

**Skonsolidowane Sprawozdanie
Finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Pekao S.A.
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2019**

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	3	27. Należności z tytułu leasingu finansowego	130
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4	28. Rachunkowość zabezpieczeń	131
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	5	29. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	139
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6	30. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	141
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8	31. Wartości niematerialne	142
Noty objaśniające	10	32. Rzeczowe aktywa trwałe	145
1. Informacje ogólne	10	33. Nieruchomości inwestycyjne	147
2. Skład Grupy	10	34. Inne aktywa	148
3. Połączenia jednostek gospodarczych	11	35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	149
4. Oświadczenie o zgodności	11	36. Zobowiązania wobec innych banków	150
5. Istotne zasady rachunkowości	12	37. Zobowiązania wobec klientów	151
6. Zarządzanie ryzykiem	37	38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	151
7. Działalność powiernicza	104	39. Zobowiązania podporządkowane	152
8. Działalność maklerska	104	40. Rezerwy	154
9. Informacje dotyczące segmentów działalności	106	41. Pozostałe zobowiązania	155
10. Przychody i koszty z tytułu odsetek	109	42. Programy określonych świadczeń	156
11. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	110	43. Płatności na bazie akcji	157
12. Przychody z tytułu dywidend	110	44. Leasing	161
13. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	111	45. Zobowiązania warunkowe	162
14. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	111	46. Kapitał zakładowy	164
15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	111	47. Pozostałe kapitały, wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego ..	165
16. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	112	48. Udziały niedające kontroli	166
17. Ogólne koszty administracyjne	113	49. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych	167
18. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	113	50. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	168
19. Podatek dochodowy	114	51. Transakcje repo oraz reverse repo	177
20. Zysk netto przypadający na jedną akcję	117	52. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	178
21. Dywidendy	118	53. Zdarzenia po dacie bilansu	178
22. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	118	Słowniczek	I
23. Należności od banków	119		
24. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	120		
25. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	122		
26. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	126		

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Przychody z tytułu odsetek	10	6 692 914	6 122 338
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		5 792 886	5 251 535
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		642 179	697 108
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		257 849	173 695
Koszty z tytułu odsetek	10	-1 224 868	-1 128 372
Wynik z tytułu odsetek		5 468 046	4 993 966
Przychody z tytułu prowizji i opłat	11	2 912 452	2 844 117
Koszty z tytułu prowizji i opłat	11	-378 788	-381 533
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 533 664	2 462 584
Przychody z tytułu dywidend	12	22 407	20 186
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	13	143 871	74 420
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	28	-1 666	723
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	14	71 901	141 671
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	15	-696 038	-511 025
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	16	43 506	136 655
Ogólne koszty administracyjne	17	-4 078 985	-3 900 415
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze		-2 077 696	-2 036 582
Pozostałe koszty administracyjne		-2 001 289	-1 863 833
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	18	-504 217	-371 421
ZYSK BRUTTO		3 002 489	3 047 344
Podatek dochodowy	19	-835 872	-759 534
ZYSK NETTO		2 166 617	2 287 810
1. Przypadający na akcjonariuszy Banku		2 165 047	2 287 160
2. Przypadający na udziały niedające kontroli	48	1 570	650
Zysk na akcję (w złotych na akcję)			
podstawowy za okres	20	8,25	8,71
rozwodniony za okres	20	8,25	8,71

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Zysk netto		2 166 617	2 287 810
Inne składniki całkowitych dochodów			
Pozycje, które są lub mogą zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:			
Skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody:			
zysk/strata z wyceny w wartości godziwej		129 086	16 165
zysk/strata przeklasyfikowana do wyniku finansowego po zaprzestaniu ujmowania		191 771	145 870
zysk/strata przeklasyfikowana do wyniku finansowego po zaprzestaniu ujmowania		-62 685	-129 705
Skutki wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	28	75 223	44 959
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	19	-38 818	-11 614
Pozycje, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
Skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-7 462	-29 694
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych		-2 783	463
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	19	1 946	5 565
Inne składniki całkowitych dochodów (netto)		157 192	25 844
Całkowite dochody razem		2 323 809	2 313 654
1. Przypadające na akcjonariuszy Banku		2 322 247	2 313 011
2. Przypadające na udziały niedające kontroli		1 562	643

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. zł)

	Nota	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA			
Kasa, należności od Banku Centralnego	22	5 162 682	13 026 584
Należności od banków	23	1 791 436	2 268 422
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	24	1 281 664	762 712
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	25	2 079 529	1 451 662
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	26	134 200 413	123 970 055
1. Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		132 577 167	122 156 323
2. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		242 639	302 630
3. Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		1 380 607	1 511 102
Należności z tytułu leasingu finansowego	27	6 712 939	5 326 667
Instrumenty zabezpieczające	28	377 208	313 565
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	29	45 893 115	38 586 995
1. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		146 119	65 408
2. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	-
3. Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (instrumenty dłużne)		30 942 999	27 032 827
4. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (instrumenty kapitałowe)		225 332	232 861
5. Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		14 578 665	11 255 899
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	30	17 175	11 550
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		-	-
Wartości niematerialne	31	1 617 531	1 526 746
Rzeczowe aktywa trwałe	32	1 920 252	1 419 942
Nieruchomości inwestycyjne	33	-	11 168
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		1 095 050	1 132 416
1. Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		420	1 345
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19	1 094 630	1 131 071
Inne aktywa	34	1 173 925	1 281 321
AKTYWA RAZEM		203 322 919	191 089 805
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	22	4 550	5 067
Zobowiązania wobec innych banków	36	6 539 539	5 615 631
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	24	184 799	102 429
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	25	2 034 113	1 913 046
Zobowiązania wobec klientów	37	157 989 734	149 491 059
Instrumenty zabezpieczające	28	614 765	905 056
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	38	6 307 837	5 230 814
Zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych	39	2 764 493	2 012 485
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		216 920	244 534
1. Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		187 002	211 826
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19	29 918	32 708
Rezerwy	40	752 597	635 085
Pozostałe zobowiązania	41	2 515 546	2 126 382
ZOBOWIĄZANIA RAZEM		179 924 893	168 281 588
Kapitały			
Kapitał zakładowy	46	262 470	262 470
Pozostałe kapitały	47	20 665 430	20 865 916
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego	47	2 458 387	1 668 340
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Banku		23 386 287	22 796 726
Udziały niedające kontroli	48	11 739	11 491
KAPITAŁY RAZEM		23 398 026	22 808 217
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		203 322 919	191 089 805

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU										
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY						WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI I WYCENY	POZOSTAŁE				
Kapitał własny na 1.01.2019	262 470	20 865 916	9 137 221	1 982 459	9 137 113	202 663	406 460	1 668 340	22 796 726	11 491	22 808 217
Całkowite dochody	-	157 200	-	-	195	157 005	-	2 165 047	2 322 247	1 562	2 323 809
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-2 247	-	-	171	-2 418	-	-	-2 247	-8	-2 255
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	104 560	-	-	-	104 560	-	-	104 560	-	104 560
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	-6 044	-	-	24	-6 068	-	-	-6 044	-	-6 044
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	60 931	-	-	-	60 931	-	-	60 931	-	60 931
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 165 047	2 165 047	1 570	2 166 617
Podział wyniku za rok ubiegły	-	593 566	-	-	587 318	-	6 248	-2 325 868	-1 732 302	-1 214	-1 733 516
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-1 732 302	-1 732 302	-1 214	-1 733 516
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały	-	593 566	-	-	587 318	-	6 248	-593 566	-	-	-
Pozostałe	-	-951 252	-	-	-936 782	-	-14 470	950 868	-384	-100	-484
Pokrycie negatywnego wpływu wdrożenia MSSF 9	-	-951 218	-	-	-936 748	-	-14 470	951 218	-	-	-
Pozostałe	-	-34	-	-	-34	-	-	-350	-384	-100	-484
Kapitał własny na 31.12. 2019	262 470	20 665 430	9 137 221	1 982 459	8 787 844	359 668	398 238	2 458 387	23 386 287	11 739	23 398 026

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU										
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					WYNIK Z LAT UBIĘGLYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	
	POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI I WYCENY	POZOSTAŁE					
Kapitał własny na 1.01.2018	262 470	20 561 177	9 137 221	1 982 459	9 099 775	-56 528	398 250	2 444 167	23 267 814	-	23 267 814
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	236 085	-	-	-	236 085	-	-965 681	-729 596	-	-729 596
Kapitał własny na 1.01.2018 - przekształcony	262 470	20 797 262	9 137 221	1 982 459	9 099 775	179 557	398 250	1 478 486	22 538 218	-	22 538 218
Całkowite dochody	-	25 851	-	-	1 070	24 781	-	2 287 160	2 313 011	643	2 313 654
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	381	-	-	-	381	-	-	381	-7	374
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	13 093	-	-	-	13 093	-	-	13 093	-	13 093
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	-24 040	-	-	1 070	-25 110	-	-	-24 040	-	-24 040
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	36 417	-	-	-	36 417	-	-	36 417	-	36 417
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 287 160	2 287 160	650	2 287 810
Podział wyniku za rok ubiegły	-	23 793	-	-	15 583	-	8 210	-2 097 306	-2 073 513	-	-2 073 513
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 073 513	-2 073 513	-	-2 073 513
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały	-	23 793	-	-	15 583	-	8 210	-23 793	-	-	-
Pozostałe	-	19 010	-	-	20 685	-1 675	-	-	19 010	10 848	29 858
Zmiany w udziałach niedających kontroli	-	-3 491	-	-	-3 513	22	-	-	-3 491	10 848	7 357
Przeniesienie zarządzania funduszami Pekao OFE i DFE Pekao	-	22 680	-	-	22 680	-	-	-	22 680	-	22 680
Pozostałe	-	-179	-	-	1 518	-1 697	-	-	-179	-	-179
Kapitał własny na 31.12. 2018	262 470	20 865 916	9 137 221	1 982 459	9 137 113	202 663	406 460	1 668 340	22 796 726	11 491	22 808 217

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia			
Zysk netto		2 165 047	2 287 160
Korekty razem:		-4 657 909	-8 383 760
Amortyzacja	18	504 217	371 421
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-87 553	-219 352
Wynik z tytułu odsetek	10	-5 468 046	-4 993 966
Przychody z tytułu dywidend	12	-22 407	-20 186
Odsetki otrzymane		6 651 445	6 405 018
Odsetki zapłacone		-1 222 560	-1 104 841
Podatek dochodowy		835 872	759 534
Podatek dochodowy zapłacony		-715 814	-788 309
Zmiana stanu należności od banków		49 884	457 652
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		-519 757	959 720
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		-627 867	-102 615
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-10 266 108	-9 972 210
Zmiana należności z tytułu leasingu finansowego		-1 386 272	-978 812
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		-920 794	-663 618
Zmiana stanu pozostałych aktywów		-458 629	-229 358
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		-184 375	-300 670
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		82 370	-367 019
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		121 067	-117 057
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		8 733 103	3 303 034
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		28 267	-21 581
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych		2 008	5 296
Płatności związane z krótkoterminowymi umowami leasingu i leasingami aktywów o niskiej wartości		-20 908	X
Zmiana stanu rezerw		117 512	-28 397
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		117 436	-737 444
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-2 492 862	-6 096 600
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		137 843 004	146 468 577
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		136 750 241	145 398 785
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	31, 32	56 306	82 863
Dywidendy otrzymane	12	22 407	20 186
Przeniesienie zarządzania funduszami		-	22 680
Inne wpływy inwestycyjne		1 014 050	944 063
Wydatki z działalności inwestycyjnej		-144 596 833	-134 541 854
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		-144 045 837	-134 178 502
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	31, 32	-550 996	-363 352
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-6 753 829	11 926 723

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych (cd)

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z działalności finansowej		13 120 042	10 681 834
Kredyty i pożyczki otrzymane od banków	49	4 299 917	4 275 890
Emisja dłużnych papierów wartościowych	49	8 070 125	5 655 944
Emisja zobowiązań podporządkowanych	49	750 000	750 000
Wydatki z działalności finansowej		-12 161 645	-8 617 731
Splaty kredytów i pożyczek otrzymanych od banków	49	-3 200 119	-3 356 866
Wykup dłużnych papierów wartościowych	49	-7 029 763	-3 187 352
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		-1 732 302	-2 073 513
Płatności głównej części zobowiązań z tytułu leasingu		-199 461	X
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		958 397	2 064 103
Przepływy pieniężne netto razem		-8 288 294	7 894 226
w tym: zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		-6 436	73 494
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		-8 288 294	7 894 226
Środki pieniężne na początek okresu	49	15 239 266	7 345 040
Środki pieniężne na koniec okresu	49	6 950 972	15 239 266

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 178 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Niniejsze noty objaśniające stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

1. Informacje ogólne

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna („Bank Pekao S.A.” lub „Bank”) z siedzibą w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, został wpisany do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 roku na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Bank Pekao S.A. jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000014843.

Akcje Banku są notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie. Papiery wartościowe Banku znajdujące się w obrocie na rynkach regulowanych są klasyfikowane w sektorze bankowym.

Bank Pekao S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku.

Bank prowadzi operacje zarówno w złotych polskich, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi działalność maklerską, leasingową, faktoringową oraz świadczy inne usługi finansowe.

Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, podmiotem dominującym w stosunku do Banku Pekao S.A. jest spółka Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. (dalej „PZU S.A.”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

Skonsolidowane Sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę”, a także dane jednostek stowarzyszonych wycenionych metodą praw własności.

Strukturę akcjonariatu Banku przedstawiono w punkcie 5.1 Sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok 2019.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Bank Pekao S.A. jako jednostka dominująca oraz następujące spółki zależne

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE / W GŁOSACH	
			31.12.2019	31.12.2018
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	Bankowa	100,00	100,00
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	Warszawa	Maklerska	-	100,00
Pekao Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	Usługi leasingowe	100,00	100,00
Pekao Investment Banking S.A.	Warszawa	Maklerska	100,00	100,00
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	Lublin	Usługi faktoringowe	100,00	100,00
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	100,00	100,00
Centrum Kart S.A.	Warszawa	Finansowa pomocnicza	100,00	100,00
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Warszawa	Agent transferowy	66,50	66,50
Pekao Direct Sp. z o.o. (d. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.)	Kraków	Usługi call- center	100,00	100,00
Pekao Property S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
FPB - Media Sp. z o.o. (w upadłości)	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa	Doradztwo gospodarcze	100,00	100,00
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
Pekao Investment Management S.A.	Warszawa	Holdingsowa	100,00	100,00
Pekao TFI S.A.	Warszawa	Zarządzanie aktywami	100,00	100,00

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wszystkie spółki zależne zostały objęte konsolidacją.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jednostki stowarzyszone

Grupa Banku Pekao S.A. posiada udziały w następujących jednostkach stowarzyszonych

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE/W GŁOSACH	
			31.12.2019	31.12.2018
CPF Management	Tortola, British Virgin Islands	Doradcza i biznesowa – spółka nie prowadzi działalności	40,00	40,00

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa nie posiadała udziałów w jednostkach współkontrolowanych.

Podział spółki Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.

W dniu 30 sierpnia 2019 roku dokonano podziału spółki Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. (dalej „CDM”) w trybie art. 529 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych, tj. poprzez:

- przeniesienie na rzecz Banku części majątku (aktywów i zobowiązań) oraz praw i obowiązków CDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa CDM związanej ze świadczeniem usług maklerskich, oraz
- przeniesienie na rzecz Pekao Direct Sp. z o.o. (d. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o., dalej „CBB”) części majątku (aktywów i zobowiązań) oraz praw i obowiązków CDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa CDM związanej z wykonywaniem usług call center.

W następstwie dokonanego podziału, w dniu 30 sierpnia 2019 roku Spółka CDM została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym, zgodnie z art. 530 § 1 Kodeksu spółek handlowych Spółka CDM została rozwiązana bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego w dniu wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego i zgodnie z art. 531 § 1 Kodeksu spółek handlowych podział CDM stał się prawnie skuteczną.

Transakcja przeniesienia majątku Spółki CDM została ujęta zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, stosowaną dla transakcji nabycia i sprzedaży jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą. Transakcja ta nie miała wpływu na Grupę.

Planowana sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa Pekao Investment Banking S.A.

Planowana jest transakcja sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa Pekao Investment Banking S.A. związanej ze świadczeniem usług maklerskich na rzecz jednostki organizacyjnej Banku – Domu Maklerskiego Pekao. Pozostała działalność Pekao Investment Banking S.A. związana z oferowaniem usług bankowości inwestycyjnej pozostanie w Spółce.

3. Połączenia jednostek gospodarczych

W 2019 roku nie wystąpiły połączenia jednostek gospodarczych w Grupie Kapitałowej.

4. Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r, poz. 351) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 26 lutego 2020 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5. Istotne zasady rachunkowości

5.1 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Informacje ogólne

Sprawozdanie zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Dane finansowe zostały sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych. Zasady te zostały zastosowane jednolicie przez poszczególne jednostki Grupy.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat, instrumentów kapitałowych i aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI test umownych przepływów pieniężnych, z ang. *Solely Payments of Principal and Interest*), aktywów finansowych niespełniających kryterium SPPI,
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwale (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji. Zmiany standardów i interpretacji, które weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, za wyjątkiem standardu MSSF 16 „Leasing” (Nota 5.10).

Od 1 stycznia 2019 roku Grupa przyjęła do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 „Leasing” (dalej „MSSF 16”). Zastosowanie MSSF 16 spowodowało zmiany zasad (polityki) rachunkowości Grupy w zakresie ujmowania, wyceny i prezentacji umów leasingowych. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16, Grupa podjęła decyzję, aby zastosować MSSF 16 retrospektywnie z ujęciem potencjalnego, skumulowanego efektu pierwszego zastosowania w pozycji „Wynik z lat ubiegłych” na dzień 1 stycznia 2019 roku.

Sprawozdanie nie uwzględnia zmian standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym (Nota 5.11 oraz Nota 5.12). W ocenie Grupy zmiany standardów i interpretacji nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Porównywalność danych finansowych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała zmian w sposobie prezentacji wybranych pozycji rachunku zysków i strat. Pozycje „Wynik z tytułu pozostałych rezerw” oraz „Zysk (strata) ze sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych” zaprezentowane zostały w linii „Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto”.

Wskazane powyżej zmiany spowodowały konieczność przekształcenia danych porównywalnych, natomiast nie miały one wpływu na poziom prezentowanego wyniku finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Opis zmian oraz ich wpływ na dane porównawcze rachunku zysków i strat przedstawia poniższe zestawienie

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	DANE ZA 2018. PRZED PRZEKSZTAŁCENIEM	ZMIANA PREZENTACJI	DANE ZA 2018 PO PRZEKSZTAŁCENIU
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	-13 958	13 958	-
Zysk (strata) ze sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	87 097	-87 097	-
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	63 516	73 139	136 655

5.2 Konsolidacja

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje dane finansowe Banku Pekao S.A. oraz dane finansowe jego jednostek zależnych na dzień 31 grudnia 2019 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są na ten sam dzień sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej oraz według tych samych zasad rachunkowości we wszystkich istotnych aspektach.

Wszystkie salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są również eliminowane, chyba że, dostarczają dowodów na trwałą utratę wartości, która powinna zostać ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Investycje w jednostki zależne

Jednostki zależne to wszystkie jednostki, nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania kontroli.

Grupa ujmuje połączenia jednostek metodą nabycia. Zapłata przekazana za nabycie jednostki zależnej stanowi wartość godziwą przeniesionych aktywów, zobowiązań zaciągniętych wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz udziałów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę. Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. Grupa wycenia wszelkie udziały niedające kontroli w jednostce przejmowanej według ich wartości godziwej, bądź wartości proporcjonalnego udziału obecnych instrumentów własnościowych w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej.

Koszty związane z przejściem jednostki gospodarczej są ujmowane jako koszty okresu (w kategorii „Ogólne koszty administracyjne” rachunku zysków i strat).

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia (objęcia kontrolą) i ujmuje powstały zysk lub stratę w rachunku zysków i strat. Nadwyżka przekazanej zapłaty, wartości wszystkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów kapitałowych w jednostce przejmowanej na dzień przejęcia nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jest ujęta jako wartość firmy. Jeżeli całość przekazanej zapłaty, rozpoznanych udziałów niedających kontroli oraz uprzednio posiadanych udziałów jest niższa od wartości godziwej aktywów netto jednostki zależnej przejętej w wyniku okazynego nabycia, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Powyższa zasada nie dotyczy transakcji nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej w jednostce zależnej, które nie skutkują utratą przez jednostkę dominującą kontroli nad tą jednostką zależną, stanowią transakcje kapitałowe (tj. transakcje z właścicielami jednostki dominującej). Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niedających kontroli, a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej, Grupa odnosi bezpośrednio na kapitał własny i przypisuje do właścicieli jednostki dominującej.

W przypadku, gdy Grupa traci kontrolę nad jednostką zależną, ewentualny zachowany udział w tej jednostce wycenia do wartości godziwej na dzień utraty kontroli, przy czym zmiana wartości bilansowej jest ujmowana w rachunku zysku i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ujmowanie transakcji pod wspólną kontrolą według wartości księgowych

Transakcje połączenia jednostek pod wspólną kontrolą są wyłączone spod zakresu uregulowań standardów MSSF. W tej sytuacji, zgodnie z zaleceniem zawartym w MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”, wobec braku szczegółowych uregulowań wewnątrz MSSF, Bank Pekao S.A. przyjął politykę rachunkowości stosowaną powszechnie do wszystkich transakcji połączeń pod wspólną kontrolą polegającą na ujmowaniu takich transakcji według wartości księgowych.

Jednostka przejmująca rozpoznaje aktywa i pasywa jednostki nabywanej według ich bieżącej wartości księgowej, skorygowanej jedynie w celu ujednolicenia zasad rachunkowości nabywanej jednostki. Wartość firmy oraz ujemna wartość firmy nie są rozpoznawane.

Ewentualna różnica między wartością księgową przejmowanych aktywów netto, a wartością godziwą kwoty zapłaty, jest rozpoznawana w kapitale własnym Grupy. Przy zastosowaniu metody bazującej na wartościach księgowych, dane porównawcze dotyczące prezentowanych okresów historycznych nie są przekształcane.

Jeśli z transakcją związane jest nabycie udziałów niedających kontroli, to nabycie udziałów niedających kontroli ujmowane jest odrębnie.

W MSSF brakuje wskazówek, w jaki sposób określa się procent udziałów niedających kontroli nabytych z perspektywy spółki zależnej. Stąd Bank Pekao S.A., w celu określenia wartości nabytych udziałów niedających kontroli stosuje parametry określone z poziomu podmiotu dominującego.

Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Jednostka stowarzyszona jest to jednostka, na którą Grupa wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jej jednostką zależną, ani wspólnym przedsięwzięciem. Z reguły Grupa posiada w jednostce stowarzyszonej od 20% do 50% głosów. Sprawozdania finansowe jednostki stowarzyszonej są podstawą wyceny posiadanych przez Grupę udziałów według metody praw własności. Dni bilansowe jednostek stowarzyszonych i Grupy są jednakowe.

Przy nabyciu inwestycji wszelkie różnice pomiędzy ceną nabycia inwestycji, a udziałem Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w następujący sposób:

- wartość firmy dotyczącą jednostki stowarzyszonej ujmuje się w wartości bilansowej inwestycji,
- wszelkie nadwyżki udziału Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ponad cenę nabycia inwestycji, ujmuje się jako przychód podczas ustalania udziału Grupy w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie inwestycji.

Grupa ujmuje inwestycje w jednostkach stowarzyszonych według metody praw własności. Po początkowym ujęciu, inwestycja w jednostkę stowarzyszoną jest wykazywana w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału Grupy w aktywach netto tej jednostki, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w pozostałych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w pozostałych całkowitych dochodach wraz z odpowiednią korektą wartości bilansowej inwestycji. Otrzymane wypłaty z zysku, wypracowanego przez jednostkę stowarzyszoną obniżają wartość bilansową inwestycji.

Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty chyba, że przyjęła na siebie obowiązek lub dokonała płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy Grupą, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.3 Zastosowanie szacunków i założeń

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na wartość bilansową aktywów i zobowiązań prezentowaną w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie przez Grupę i oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmie w przyszłości, to rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiany szacunków księgowych są ujęte prospektywnie począwszy od okresu, w którym dokonano zmiany szacunku.

Poniżej przedstawiono informacje o przyjętych założeniach oraz niepewności związanej z dokonywanymi szacunkami, które związane są ze znaczącym ryzykiem wystąpienia istotnych korekt w sprawozdaniu finansowym za kolejny okres sprawozdawczy.

Utrata wartości kredytów i pożyczek, oczekiwane straty kredytowe

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody (zwane „przesłankami”) utraty wartości ekspozycji kredytowych i czy ekspozycja kredytowa utraciła wartość. Utrata wartości ma miejsce wtedy i tylko wtedy gdy zidentyfikowano co najmniej jedną przesłankę mającą negatywny wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z ekspozycji kredytowej.

W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględni wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie. Za ekspozycje indywidualnie znaczące Grupa uznaje w szczególności: wszystkie ekspozycje kredytowe wobec kredytobiorcy, dla którego łączne zaangażowanie Grupy na datę bilansową przekracza przyjętą wartość progową oraz restrukturyzowane ekspozycje kredytowe wobec dłużników będących przedsiębiorcami w rozumieniu art. 43 Kodeksu Cywilnego. Za ekspozycje nieznaczące indywidualnie Grupa uznaje wszystkie ekspozycje kredytowe, które nie zostały zaklasyfikowane do ekspozycji indywidualnie znaczących.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, dla których zidentyfikowano utratę wartości i dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości tworzony jest odpis zgodnie z MSSF 9 w oparciu o oczekiwane straty kredytowe, z uwzględnianiem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji w horyzoncie 12-miesięcy lub dożywotniego okresu życia (zwany dalej „ECL”).

Więcej informacji o przyjętych założeniach oraz niepewności związanej z dokonywanymi szacunkami w zakresie oczekiwanych strat kredytowych, jak również analizę wrażliwości szacunków dotyczących utraty wartości kredytów i pożyczek przedstawiono w Nocie 6.2 Ryzyko kredytowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Utrata wartości aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny aktywów trwałych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwanej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch następujących wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartość godziwa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, pomniejszona o koszty zbycia lub wartość użytkowa ustalana dla poszczególnych składników aktywów.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wymaga przyjęcia założeń dotyczących między innymi przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), ewentualnych zmian kwot lub terminów wystąpienia tych przepływów pieniężnych oraz innych czynników jak na przykład brak płynności. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

Wycena instrumentów pochodnych, nie kwotowanych papierów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i wynik

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych, papierów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i wynik nie kwotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne używane do wyceny obejmują w miarę możliwości dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Grupa przyjmuje również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę instrumentów finansowych. Założenia przyjęte do wyceny do wartości godziwej zostały szczegółowo opisane w Nocie 6.7 „Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych”.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Główne założenia aktuarialne, przyjęte do szacowania rezerw na programy określonych świadczeń, jak również analiza wrażliwości zostały przedstawione w Nocie 42.

Wartość firmy

Grupa dokonuje testu na utratę wartości firmy w okresach rocznych lub częściej jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Ocena, czy wartość firmy ulega obniżeniu, wymaga oszacowania wartości użytkowej wszystkich ośrodków wypracowujących środki pieniężne, których dotyczy dana wartość firmy. Główne założenia przyjęte do testu na utratę wartości firmy zostały przedstawione w Nocie 31.

Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oceny prawdopodobieństwa wpływu ryzyka prawnego dotyczącego walutowych kredytów hipotecznych w CHF na przyszłe oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowych oraz na prawdopodobieństwo wypływu środków pieniężnych.

Biorąc pod uwagę niejednolite orzecznictwo sądowe dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz krótki okres danych historycznych dotyczących pozwów sądowych związanych z wyżej wymienionymi kredytami, oszacowanie przedmiotowej rezerwy wymagało przyjęcia przez Grupę eksperckich założeń i wiąże się z istotną niepewnością.

Szczegóły dotyczące głównych założeń przyjętych do szacowania rezerw dotyczących ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych w CHF zostały zaprezentowane w Nocie 6.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rezerwy dotyczące zwrotu prowizji w przypadku przedterminowej spłaty

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oceny ryzyka prawnego wynikającego z wyroku TSUE dotyczącego kredytów konsumenckich i oszacowała możliwą kwotę wypływu środków pieniężnych tytułem zwrotu prowizji do klienta w związku z przedterminową spłatą kredytów konsumenckich (dla kredytów przedpłaconych przed wyrokiem TSUE, tj. przed dniem 11 września 2019 roku).

Ponadto, w odniesieniu do ekspozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oszacowania możliwych przedpłat tych ekspozycji w przyszłości.

Przeprowadzone szacunki wymagały przyjęcia przez Grupę eksperckich założeń dotyczących przede wszystkim skali reklamacji i kwot zwracanych dla kredytów przedpłaconych przed wyrokiem TSUE oraz oczekiwanej skali przedpłat i zwrotów w przyszłości dla ekspozycji bilansowych i wiążą się one z istotną niepewnością.

Szczegóły dotyczące oszacowanej rezerwy dotyczącej wcześniejszych spłat kredytów konsumenckich zostały zaprezentowane w Nocie 40 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5.4 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

- **Transakcje i salda**
Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się łącznie ze zmianami wartości godziwej w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Różnice kursowe z wyceny jednostek zagranicznych ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Wartość firmy powstająca w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą oraz jakiegokolwiek korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań do wartości godziwej, powstałe w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą traktuje się jako aktywa i zobowiązania jednostki działającej za granicą tj. wyraża się je w walucie funkcjonalnej jednostki działającej za granicą i przelicza po kursie zamknięcia, jak opisano wyżej.

5.5 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Jednostki Grupy w rachunku zysków i strat ujawniają wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do wartości bilansowej brutto aktywa finansowego lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, kredytów i papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite lub przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od wartości brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe. Koszty odsetek dotyczące zobowiązań z tytułu rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Przychody i koszty z tytułu prowizji są rozliczane według następujących metod:

- opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów lub kosztów odsetkowych i zostały opisane powyżej,
- opłaty i prowizje dotyczące kredytów i pożyczek o niestabilnych terminach płatności rat i niestabilnych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych są rozliczane w czasie metodą liniową przez okres życia produktu, którego dotyczą,
- pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę (wykonanie operacji bankowych na rachunkach, operacje z tytułu obsługi kart płatniczych, bonusy od organizacji kartowych na pokrycie kosztów marketingowych związanych z kartami, działalność maklerska, factoringowa i akwizycja) oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami Banku są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Grupa dokonuje podziału należnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi na odrębne elementy, tj. dzieląc należne wynagrodzenie w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalając wartość godziwą poszczególnych elementów wynagrodzenia Grupa opiera się w jak największym stopniu na danych rynkowych.

Poszczególne elementy wynagrodzenia Grupy za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat według następujących zasad:

- wynagrodzenie z tytułu instrumentu finansowego – jako element efektywnej stopy procentowej, stanowiąc część przychodów z tytułu odsetek,
- wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa – jednorazowo w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, stanowiąc część przychodów z tytułu prowizji.

Dodatkowo Grupa dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np. z tytułu rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, wcześniejszej spłaty kredytu). Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany - ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Grupa zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych, kredytach i pożyczkach udzielonych klientom oraz papierach wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik z tytułu odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz dłużnych papierów wartościowych rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, przychody z leasingu operacyjnego, odzyskane koszty windykacji, zwroty, nadpłaty, przychody uboczne oraz rozwiązane odpisy z tytułu utraty wartości należności spornych. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty reklamacji klientów, zapłacone odszkodowania, koszty uboczne oraz koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności spornych.

5.6 Wycena aktywów i zobowiązań finansowych, pochodne instrumenty finansowe

Aktywa finansowe

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. solely payments of principal and interest, „SPPI”).

Grupa wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych,
- model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży,
- model inny niż model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych oraz model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży.

Ocena modelu biznesowego

Ocena modelu biznesowego ma miejsce przy początkowym ujęciu aktywa (wyjątek stanowi moment pierwszego zastosowania MSSF 9 – wprowadzając Standard, Grupa zaklasyfikował poszczególne grupy aktywów według modeli biznesowych stosowanych w Grupie w dniu wprowadzenia Standardu, tj. 1 stycznia 2018 roku, a nie modeli stosowanych na dzień rozpoznania aktywów).

Kryterium modelu biznesowego odnosi się do sposobu, w jaki Grupa zarządza swoimi aktywami finansowymi w celu generowania przepływów pieniężnych.

Grupa dokonuje oceny celu modelu biznesowego, do którego przynależą określone aktywa finansowe z poziomu wyodrębnionych portfeli tych aktywów – przeprowadzenie tej analizy na poziomie portfeli aktywów stanowi wiarygodne odzwierciedlenie sposobu zarządzania działalnością biznesową w zakresie tych aktywów oraz analizy informacji z tej działalności przekazywanych kierownictwu Banku.

Ocena modelu biznesowego oparta jest o analizę następujących informacji dotyczących portfeli aktywów finansowych:

- przyjętych polityk oraz celów biznesowych w ramach danego portfela oraz ich wykonania w praktyce. W szczególności, ocenie podlega strategia kadry kierowniczej w zakresie pozyskiwania przychodów z tytułu kontraktowych płatności odsetkowych, utrzymywania określonego profilu stóp procentowych portfela, zarządzania luką płynności oraz pozyskiwania przepływów pieniężnych w wyniku sprzedaży aktywów finansowych,
- sposobu, w jaki oceniana jest dochodowość portfela oraz raportowana do Zarządu Banku,
- typów ryzyka, które wpływają na dochodowość i efektywność danego modelu biznesowego (oraz aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego) oraz sposobu zarządzania zidentyfikowanymi typami ryzyka,
- sposobu, w jaki wynagradzani są zarządzający działalnością biznesową w ramach danego modelu biznesowego – np. czy wynagrodzenie uzależnione jest od zmian wartości godziwej aktywów finansowych lub wartości pozyskanych kontraktowych przepływów pieniężnych,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- częstotliwości, wartości oraz momentu sprzedaży aktywów finansowych dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych, przyczyn dokonania tych sprzedaży oraz oczekiwań co do przyszłej aktywności sprzedażowej. Jednakże, informacje dotyczące aktywności sprzedażowej analizowane są z uwzględnieniem całościowej oceny realizacji przez Grupę przyjętego sposobu zarządzania aktywami finansowymi oraz generowania przepływów pieniężnych.

Przed podjęciem decyzji o zakwalifikowaniu portfela aktywów finansowych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, Grupa dokonuje przeglądu oraz oceny istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego, w szczególności:

- wartości sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli,
- częstotliwości dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli,
- analizy oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli, analiza ta przeprowadzana jest na podstawie prawdopodobnych scenariuszy działalności biznesowej Grupy w przyszłości.

Portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych pod warunkiem, że sprzedaże te:

- charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
- są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Grupa, według profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
- mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.

Z analizy wartości sprzedaży wyłączone są sprzedaże:

- wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, niezależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu,
- spowodowane zdarzeniami jednorazowymi, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Grupa, według profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne,
- dokonane blisko terminu zapadalności.

Model biznesowy utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży obejmuje portfel aktywów finansowych, którego celem jest w szczególności zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania aktywów i zobowiązań finansowych, a poziomy sprzedaży są wyższe niż dopuszczalne w modelu, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych.

Model biznesowy inny obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz inne aktywa nie spełniające kryteriów pozwalających zaklasyfikować do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż, a uzyskiwanie przepływów pieniężnych z odsetek i kapitału nie jest głównym celem biznesowym.

Ocena, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (kryterium SPPI)

Na potrzeby dokonania oceny charakterystyki przepływów pieniężnych, „kapitał” definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego w momencie początkowego ujęcia. „Odsetki” definiowane są jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego związanego z niespłaconą częścią kapitału oraz innych ryzyk i kosztów związanych ze standardową umową kredytową (np. ryzykiem płynności czy kosztami administracyjnymi) oraz marży.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kapitału oraz odsetek, Bank poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy. Analiza ta uwzględnia ocenę, czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, że z ekonomicznego punktu widzenia, nie będą one stanowiły jedynie spłat kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Podczas dokonywania tej oceny, Grupa bierze pod uwagę występowanie m.in.:

- zdarzeń warunkowych, które mogą zmienić kwotę lub moment dokonania płatności,
- elementu dźwigni finansowej (np. w konstrukcji oprocentowania występuje mnożnik większy od jedności),
- zapisów w zakresie przedłużenia umowy lub dokonania przedpłaty,
- zapisów ograniczających roszczenie Grupy do przepływów pieniężnych generowanych przez określone aktywa (np. aktywa typu non-recourse),
- cech, które modyfikują odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie – np. niedopasowanie częstotliwości przeszacowania referencyjnej stopy procentowej do jej tenoru.

Test SPPI przeprowadzany jest dla każdego aktywa finansowego zaklasyfikowanego do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż na dzień początkowego ujęcia oraz na moment ostatniego istotnego aneksu zmieniającego charakterystykę umownych przepływów pieniężnych.

Grupa przeprowadza test SPPI zbiorczo dla homogenicznych grup produktów standardowych lub na poziomie pojedynczego kontraktu dla produktów niestandardowych lub na poziomie kodu ISIN dla dłużnych papierów wartościowych.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji wartości pieniądza w czasie w danym składniku aktywów finansowych, Grupa zobowiązana jest do dokonania dodatkowej oceny (tzw. Benchmark Testu) mającej na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). Przeprowadzanie Benchmark Testu nie jest dopuszczalne w przypadku niektórych cech modyfikujących kontraktowe przepływy pieniężne, jak np. wbudowany element dźwigni.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Aktywa finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu jeżeli jednocześnie spełniają poniższe dwa kryteria:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Od momentu rozpoznania utraty wartości odsetki wykazywane w rachunku wyników są kalkulowane od wartości netto aktywów finansowych, podczas gdy odsetki wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej są naliczane od wartości brutto. Odpisy z tytułu utraty wartości uwzględniają również część ekspozycji z tytułu naliczonych odsetek, którą Grupa uważa za trudną do odzyskania.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe pomniejszają wartość bilansową brutto aktywów, a drugostronnie ujmowane są w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Aktywa finansowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych) wyceniane są do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, gdy jednocześnie spełniają dwa poniższe warunki oraz nie zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży składników aktywów finansowych,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zalicza się inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom, spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Skutki zmian wartości godziwej ujmowane są w pozostałych dochodach całkowitych do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/ strata ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Drugostronnie odpis ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (POCI)

Dodatkowo Grupa wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (aktywa POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset). Aktywa POCI to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następnym okresach do momentu ich wyksięgowania (derecognition).

Aktywa POCI mogą powstać poprzez:

- nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku połączenia z inną jednostką lub kupna portfela),
- zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej),
- modyfikację kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, w wyniku której powstaje nowy kontrakt spełniający definicję POCI. Warunki kwalifikujące kontrakt do wyłączenia z bilansu opisano poniżej.

Przy początkowym ujęciu aktywa POCI ujmowane są w bilansie w ich wartości godziwej, w szczególności nie posiadają one rozpoznanego odpisu z tytułu ryzyka kredytowego.

Aktywa POCI nie stanowią odrębnej kategorii księgowej aktywów finansowych. Są one klasyfikowane do kategorii księgowych zgodnie z ogólnymi zasadami klasyfikacji aktywów finansowych. Kategorie, w których mogą występować aktywa POCI to kategoria aktywów finansowych wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe

W zakresie inwestycji w instrumenty kapitałowe nieprzeznaczone do obrotu, Bank może dokonać nieodwołalnego wyboru prezentowania zmian w ich wartości godziwej w pozostałych dochodach całkowitych. Bank podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji. W przypadku skorzystania z opcji wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zyski i straty z wyceny nie podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. W przypadku sprzedaży inwestycji kapitałowej wyznaczonej do wyceny przez pozostałe całkowite dochody wynik ze sprzedaży jest przenoszony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

Inwestycje kapitałowe niewyznaczone do wyceny przez pozostałe całkowite dochody przy początkowym ujęciu wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zmiany wyceny do wartości godziwej takich inwestycji, jak również wynik ze sprzedaży, ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych, zarówno wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jak i wyznaczonych do wyceny przez pozostałe całkowite dochody, są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej Grupa kwalifikuje instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi), dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto kategoria ta obejmuje aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które nie spełniają kryterium SPPI.

Ponadto, w momencie początkowego ujęcia, Grupa może nieodwołalnie wyznaczyć wybrane aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny według zamortyzowanego kosztu oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, jeżeli pozwoli to wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce w przypadku przyjęcia dla tych aktywów innej kategorii wyceny.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączane z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych

Aktywa finansowe nie ulegają reklasyfikacji w okresach sprawozdawczych następujących po początkowym ujęciu, z wyjątkiem okresu sprawozdawczego następującego po dokonaniu przez Grupę zmiany modelu biznesowego w zakresie zarządzania określonymi aktywami finansowymi.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych ma zastosowanie prospektywnie od dnia przeklasyfikowania – bez przekształcenia rozpoznanych w poprzednich okresach zysków lub strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) lub przychodów odsetkowych.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między segmentami jednostki stosującymi różne modele biznesowe.

Modyfikacje aktywów finansowych

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Grupa dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo wyceniane według zamortyzowanego kosztu nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Grupa oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego. Informacje ilościowe dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji nie powodującej wyłączenia z bilansu przedstawiono w Nocie 6.2 Ryzyko kredytowe.

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Grupa przyjęła następujące kryteria jakościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przewalutowanie, o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych,
- zmiana (zastąpienie) dłużnika, z wyłączeniem dodania/ odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku,
- konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody/ restrukturyzacji,
- zmiana warunków kontraktu powodująca zmianę wyniku testu SPPI.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

Grupa przyjęła następujące kryteria ilościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przedłużenie okresu kredytowania o co najmniej 1 rok i co najmniej podwojenie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienia obu warunków łącznie) dla Koszyka 1 i Koszyka 2, lub
- podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu o co najmniej 10% dla Koszyka 1 i Koszyka 2 lub podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu dla umowy w Koszyku 3.

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego są modyfikowane, a modyfikacja nie powoduje usunięcia tego aktywa z bilansu, określenia, czy ryzyko kredytowe danego składnika aktywów istotnie wzrosło, dokonuje się poprzez porównanie:

- dożywotnego PD na datę sprawozdawczą, opartego na zmodyfikowanych warunkach, z
- dożywotnym PD oszacowanym na podstawie danych obowiązujących na datę początkowego ujęcia i pierwotnych warunków umownych.

W przypadku modyfikacji aktywów finansowych, Grupa analizuje, czy modyfikacja poprawiła lub przywróciła zdolność Grupy do pobierania odsetek i kapitału. W ramach tego procesu Grupa ocenia zdolności płatnicze pożyczkobiorcy w stosunku do zmodyfikowanych warunków umownych.

Utrata wartości aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tego składnika aktywów finansowych. Do dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych ze względu na ryzyko kredytowe zalicza się dające się zaobserwować dane na temat następujących zdarzeń:

- 1) znacznych trudności finansowych emitenta lub pożyczkobiorcy,
- 2) naruszenia umowy, takiego jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie,
- 3) przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę(-ów), ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia (udogodnień), którego(-ych) w innym przypadku pożyczkodawca(-cy) by nie udzielił (-li),
- 4) staje się prawdopodobne, że nastąpi upadłość lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy,
- 5) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe,
- 6) kupna lub powstania składnika aktywów finansowych z dużym dyskontem odzwierciedlającym poniesione straty kredytowe.

Grupa ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składnika aktywów finansowych, który jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, należności leasingowych, składnika aktywów z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umowy gwarancji finansowych.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu tego instrumentu finansowego w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym.

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia.

Grupa ujmuje w wyniku finansowym, jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości, kwotę oczekiwanych strat kredytowych (lub kwotę rozwiązanej rezerwy), jaka jest wymagana, aby dostosować odpis na oczekiwane straty kredytowe na dzień sprawozdawczy do kwoty, którą należy ująć zgodnie z niniejszym rozdziałem.

W odniesieniu do zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, dzień w którym Grupa staje się stroną nieodwołalnego zobowiązania, uznaje się za datę początkowego ujęcia do celów stosowania wymogów w zakresie utraty wartości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Od początkowego ujęcia aktywów POCI, Grupa ujmuje skumulowane zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie ich życia jako odpisy z tytułu zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ujmuje w wyniku finansowym kwotę zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości. Grupa ujmuje korzystne zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk z tytułu utraty wartości, nawet jeśli oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia są niższe niż kwota oczekiwanych strat kredytowych, które zostały uwzględnione w kalkulacji oczekiwanych przepływów pieniężnych w momencie początkowego ujęcia.

Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia z tytułu:

- 1) należności z tytułu dostaw i usług lub aktywa z tytułu umów wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 15,
- 2) należności wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 16 (innych niż należności z tytułu leasingu finansowego).

Dla instrumentów kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Metodykę kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych opisano szczegółowo w punkcie „Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych” w Nocie 6.2.

Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych: transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne bazujące na kursach papierów wartościowych, wartości indeksów akcji i towarów. Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej w dniu zawarcia transakcji, a następnie wyceniane do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów wyceny jest właściwy.

Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie aktywów, a ujemna – w pozycji „Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie pasywów.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wycenę wbudowanego instrumentu pochodnego zalicza się odpowiednio do aktywów lub zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych w korespondencji z rachunkiem zysków i strat zgodnie z zasadami wyceny instrumentów pochodnych.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego czy dany instrument pochodny jest zaliczony do portfela przeznaczonego do obrotu lub czy dany instrument jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu odnoszone są do rachunku zysków i strat.

Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Grupa podjęła decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Grupa stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających odsetkowe pozycje zabezpieczane prezentowany jest w marży odsetkowej.

Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń albo Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne odnoszone są:

- bezpośrednio do pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie,
- do pozycji rachunku zysków i strat „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” w części stanowiącej nieefektywną część zabezpieczenia.

Kwoty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat i są prezentowane w tych samych liniach, co poszczególne komponenty wyceny pozycji zabezpieczanej, tj. wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest prezentowany w marży odsetkowej, a wynik z tytułu rewaluacji walutowej jest prezentowany w wyniku z pozycji wymiany.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany bądź gdy unieważnia powiązania zabezpieczające. W takim przypadku łączne zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, początkowo ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny”, jeżeli zabezpieczenie było skuteczne, nadal są wykazywane w kapitale, aż do zajścia prognozowanej transakcji i ujęcia jej w rachunku zysków i strat.

Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat danego okresu.

Zobowiązania finansowe

Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe, inne niż umowy gwarancji finansowych oraz zobowiązania do udzielenia pożyczki, jako wycenianie według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zaliczane są zobowiązania wobec banków i klientów, zaciągnięte przez Grupę pożyczki, wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe oraz zobowiązania podporządkowane.

Wyłączenie składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Grupa wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części z bilansu, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Grupa spisuje należności w ciężar rezerw (całkowicie lub częściowo), gdy nie oczekuje dalszych przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki a także, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności. W takim przypadku wiąże się to również z udokumentowaniem nieściągalności zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi w tym obszarze.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartość kontraktowych przepływów pieniężnych wymaganych umowami aktywów finansowych, które zostały spisane w 2019 roku i nadal podlegają procesom egzekucyjnym na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 592 055 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 3 487 833 tys. złotych).

Skumulowane zyski lub straty, które zostały wykazane w pozostałych dochodach całkowitych z tytułu instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia tych instrumentów finansowych z bilansu.

Grupa wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) na moment zawarcia ujmują się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmują się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Ujęcie rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF

W odniesieniu do ekspozycji walutowych kredytów hipotecznych w CHF niespłaconych na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa uznaje, że ryzyko prawne ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowej, a kwota rezerwy jest różnicą pomiędzy oczekiwanymi przepływami pieniężnymi z danej ekspozycji, a przepływami kontraktowymi.

W związku z powyższym Grupa przyjmuje podejście, iż kwota rezerwa dotycząca ekspozycji kredytowych niespłaconych na dzień 31 grudnia 2019 roku (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) ujmowana jest w „Odpisach aktualizujących wartość należności kredytowych” (w korespondencji z „Wynikiem odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe).

W przypadku części rezerwy dotyczącej spłaconych walutowych kredytów hipotecznych w CHF (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) kwota rezerwy jest ujmowana jako „Rezerwy” w korespondencji z „Pozostałymi kosztami operacyjnymi”.

Grupa dokonuje szacunku rezerw na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF zgodnie z metodologią opisaną w Nocie 6.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5.7 Wycena pozostałych pozycji bilansu

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad wartością godziwą nabytych aktywów, przejętych zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub współkontrolowanej. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Stwierdzona w wyniku przeprowadzonych testów utrata wartości nie podlega późniejszej korekcie.

Wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych, a wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek stowarzyszonych lub wspólnie kontrolowanych ujmuje się w ramach pozycji „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Inne wartości niematerialne

Wartości niematerialne są kontrolowanymi przez Grupę zasobami majątkowymi nie mającymi formy fizycznej, identyfikowalnymi i powodującymi w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy, powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Głównie są to:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- autorskie prawa majątkowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Wartości niematerialne początkowo ujmowane są według ceny nabycia. Późniejsza wycena wartości niematerialnych jest według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności tego składnika. Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nie przyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest raz w roku oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Koszty modernizacji rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio zwiększają ich wartość bilansową lub są ujmowane jako oddzielny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest, że z tytułu tych nakładów nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy a koszt tych nakładów można wiarygodnie zmierzyć.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych dokonywane są metodą liniową przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Wartość podlegająca amortyzacji jest to cena nabycia lub koszt wytworzenia danego aktywa pomniejszona o wartość końcową składnika. Stawki amortyzacji i wartość końcowa składników ustalone dla celów bilansowych są okresowo weryfikowane, przy czym rezultaty weryfikacji skutkują w okresie, w którym weryfikację przeprowadzono.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych są następujące:

a) stawki amortyzacji stosowane dla środków trwałych

Budynki i budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	1,5% – 10,0%
Urządzenia techniczne i maszyny	4,5% – 30,0%
Środki transportu	7% – 20,0%

b) stawki amortyzacji dla wartości niematerialnych

Licencje na programy komputerowe, prawa autorskie	12,5% – 50,0%
Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	33,3%
Pozostałe wartości niematerialne	20% - 33,3%

c) stawki amortyzacji dla nieruchomości inwestycyjnych

Budynki i budowle	1,5% – 10,0%
-------------------	--------------

Nie amortyzuje się gruntów, środków trwałych w budowie oraz nakładów na wartości niematerialne.

Wartość amortyzacji oraz odpis z tytułu utraty wartości obciąża rachunek zysków i strat w pozycji „Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych”.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane początkowo według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia.

Nieruchomości inwestycyjne są wyłączone z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana jest częścią działalności Grupy, która stanowi odrębną ważną dziedzinę działalności lub geograficzny obszar działalności, którą zbyto lub przeznaczono do sprzedaży lub wydania, albo jest to jednostka zależna nabyta wyłącznie w celu odsprzedaży. Klasyfikacji do działalności zaniechanej dokonuje się na skutek zbycia lub wtedy, gdy działalność spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczonej do sprzedaży. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego.

Leasing – zasady rachunkowości stosowane od 1 stycznia 2019 roku

W dacie zawarcie umowy Grupa ocenia, czy umowa jest leasingiem, czy zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje prawo do odpłatnego użytkowania składnika aktywów przez dany okres.

Grupa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przekazuje prawo do odpłatnego użytkowania składnika aktywów przez dany okres.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Grupa jako leasingobiorca

Grupa jako leasingobiorca ujmuje umowę leasingu jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odpowiadające mu zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie, gdy przedmiot leasingu jest dostępny do wykorzystania. Każda płatność leasingowa jest alokowana między zobowiązanie oraz naliczone odsetki od zobowiązania. Koszt z tytułu odsetek jest ujmowany w rachunku zysków i strat przez okres leasingu, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową od pozostałego salda zobowiązania z tytułu leasingu. Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania jest amortyzowany metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: okres użytkowania tego składnika aktywów lub okres leasingu. Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są ujmowane przez Grupę w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej „Rzeczowe aktywa trwałe”, a zobowiązania z tytułu leasingu – w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej „Zobowiązania wobec klientów” bądź „Zobowiązania wobec innych banków”.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są wyceniane według kosztu, obejmującego:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę (tj. koszty krańcowe uzyskania leasingu), oraz
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli leasingobiorca zaciąga zobowiązanie w odniesieniu do tych kosztów.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa jako leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Zobowiązanie z tytułu leasingu zawiera bieżącą wartość następujących opłat leasingowych:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji, oraz
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Opłaty leasingowe są dyskontowane przy użyciu stopy procentowej leasingu, jeśli można ją łatwo ustalić, bądź krańcowej stopy procentowej Grupy.

Po dacie rozpoczęcia leasingu, Grupa uwzględnia zmiany w opłatach leasingowych (wynikające m.in. ze zmian w indeksie, stawce, okresie leasingu), dokonując aktualizacji wyceny zobowiązań z tytułu leasingu i odpowiedniej korekty składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Grupa nie rozpoznaje aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań z tytułu leasingu dla krótkoterminowych umów leasingu oraz umów leasingu aktywów o niskiej wartości. Płatności związane z krótkoterminowymi umowami leasingu i leasingami aktywów o niskiej wartości są ujmowane liniowo jako koszt w rachunku zysków i strat. Umowy leasingu krótkoterminowego są to umowy leasingowe o okresie leasingu wynoszącym 12 miesięcy lub krótszym. Do aktywów o niskiej wartości należą przede wszystkim najmy powierzchni (gruntów) pod bankomaty.

Grupa jako leasingodawca

W dacie rozpoczęcia leasingu, Grupa jako leasingodawca klasyfikuje daną umowę leasingową jako leasing operacyjny lub leasing finansowy. Jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów, wtedy leasing uznaje się za leasing finansowy. Natomiast jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów, leasing uznaje się za leasing operacyjny. W procesie ustalania klasyfikacji danej umowy leasingowej, Grupa bierze pod uwagę takie jak elementy jak m. in. to, czy okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów.

Leasing finansowy

W dacie rozpoczęcia leasingu, Grupa jako leasingodawca ujmuje aktywa oddane w leasing finansowy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i prezentuje je jako należności z tytułu leasingu finansowego w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, tj. bieżącej wartości opłat leasingowych oraz ewentualnej niegwarantowanej wartości końcowej przypisanej Grupie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W dacie rozpoczęcia leasingu finansowego, opłaty leasingowe uwzględnione w wycenie inwestycji leasingowej netto obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania składnika aktywów podczas okresu leasingu, które nie są otrzymane w tym czasie:

- stałe opłaty pomniejszone o zachęty leasingowe do zapłaty,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki,
- gwarantowane wartości końcowe udzielone Grupie jako leasingodawcy,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji, oraz
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

W okresie leasingu Grupa jako leasingodawca ujmuje przychody z tytułu odsetek w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu z inwestycji leasingowej netto. Opłaty leasingowe wnoszone w danym okresie zmniejszają zarówno należność główną, jak i naliczone odsetki.

Grupa stosuje wymogi dotyczące zaprzestania ujmowania oraz utraty wartości określone w MSSF 9 do inwestycji leasingowej netto. Oszacowane niegwarantowane wartości końcowe wykorzystywane przy obliczaniu inwestycji leasingowej brutto są regularnie weryfikowane przez Bank.

Leasing operacyjny

W okresie leasingu Grupa jako leasingodawca ujmuje opłaty leasingowe otrzymane z tytułu leasingu operacyjnego jako przychody metodą liniową i prezentuje je w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”. Amortyzacja oddanych w leasing składników aktywów jest dokonywana zgodnie z zasadami, jakie Grupa stosuje dla rzeczowych aktywów trwałych.

Leasing – zasady rachunkowości stosowane do 31 grudnia 2018 roku

Grupa jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przekazuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Leasing finansowy

Grupa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu, na mocy, których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

W przypadku umów leasingu, na mocy, których następuje przeniesienie zasadniczo na Grupę całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty opłat leasingowych i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa trwale będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwale używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Oplaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

W pozycji tej ujmuje się rezerwy na sprawy sporne (w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych oraz rezerwa dotycząca przedterminowych spłat kredytów konsumenckich), rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, włączając te wyceniane metodą aktuarialną oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione zostaną ogólne kryteria ujmowania rezerw oraz szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Wysokość rezerwy z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia ustalana jest przez Grupę w oparciu o najlepsze dostępne oszacowania bezpośrednich nakładów, które w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz nie są związane z bieżącą działalnością Grupy.

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych związanych z wyceną zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń, odnoszonych na inne całkowite dochody.

Przychody przyszłych okresów oraz koszty rozliczane w czasie (pasywa)

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. bonus roczny i świąteczny, premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Dotacje

Grupa ujmuje dotacje rządowe w momencie, w którym istnieje wystarczająca pewność, że zostaną spełnione związane z nimi warunki oraz pewność, że Grupa otrzyma dotację. Dotacje rządowe są ujmowane w zysku lub stracie w okresach, w których ujmowane są odnośne koszty, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Do rozliczania dotacji Grupa stosuje metodę dochodową. Dotacje rządowe do aktywów są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy jako pomniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów.

Kapitały własne Grupy Kapitałowej

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami, statutami i umowami spółek. Do kapitałów własnych zaliczane są także zysk / strata z lat ubiegłych. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy, w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą.

Kapitał własny Grupy stanowią:

- a) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- b) „premia emisyjna” – nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałe po pokryciu kosztów emisji. Ponadto w pozycji tej ujęto zmianę wartości udziałów niedających kontroli wynikającą ze zwiększenia udziału podmiotu dominującego w kapitale akcyjnym Banku,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku Pekao S.A. tworzony jest zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- d) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,
- e) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, skutki wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych oraz wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- f) pozostałe kapitały:
  - kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek z odpisów z zysku,
  - obligacje zamienne na akcje – obejmuje ujętą w kapitałach wartość godziwą instrumentów finansowych wyemitowanych w ramach transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych,
  - fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej przez Bank Pekao S.A.,
  - niepodzielony wynik z lat ubiegłych obejmuje niepodzielone zyski i nie pokryte straty z lat ubiegłych jednostek objętych konsolidacją metodą pełną,
  - zysk/strata netto stanowi zysk/strata wynikająca z rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy.

Udziały niedające kontroli

Udziały niedające kontroli jest to część aktywów netto jednostki zależnej (w tym: część zysku lub straty), która przypada na udziały kapitałowe nie należące, bezpośrednio lub za pośrednictwem jednostek zależnych, do Banku.

Transakcje rozliczane w akcjach fantomowych Banku Pekao S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w akcjach fantomowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej zobowiązania z tego tytułu na dzień bilansowy.

Wartość godziwa zobowiązania jest szacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Koszt transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych jest ujmowany jako koszty wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem zobowiązania wobec pracowników prezentowanych w pozycji „Rezerwy”.

Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień wpływu okresu nabywania praw oraz liczbę praw do akcji, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby akcji – zostaną ostatecznie nabyte.

5.8 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczone. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe jednostek Grupy odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat. Należności z tytułu podatków są wykazywane, jeśli jednostki Grupy mają wystarczającą pewność, iż istnieją i że zostaną one odzyskane.

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową, z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Odroczonego podatku dochodowego ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub realizacji zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

Rezerwa na odroczonego podatku dochodowego obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową, a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.9 Pozostałe pozycje

Zobowiązania warunkowe i promesy zobowiązań

Grupa zawiera transakcje, które w momencie zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, natomiast powodują powstanie zobowiązań warunkowych i promesy zobowiązań. Zobowiązania warunkowe charakteryzują się tym, że są:

- potencjalnym zobowiązaniem, którego istnienie zostanie potwierdzone w momencie wystąpienia lub niewystąpienia niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie podlegają pełnej kontroli Grupy (np. prowadzone sprawy sporne),
- obecnym zobowiązaniem, które powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowane w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie (przede wszystkim: niewykorzystane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje, akredytywy i poręczenia).

Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe wycenia się według wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15.

5.10 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku

MSSF 16 „Leasing”

Na dzień zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy, tj. na dzień 1 stycznia 2019 roku, Grupa rozpoznała nowe składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania budynków Centrali Banku, budynków Oddziałów Banku, praw wieczystego użytkowania oraz infrastruktury IT. Dla tych umów, wcześniej sklasyfikowanych jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17, Grupa jako leasingobiorca ujęła zobowiązania z tytułu leasingu wycenione w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych według krańcowych stóp procentowych Grupy oraz ujęła składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu, skorygowanej o kwoty wszelkich przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych odnoszących się do tych leasingów, ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przed dniem pierwszego zastosowania.

Wpływ zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy na dzień 1 stycznia 2019 roku przedstawia poniższe zestawienie.

WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF 16 NA 1.01.2019	
Rzeczowe aktywa trwałe	613 854
Inne aktywa	-35 807
Zobowiązania wobec innych banków	1 056
Zobowiązania wobec klientów	576 991

Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy nie miało wpływu na pozycję „Wynik z lat ubiegłych”.

Krańcowe stopy procentowe obliczone przez Grupę i zastosowane do zobowiązań z tytułu leasingu w dniu 1 stycznia 2019 roku mieściły się w przedziale (w zależności od okresu trwania umowy):

- dla umów w PLN: od 2,03% do 4,20%,
- dla umów w EUR: od 0,16% do 2,39%,
- dla umów w USD: od 3,31% do 4,11%,
- dla umów w GBP: od 1,41% do 2,78%.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Uzgodnienie zobowiązań z tytułu leasingu operacyjnego, ujawnionych zgodnie z MSR 17 *Leasing*, a zobowiązaniami z tytułu leasingu ujętymi w dniu pierwszego zastosowania MSSF 16, przedstawia poniższe zestawienie.

UZGODNIENIE ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU LEASINGU	
Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego ujawnione na dzień 31 grudnia 2018 roku	391 298
Efekt dyskonta przy zastosowaniu powyżej ujawnionych krańcowych stóp procentowych w dniu pierwszego zastosowania	-21 101
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego ujęte na dzień 31 grudnia 2018 roku	7 142
Ujęcie nowych aktywów w postaci praw wieczystego użytkowania oraz infrastruktury IT	218 324
(Minus): krótkoterminowe umowy leasingu ujmowane liniowo jako koszt	-10 203
(Minus): umowy leasingu aktywów o niskiej wartości ujmowane liniowo jako koszt	-271
Zobowiązania z tytułu leasingu ujęte na dzień 1 stycznia 2019 roku	585 189

Stosując MSSF 16 po raz pierwszy, Grupa zastosowała następujące praktyczne podejścia dopuszczone przez nowy standard:

- zastosowanie jednej stopy dyskontowej do portfela umów leasingowych o w miarę podobnych cechach,
- wyłączenie początkowych kosztów bezpośrednich z wyceny składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania,
- wykorzystanie wiedzy zdobytej po fakcie w określeniu okresu leasingu, jeżeli umowa zawiera opcję przedłużenia lub opcję wypowiedzenia leasingu.

Pozostałe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku.

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty finansowe”	Zmiany do MSSF 9 - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - modyfikują obowiązujące wymogi dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu (lub w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę, jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	Zmiany do MSR 28 - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczenia podatku dochodowego”	Może być niejasne, w jaki sposób prawo podatkowe odnosi się do określonej transakcji lub okoliczności lub czy organ podatkowy zaakceptuje opodatkowanie jednostki. MSR 12 „Podatki dochodowe” określa sposób rozliczenia podatku bieżącego i odroczonego, ale nie odzwierciedla skutków niepewności. KIMSF 23 zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego.	Interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 19 (zmiana) „Świadczenia pracownicze”	Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - wymagają aby po zmianie planu zastosować zaktualizowanych założeń do wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
Zmiany do MSSF 2015-2017	Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany precyzują, że: gdy jednostka przejmuje kontrolę nad przedsięwzięciem, wcześniej posiadane udziały we wspólnej działalności podlegają ponownej wycenie (MSSF 3), gdy jednostka uzyska współkontrolę nad przedsięwzięciem, jednostka nie dokonuje ponownej wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnej działalności (MSSF 11), jednostka w taki sam sposób rozlicza wszystkie konsekwencje podatku dochodowego z tytułu dywidend (MSR 12), wszelkie pożyczki zaciągnięte pierwotnie w celu modernizacji składnika aktywów traktowane są jako pożyczki ogólnego przeznaczenia w przypadku gdy składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży (MSR 23).	Zmiany standardów nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.

5.11 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 (zmiana) „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”	Zmiany ujednolicają i wyjaśniają definicję „Istotny” oraz zawierają wytyczne w celu zwiększenia spójności stosowania tego konceptu w międzynarodowych standardach sprawozdawczości finansowej. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.
MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty finansowe” oraz MSSF 7 (zmiana) „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”	Zmiany są obowiązkowe i mają zastosowanie do wszystkich powiązań zabezpieczających, na które ma wpływ niepewność wynikająca z reformy wskaźników stóp procentowych. Zmiany wprowadzają czasowe zwolnienie ze stosowania określonych wymogów rachunkowości zabezpieczeń, w taki sposób, aby reforma wskaźników stóp procentowych nie powodowała rozwiązania rachunkowości zabezpieczeń. Kluczowe zwolnienia wynikające ze zmian dotyczą: <ul style="list-style-type: none"> wymogu aby przepływy były „wysoko prawdopodobne”, komponentów ryzyka, oceny prospektywnej, retrospektywnego testu efektywności (dotyczy MSR 39), przeklasyfikowania rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych. 	Grupa podjęła decyzję o wcześniejszym zastosowaniu tych zmian w standardach, tj. zasady wynikające z tych zmian zostały przyjęte jako obowiązujące w 2019 roku. Szczegóły zostały zaprezentowane w Nocie 28 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5.12 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”	Nowy standard wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że nowy standard nie będzie miał znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
MSSF 3 (zmiana) „Połączenia jednostek”	Zmiany zawężają i wyjaśniają definicję przedsięwzięcia. Umożliwiają również przeprowadzenie uproszczonej oceny czy zespół aktywów i działań stanowi grupę aktywów, a nie przedsięwzięcie. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Zmiany mają wpływ na wymogi zawarte w MSR 1 dotyczące prezentacji zobowiązań. W szczególności wyjaśniają one, że klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe powinna opierać się na prawach istniejących na koniec okresu sprawozdawczego. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6. Zarządzanie ryzykiem

Polityka zarządzania ryzykiem Grupy ma na celu optymalizację struktury bilansu i pozycji pozabilansowych przy uwzględnieniu założonej relacji ryzyka do dochodu oraz kompleksowego ujęcia wpływu różnych rodzajów ryzyka, które Grupa podejmuje w swojej działalności biznesowej. Ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości i kapitału niezbędnego do ich pokrycia oraz regularnie raportowane, zgodnie z zasadami opisanymi poniżej.

Dalsza część noty opisuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka występujące w działalności Grupy.

6.1 Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Ponadto sprawuje ona nadzór nad zgodnością polityki Grupy w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Grupy. Radę Nadzorczą w wypełnianiu jej zadań wspiera Komitet ds. Ryzyka.

Zarząd

Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie, wdrażanie i funkcjonowanie procesów zarządzania ryzykiem poprzez m.in. wprowadzanie odpowiednich wewnętrznych regulacji z uwzględnieniem wyników kontroli audytu wewnętrznego.

Zarząd odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu obliczania kapitału wewnętrznego oraz za efektywność przeglądu procesu wyliczania kapitału wewnętrznego i jego monitoring. Ponadto wprowadza niezbędne korekty lub udoskonalenia do tych procesów i systemów, co do których zachodzi taka konieczność. Konieczność ta może być spowodowana zmianami poziomu ryzyka w działalności Grupy, czynnikami otoczenia gospodarczego lub nieprawidłowościami w funkcjonowaniu procesów lub systemów.

Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat typów, skali, istotności rodzajów ryzyka, na które narażona jest Grupa, jak również metod wykorzystywanych do ich zarządzania.

Zarząd ocenia, czy działalność taka jak: identyfikacja, pomiar, monitorowanie, raportowanie i kontrola lub ograniczanie są prowadzone na odpowiednim poziomie w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto sprawdza, czy kierownictwo każdego szczebla efektywnie zarządza ryzykiem w ramach swoich kompetencji.

Komitety

W realizacji powyższych zadań, w zakresie zarządzania ryzykiem, Zarząd jest wspierany przez odpowiednie komitety:

- Komitet Aktywów Pasywów i Ryzyka – w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, płynności oraz adekwatnością kapitałową,
- Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego, stanowiący wsparcie dla Komitetu Aktywów Pasywów i Ryzyka – w zakresie zarządzania ryzykiem płynności oraz rynkowym,
- Komitet Ryzyka Operacyjnego – w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Komitet Kredytowy – w zakresie podejmowania decyzji kredytowych w ramach uprawnień oraz w przypadku przygotowania rekomendacji dotyczących największych transakcji przedstawianych o decyzji Zarządowi,
- Komitet Zarządzania Zmianami – w obszarze wdrażania nowych lub modyfikacji istniejących produktów oraz procesów biznesowych i pozabiznesowych,
- Komitet Bezpieczeństwa – w dziedzinie bezpieczeństwa i zarządzania ciągłością działania,
- Komitet Ryzyka Modeli – w zakresie zarządzania ryzykiem modeli.

6.2 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe należy do podstawowych rodzajów ryzyka związanych z działalnością Grupy. Udział kredytów i pożyczek w bilansie Grupy powoduje, że jego utrzymanie na bezpiecznym poziomie ma zasadnicze znaczenie dla wyników prowadzonej działalności Grupy. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym ma charakter scentralizowany i jest wykonywany przede wszystkim poprzez jednostki Pionu Zarządzania Ryzykami, umiejscowione w Centrali Banku oraz jego strukturach lokalnych.

Integracja ryzyka w Pionie Zarządzania Ryzykami, w którym oprócz ryzyka kredytowego zostały przypisane także ryzyko rynkowe oraz operacyjne, umożliwia efektywne zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyka o charakterze kredytowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Proces obejmuje wszystkie funkcje kredytowe – analizę kredytową, podejmowanie decyzji kredytowych, monitorowanie i administrowanie oraz restrukturyzację i windykację.

Funkcje te są realizowane zgodnie z obowiązującą w danym roku obrachunkowym polityką kredytową Banku przyjętą przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Efektywność i skuteczność funkcji kredytowych jest osiągana przy wykorzystaniu zróżnicowanych metod i metodologii kredytowych oraz zastosowaniu zaawansowanych narzędzi informatycznych, które zostały zintegrowane z głównym systemem informatycznym Banku. Procedury obowiązujące w Banku pozwalają na ograniczanie ryzyka kredytowego, w szczególności te dotyczące zasad oceny ryzyka transakcji, ustanawiania prawnych zabezpieczeń kredytów, uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych oraz ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności, zgodnie z przyjętym w Banku systemem segmentacji klientów.

Dla wzrostu bezpieczeństwa działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o ograniczenia wynikające z przepisów zewnętrznych oraz wewnętrzne normy ostrożnościowe. Dotyczą one w szczególności koncentracji zaangażowania kredytowego, wskaźników jakości portfela kredytowego oraz limitów zaangażowania na poszczególne kraje, banki zagraniczne i krajowe instytucje finansowe.

Uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych, ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy ostrożnościowe uwzględniają nie tylko kredyty, pożyczki i gwarancje, ale również transakcje pochodne i instrumenty dłużne.

Bank ustalił następujące wewnętrzne limity portfelowe w polityce kredytowej:

- limity zaangażowania na poszczególne sektory gospodarki narodowej,
- udział znaczących zaangażowań w portfelu kredytowym Banku,
- limity na segmenty klientów oraz należności walutowe,
- limity na produkty (kredyty hipoteczne udzielane klientom indywidualnym, ekspozycje podmiotów gospodarczych zabezpieczonych hipotecznie, w tym dotyczące finansowania nieruchomości komercyjnych).

Funkcjonujący w Banku system limitów wewnętrznych obejmuje również szereg szczegółowych limitów stanowiących wsparcie dla kluczowych limitów określonych w polityce kredytowej.

Z uwagi na fakt, że limity ustalane są przez organy decyzyjne, które jednocześnie otrzymują i analizują raporty na temat ryzyka kredytowego, decyzje o limitach w znacznym stopniu uwzględniają ocenę ryzyka kredytowego wspartą wewnętrznymi systemami ratingowymi. Ponadto, Bank limituje transakcje kredytowe charakteryzujące się podwyższonym ryzykiem poprzez zastrzeżenie decyzyjności w tych przypadkach dla szczebli decyzyjnych z wyższym limitem uprawnień.

Ochronę jakości portfela kredytowego zapewniają również jego okresowe przeglądy oraz bieżące monitorowanie terminowej obsługi kredytów i kondycji finansowej klientów.

Modele ratingowe wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Bank korzysta z wewnętrznych modeli ratingowych w zależności od segmentu klienta i/lub rodzaju ekspozycji.

Proces nadawania ratingu stanowi istotny element oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji, stanowiąc wstępny etap w procesie podejmowania decyzji kredytowej zarówno o udzieleniu jak i zmianie warunków kredytu oraz w procesie monitorowania jakości portfela kredytowego.

Pomiar ryzyka kredytowego odbywa się przy uwzględnieniu trzech parametrów – PD, LGD oraz EAD. Parametr PD odnosi się do prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (ang. default) czyli z niedotrzymaniem warunków umownych przez kredytobiorcę, w horyzoncie jednego roku i może mieć charakter podmiotowy lub produktowy. Parametr LGD wskazuje na szacowaną wysokość straty, która zostanie poniesiona dla każdej transakcji o charakterze kredytowym od daty wystąpienia takiego niewykonania zobowiązania. Parametr EAD odzwierciedla szacowaną wysokość ekspozycji kredytowej na tę datę.

Parametry ryzyka wykorzystywane w modelach ratingowych służą do wyliczenia oczekiwanej straty z tytułu ryzyka kredytowego.

Wartość oczekiwanej straty jest jednym z istotnych kryteriów oceny branym pod uwagę przez czynniki decyzyjne w procesie kredytowania. W szczególności ta wartość jest porównywana z wnioskowanym poziomem marży.

Poziom marż minimalnych dla danego produktu lub segmentu klienta jest określany na podstawie analizy ryzyka, uwzględniającej wartość szacowanych parametrów ryzyka i stanowiącej fragment systemu ratingów wewnętrznych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zarówno rating klienta jak i transakcji, a także parametry ryzyka kredytowego odgrywają znaczącą rolę w systemie informacji o ryzyku kredytowym. Raporty ryzyka kredytowego dla każdego modelu ratingowego zawierają informacje dotyczące porównania zrealizowanych parametrów z teoretycznymi wartościami dla każdej klasy ratingowej.

Raporty ryzyka kredytowego są generowane miesięcznie, a ich zakres jest różny w zależności od odbiorcy raportu (im wyższy szczebel zarządzania, tym prezentowane raporty są bardziej zagregowane). W ten sposób raporty są efektywnie wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Na potrzeby wewnętrzne w Banku funkcjonują następujące modele ratingowe, opracowane zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

- 1) Dla segmentu klienta indywidualnego Bank stosuje dwa odrębne modele przeznaczone dla:
  - kredytów mieszkaniowych (zabezpieczonych hipotecznie),
  - pożyczek gotówkowych (konsumenckich),
  - limitów odnawialnych.
- 2) Dla segmentu klienta korporacyjnego, Bank stosuje modele ratingowe dzieląc klientów na:
  - przedsiębiorstwa niefinansowe:
    - klienci korporacyjni,
    - małe i średnie przedsiębiorstwa (SME),
  - kredytowanie specjalistyczne (finansowanie nieruchomości przychodowych),
  - jednostki samorządu terytorialnego.
- 3) Dla segmentu przedsiębiorstw, Pekao Bank Hipoteczny S.A. stosuje model ratingowy – System Oceny Punktowej (SOP).

Wewnętrzny modelami ratingowymi nie są objęte następujące rodzaje ekspozycji:

- 1) ekspozycje detaliczne nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka:
  - debety,
  - ekspozycje związane z kartami kredytowymi,
  - ekspozycje związane z kasami mieszkaniowymi,
  - pozostałe należności.
- 2) ekspozycje wobec przedsiębiorstw:
  - ekspozycje wobec giełd i pozostałych instytucji finansowych,
  - ekspozycje wobec instytucji ubezpieczeniowych,
  - finansowanie projektów,
  - skupione wierzytelności,
  - ekspozycje wobec funduszy inwestycyjnych,
  - ekspozycje wobec przedsiębiorstw leasingowych i holdingów finansowych,
  - pozostałe należności nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka.
- 3) ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych, które nie są traktowane jako ekspozycje wobec rządów centralnych, dla których liczba istotnych kontrahentów jest ograniczona.

W poniższych tabelach przedstawiono jakość portfela kredytowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2019										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE (ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	9 233 873	1 485 203			10 719 076	291 995	194			292 189	18,3%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	4 177 756	1 249 785			5 427 541	318 470	187			318 657	9,5%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	22 531 902	4 762 961			27 294 863	348 180	24 159			372 339	46,0%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	9 480 685	2 521 353			12 002 038	199 831	32 424			232 255	20,3%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	636 636	1 294 035			1 930 671	109 036	32 316			141 352	3,4%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	45 478	648 205			693 683	13 996	58 877			72 873	1,3%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	3 749	719 254			723 003	330	10 047			10 377	1,2%	
Razem		46 110 079	12 680 796			58 790 875	1 281 838	158 204			1 440 042	100,0%	
POŻYCZKI GOTÓWKOWE (KONSUMENCKIE)													
1	0,00% <= PD < 0,09%	728 599	147 737			876 336	4	-			4	7,3%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 537 399	198 793			1 736 192	59	-			59	14,6%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 734 533	223 202			2 957 735	41	-			41	24,9%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 619 406	152 819			2 772 225	329	-			329	23,2%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 708 634	165 775			1 874 409	43	-			43	15,7%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	623 057	332 672			955 729	4	19			23	8,0%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	156 692	308 864			465 556	1	201			202	3,9%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	21 284	268 797			290 081	-	6			6	2,4%	
Razem		10 129 604	1 798 659			11 928 263	481	226			707	100,0%	
LIMITY ODNAWIALNE													
1	0,00% <= PD < 0,02%	1 111	5 580			6 691	34 123	332 426			366 549	36,0%	
2	0,02% <= PD < 0,11%	9 364	40 404			49 768	41 943	271 628			313 571	35,1%	
3	0,11% <= PD < 0,35%	11 564	65 151			76 715	8 897	64 278			73 175	14,5%	
4	0,35% <= PD < 0,89%	4 580	45 388			49 968	1 898	18 048			19 946	6,8%	
5	0,89% <= PD < 2,00%	2 264	26 539			28 803	501	7 740			8 241	3,6%	
6	2,00% <= PD < 4,80%	1 125	18 019			19 144	262	6 757			7 019	2,5%	
7	4,80% <= PD < 100,00%	211	9 460			9 671	202	5 670			5 872	1,5%	
Razem		30 219	210 541			240 760	87 826	706 547			794 373	100,0%	
Razem segment klienta indywidualnego		56 269 902	14 689 996			70 959 898	1 370 145	864 977			2 235 122		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2018										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE (ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	8 666 275	1 780 996			10 447 271	287 264	2 208			289 472	19,4%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	3 938 029	1 370 048			5 308 077	309 139	2 864			312 003	10,2%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	19 489 854	4 889 979			24 379 833	303 131	27 983			331 114	44,7%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	7 122 393	3 187 017			10 309 410	179 126	29 801			208 927	19,0%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	687 410	1 546 084			2 233 494	100 814	29 487			130 301	4,3%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	34 579	586 560			621 139	9 470	60 148			69 618	1,2%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	554	668 569			669 123	19	5 094			5 113	1,2%	
Razem		39 939 094	14 029 253			53 968 347	1 188 963	157 585			1 346 548	100,0%	
POŻYCZKI GOTÓWKOWE (KONSUMENCKIE)													
1	0,00% <= PD < 0,09%	655 592	142 190			797 782	194	-			194	7,1%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 453 915	189 229			1 643 144	335	-			335	14,7%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 531 257	208 958			2 740 215	53	-			53	24,5%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 440 988	126 235			2 567 223	42	-			42	23,0%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 676 831	124 991			1 801 822	209	-			209	16,1%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	818 889	182 305			1 001 194	339	-			339	9,0%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	204 291	194 604			398 895	-	201			201	3,6%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	19 002	205 128			224 130	-	7			7	2,0%	
Razem		9 800 765	1 373 640			11 174 405	1 172	208			1 380	100,0%	
LIMITY ODNAWIALNE													
1	0,00% <= PD < 0,02%	2 883	5 200			8 083	94 494	329 639			424 133	38,9%	
2	0,02% <= PD < 0,11%	17 450	37 825			55 275	78 153	205 964			284 117	30,5%	
3	0,11% <= PD < 0,35%	20 790	57 233			78 023	18 333	61 019			79 352	14,2%	
4	0,35% <= PD < 0,89%	9 281	51 406			60 687	3 861	20 794			24 655	7,7%	
5	0,89% <= PD < 2,00%	4 260	31 919			36 179	1 082	9 613			10 695	4,2%	
6	2,00% <= PD < 4,80%	2 023	22 260			24 283	657	6 170			6 827	2,8%	
7	4,80% <= PD < 100,00%	566	12 891			13 457	368	5 005			5 373	1,7%	
Razem		57 253	218 734			275 987	196 948	638 204			835 152	100,0%	
Razem segment klienta indywidualnego		49 797 112	15 621 627			65 418 739	1 387 083	795 997			2 183 080		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2019										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KLIENCI KORPORACYJNI													
1	0,00% <= PD < 0,14%	275 630	671			276 301	859 367	2 001			861 368	2,2%	
2	0,14% <= PD < 0,25%	1 880 637	8 227			1 888 864	5 346 078	25 827			5 371 905	13,8%	
3	0,25% <= PD < 0,42%	3 963 063	169 016			4 132 079	4 506 882	219 586			4 726 468	16,9%	
4	0,42% <= PD < 0,77%	6 078 657	194 449			6 273 106	5 281 087	334 418			5 615 505	22,7%	
5	0,77% <= PD < 1,42%	4 799 018	295 243			5 094 261	3 606 115	384 703			3 990 818	17,3%	
6	1,42% <= PD < 2,85%	3 169 057	563 146			3 732 203	2 621 428	254 241			2 875 669	12,6%	
7	2,85% <= PD < 6,00%	559 941	226 291			786 232	1 543 789	356 684			1 900 473	5,1%	
8	6,00% <= PD < 12,00%	1 212 535	1 813 748			3 026 283	986 933	393 162			1 380 095	8,4%	
9	12,00% <= PD < 100,00%	121 795	249 586			371 381	7 523	159 192			166 715	1,0%	
Razem		22 060 333	3 520 377			25 580 710	24 759 202	2 129 814			26 889 016	100,0%	
MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA (SME)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	17 333	2 702			20 035	29 066	310			29 376	1,1%	
2	0,06% <= PD < 0,14%	223 137	3 459			226 596	233 168	2 854			236 022	9,9%	
3	0,14% <= PD < 0,35%	770 220	55 836			826 056	394 508	17 389			411 897	26,6%	
4	0,35% <= PD < 0,88%	813 715	82 688			896 403	247 706	42 686			290 392	25,4%	
5	0,88% <= PD < 2,10%	602 666	80 864			683 530	128 830	14 136			142 966	17,7%	
6	2,10% <= PD < 4,00%	253 834	44 055			297 889	71 490	5 690			77 180	8,0%	
7	4,00% <= PD < 7,00%	100 628	46 823			147 451	20 074	2 813			22 887	3,7%	
8	7,00% <= PD < 12,00%	65 851	48 545			114 396	27 723	7 639			35 362	3,2%	
9	12,00% <= PD < 22,00%	82 690	30 797			113 487	18 795	1 254			20 049	2,9%	
10	22,00% <= PD < 100,00%	16 074	54 124			70 198	775	1 249			2 024	1,5%	
Razem		2 946 148	449 893			3 396 041	1 172 135	96 020			1 268 155	100,0%	
Razem segment przedsiębiorstw		25 006 481	3 970 270			28 976 751	25 931 337	2 225 834			28 157 171		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2018										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KLIENCI KORPORACYJNI													
1	0,00% <= PD < 0,15%	502 738	8 300			511 038	2 225 560	13 187			2 238 747	5,2%	
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 953 673	47 758			2 001 431	2 827 794	27 452			2 855 246	9,3%	
3	0,27% <= PD < 0,45%	3 651 157	56 875			3 708 032	3 237 748	81 099			3 318 847	13,4%	
4	0,45% <= PD < 0,75%	4 942 251	128 214			5 070 465	6 380 043	431 920			6 811 963	22,6%	
5	0,75% <= PD < 1,27%	3 632 780	810 592			4 443 372	5 656 673	1 212 310			6 868 983	21,6%	
6	1,27% <= PD < 2,25%	3 559 709	393 069			3 952 778	2 938 157	395 343			3 333 500	13,9%	
7	2,25% <= PD < 4,00%	1 008 324	503 834			1 512 158	925 159	206 145			1 131 304	5,0%	
8	4,00% <= PD < 8,50%	1 028 128	893 421			1 921 549	1 955 801	355 943			2 311 744	8,1%	
9	8,50% <= PD < 100,00%	82 765	132 909			215 674	187 655	67 344			254 999	0,9%	
Razem		20 361 525	2 974 972			23 336 497	26 334 590	2 790 743			29 125 333	100,0%	
MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA (SME)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	18 000	1 438			19 438	47 119	1 561			48 680	1,1%	
2	0,06% <= PD < 0,14%	276 547	14 475			291 022	327 770	3 449			331 219	10,4%	
3	0,14% <= PD < 0,35%	862 656	50 491			913 147	509 977	23 439			533 416	24,4%	
4	0,35% <= PD < 0,88%	976 510	106 473			1 082 983	359 443	47 227			406 670	25,0%	
5	0,88% <= PD < 2,10%	758 679	115 372			874 051	185 520	24 774			210 294	18,2%	
6	2,10% <= PD < 4,00%	354 590	74 735			429 325	83 199	19 184			102 383	8,9%	
7	4,00% <= PD < 7,00%	198 485	57 209			255 694	43 733	9 355			53 088	5,2%	
8	7,00% <= PD < 12,00%	119 256	49 008			168 264	15 205	5 952			21 157	3,2%	
9	12,00% <= PD < 22,00%	48 522	43 415			91 937	5 936	4 039			9 975	1,7%	
10	22,00% <= PD < 100,00%	29 227	75 943			105 170	6 365	2 439			8 804	1,9%	
Razem		3 642 472	588 559			4 231 031	1 584 267	141 419			1 725 686	100,0%	
Razem segment przedsiębiorstw		24 003 997	3 563 531			27 567 528	27 918 857	2 932 162			30 851 019		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego (bez utraty wartości)

		31.12.2019											
KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO													
1	0,00% <= PD < 0,04%	19 171	-				19 171	58 069	-			58 069	3,4%
2	0,04% <= PD < 0,06%	242 222	-				242 222	1 017	-			1 017	10,8%
3	0,06% <= PD < 0,13%	137 284	-				137 284	24 028	-			24 028	7,2%
4	0,13% <= PD < 0,27%	513 020	-				513 020	192 381	-			192 381	31,3%
5	0,27% <= PD < 0,50%	326 835	-				326 835	35 200	-			35 200	16,0%
6	0,50% <= PD < 0,80%	572 450	-				572 450	8 000	-			8 000	25,7%
7	0,80% <= PD < 1,60%	101 926	-				101 926	17 525	-			17 525	5,3%
8	1,60% <= PD < 100,00%	6 467	-				6 467	184	-			184	0,3%
Razem		1 919 375	-				1 919 375	336 404	-			336 404	100,0%

		31.12.2018											
KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO													
1	0,00% <= PD < 0,04%	650	-				650	10 032	-			10 032	0,4%
2	0,04% <= PD < 0,06%	344 709	-				344 709	55 820	-			55 820	14,8%
3	0,06% <= PD < 0,13%	337 260	-				337 260	15 505	-			15 505	13,0%
4	0,13% <= PD < 0,27%	347 994	-				347 994	162 257	-			162 257	18,8%
5	0,27% <= PD < 0,50%	636 686	-				636 686	45 007	-			45 007	25,1%
6	0,50% <= PD < 0,80%	686 002	-				686 002	8 875	-			8 875	25,6%
7	0,80% <= PD < 1,60%	33 108	-				33 108	11 000	-			11 000	1,6%
8	1,60% <= PD < 100,00%	17 730	-				17 730	25	-			25	0,7%
Razem		2 404 139	-				2 404 139	308 521	-			308 521	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym SOP Pekao Banku Hipotecznego S.A. dla segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	31.12.2019											
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		RAZEM	% PORTFELA
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
SEGMENT PRZEDSIĘBIORSTW OBJĘTY MODELEM RATINGOWYM SOP												
SOP1	5 944	-				5 944	-	-			-	0,8%
SOP2	22 736	4 542				27 278	-	-			-	3,5%
SOP3	331 144	8 828				339 972	-	-			-	43,0%
SOP4	381 781	14 710				396 491	-	-			-	50,1%
SOP5	6 449	14 164				20 613	-	-			-	2,6%
Razem	748 054	42 244				790 298	-	-			-	100,0%

KLASA RATINGOWA	31.12.2018											
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		RAZEM	% PORTFELA
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
SEGMENT PRZEDSIĘBIORSTW OBJĘTY MODELEM RATINGOWYM SOP												
SOP1	7 065	-				7 065	-	-			-	0,9%
SOP2	24 329	4 925				29 254	-	-			-	3,8%
SOP3	365 095	8 162				373 257	315	-			315	49,1%
SOP4	311 628	23 679				335 307	-	-			-	44,1%
SOP5	1 811	14 044				15 855	-	-			-	2,1%
Razem	709 928	50 810				760 738	315	-			315	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Bank stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego (bez utraty wartości)

KLASA NADZORCZA	31.12.2019										% PORTFELA	
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO												
Wysoka	654 675	-			654 675	51 116	-			51 116	9,8%	
Dobra	4 173 576	-			4 173 576	1 321 969	-			1 321 969	75,9%	
Zadawalająca	298 261	608 620			906 881	68 463	-			68 463	13,5%	
Słaba	-	55 415			55 415	-	-			-	0,8%	
Razem	5 126 512	664 035			5 790 547	1 441 548	-			1 441 548	100,0%	

KLASA NADZORCZA	31.12.2018										% PORTFELA	
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO												
Wysoka	1 351 575	53 798			1 405 373	243 336	-			243 336	19,7%	
Dobra	3 875 730	-			3 875 730	1 628 766	-			1 628 766	65,8%	
Zadawalająca	706 146	90 611			796 757	395 251	-			395 251	14,3%	
Słaba	-	13 556			13 556	-	5 000			5 000	0,2%	
Razem	5 933 451	157 965			6 091 416	2 267 353	5 000			2 272 353	100,0%	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfel ekspozycji nie objętych modelem ratingowym (bez utraty wartości), według okresów przeterminowania

31.12.2019												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE NIE OBJĘTE MODELEM RATINGOWYM												
Nieprzeterminowane	28 888 704	574 281				29 462 985	13 869 014	203 582			14 072 596	97,0%
Przeterminowane, w tym:	779 215	281 690				1 060 905	44 371	246 588			290 959	3,0%
do 1 miesiąca	779 215	75 632				854 847	44 371	1 809			46 180	2,0%
od 1 do 2 miesięcy	-	95 958				95 958	-	491			491	0,2%
powyżej 2 miesięcy	-	110 100				110 100	-	244 288			244 288	0,8%
Razem	29 667 919	855 971				30 523 890	13 913 385	450 170			14 363 555	100,0%

31.12.2018												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE NIE OBJĘTE MODELEM RATINGOWYM												
Nieprzeterminowane	23 646 003	567 638				24 213 641	7 649 251	215 018			7 864 269	97,2%
Przeterminowane, w tym:	564 297	356 776				921 073	27 842	10 062			37 904	2,9%
do 1 miesiąca	564 297	66 682				630 979	27 842	8 042			35 884	2,0%
od 1 do 2 miesięcy	-	110 453				110 453	-	714			714	0,3%
powyżej 2 miesięcy	-	179 641				179 641	-	1 306			1 306	0,5%
Razem	24 210 300	924 414				25 134 714	7 677 093	225 080			7 902 173	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfel ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, według okresów przeterminowania

31.12.2019												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI												
Nieprzeterminowane			1 503 188	298 129	9 314	1 810 631			296 433	8 134	304 567	24,2%
Przeterminowane, w tym:			3 747 663	2 587 719	33 492	6 368 874			264 860	3 531	268 391	75,8%
do 1 miesiąca			55 302	220 230	11 929	287 461			268	661	929	3,3%
od 1 do 3 miesięcy			51 513	232 646	5 796	289 955			21	656	677	3,3%
od 3 miesięcy do 1 roku			128 969	430 116	288	559 373			119 558	779	120 337	7,8%
od 1 do 5 lat			819 136	888 457	797	1 708 390			143 313	1 155	144 468	21,2%
powyżej 5 lat			2 692 743	816 270	14 682	3 523 695			1 700	280	1 980	40,2%
Razem			5 250 851	2 885 848	42 806	8 179 505			561 293	11 665	572 958	100,0%

31.12.2018												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI												
Nieprzeterminowane			1 308 260	242 608	15 639	1 566 507			274 600	6 713	281 313	22,1%
Przeterminowane, w tym:			3 800 001	2 398 499	71 926	6 270 426			225 579	2 737	228 316	77,9%
do 1 miesiąca			87 771	188 345	7 721	283 837			200 912	671	201 583	5,8%
od 1 do 3 miesięcy			176 815	200 735	187	377 737			19 202	389	19 591	4,8%
od 3 miesięcy do 1 roku			334 112	374 010	362	708 484			355	709	1 064	8,5%
od 1 do 5 lat			1 306 983	870 098	5 245	2 182 326			5 017	799	5 816	26,2%
powyżej 5 lat			1 894 320	765 311	58 411	2 718 042			93	169	262	32,6%
Razem			5 108 261	2 641 107	87 565	7 836 933			500 179	9 450	509 629	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rating klienta/transakcji a szczebel podejmowania decyzji kredytowej

Szczebel decyzyjny związany z zatwierdzeniem transakcji jest w bezpośredni sposób uzależniony od ratingu klienta.

Limity uprawnień są związane z zajmowanym stanowiskiem, określonym zgodnie ze strukturą organizacyjną Banku. Limity są określone biorąc pod uwagę:

- kwotę łącznego zaangażowania Banku wobec klienta łącznie z kwotą wnioskowanej transakcji,
- rodzaj klienta,
- zaangażowanie osób i podmiotów powiązanych z klientem.

Walidacja modeli ratingowych

Wewnętrzna walidacja modeli i oszacowań parametrów ryzyka koncentruje się na ocenie jakości modeli ryzyka oraz dokładności i stabilności oszacowań parametrów stosowanych przez Bank. Walidacja przeprowadzana jest na poziomie każdego modelu ryzyka, przy czym dla każdej z klas ekspozycji Bank może stosować kilka modeli.

Ponadto komórka audytu wewnętrznego ma obowiązek, co najmniej raz w roku, dokonać przeglądu systemów ratingowych Banku i ich funkcjonowania, w szczególności w obszarze funkcjonowania jednostki kontroli ryzyka i oszacowań wartości parametrów ryzyka. Przegląd obejmuje zgodność systemów ratingowych i ich funkcjonowania w Banku ze wszystkimi obowiązującymi minimalnymi wymaganiami w zakresie metod zaawansowanych.

Podział ekspozycji z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2019		
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO	ODPIS	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	138 960 759	-1 016 007	137 944 752
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	70 959 898	-593 592	70 366 306
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	58 790 875	-268 208	58 522 667
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	11 928 263	-317 714	11 610 549
Limity odnawialne	240 760	-7 670	233 090
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	28 976 751	-174 901	28 801 850
Klienci korporacyjni	25 580 710	-131 751	25 448 959
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	3 396 041	-43 150	3 352 891
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	1 919 375	-2 114	1 917 261
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym SOP (System Oceny Punktowej) Pekao Banku Hipotecznego S.A.	790 298	-3 052	787 246
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	5 790 547	-46 102	5 744 445
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	30 523 890	-196 246	30 327 644
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	8 179 505	-5 453 544	2 725 961
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające utracie wartości (*)	147 140 264	-6 469 551	140 670 713

(*) Kredyty i pożyczki wyceniane według zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2018		
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO	ODPIS	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	127 377 274	-1 023 186	126 354 088
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	65 418 739	-515 724	64 903 015
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	53 968 347	-259 517	53 708 830
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	11 174 405	-247 538	10 926 867
Limity odnawialne	275 987	-8 669	267 318
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	27 567 528	-170 223	27 397 305
Klienci korporacyjni	23 336 497	-106 569	23 229 928
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	4 231 031	-63 654	4 167 377
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	2 404 139	-3 258	2 400 881
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym SOP (System Oceny Punktowej) Pekao Banku Hipotecznego S.A.	760 738	-1 997	758 741
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	6 091 416	-81 702	6 009 714
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	25 134 714	-250 282	24 884 432
Ekspozycje z rozpoznąną utratą wartości	7 836 933	-5 197 270	2 639 663
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające utracie wartości (*)	135 214 207	-6 220 456	128 993 751

(*) Kredyty i pożyczki wyceniane według zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Podział ekspozycji pozabilansowych udzielonych klientom (zobowiązań do udzielenia pożyczki i umów gwarancji finansowej) na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2019	
	WARTOŚĆ NOMINALNA	ODPIS
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	46 533 800	-101 901
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	2 235 122	-5 490
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	1 440 042	-3 236
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	707	-45
Limity odnawialne	794 373	-2 209
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	28 157 171	-64 207
Klienci korporacyjni	26 889 016	-62 272
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	1 268 155	-1 935
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	336 404	-37
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym SOP (System Oceny Punktowej) Pekao Banku Hipotecznego S.A.	-	-
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	1 441 548	-1 805
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	14 363 555	-30 362
Ekspozycje z rozpoznąną utratą wartości	572 958	-186 387
Razem ekspozycje pozabilansowe udzielone klientom	47 106 758	-288 288

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji pozabilansowych udzielonych klientom (zobowiązań do udzielenia pożyczki i umów gwarancji finansowej) na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2018	
	WARTOŚĆ NOMINALNA	ODPIS
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	43 517 461	-128 203
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	2 183 080	-4 484
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	1 346 548	-2 205
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	1 380	-58
Limity odnawialne	835 152	-2 221
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	30 851 019	-79 838
Klienci korporacyjni	29 125 333	-75 629
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	1 725 686	-4 209
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	308 521	-87
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym SOP (System Oceny Punktowej) Pekao Banku Hipotecznego S.A.	315	-
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	2 272 353	-10 973
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	7 902 173	-32 821
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	509 629	-112 495
Razem ekspozycje pozabilansowe udzielone klientom	44 027 090	-240 698

Podział należności od banków według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
AA+ do AA-	22 413	-	-	-	-	22 413	1,3%
A+ do A-	899 921	288	-	95	-	900 304	50,2%
BBB+ do BBB-	291 058	-	-	-	-	291 058	16,2%
BB+ do BB-	8 384	-	-	-	-	8 384	0,5%
B+ do B-	65	-	-	-	-	65	0,0%
bez ratingu	570 396	3	-	1	-	570 400	31,8%
Razem wartość bilansowa brutto	1 792 237	291	-	96	-	1 792 624	100,0%
Odpis	-1 187	-	-	-1	-	-1 188	
Wartość bilansowa netto	1 791 050	291	-	95	-	1 791 436	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział należności od banków według ratingów agencji Fitch

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
AA+ do AA-	89 431	-	-	-	-	89 431	3,9%
A+ do A-	1 141 105	614	-	108	-	1 141 827	50,1%
BBB+ do BBB-	733 081	-	-	-	-	733 081	32,2%
BB+ do BB-	2 150	-	-	-	-	2 150	0,1%
bez ratingu	302 854	-	8 987	-	-	311 841	13,7%
Razem wartość bilansowa brutto	2 268 621	614	8 987	108	-	2 278 330	100,0%
Odpis	-921	-	-8 987	-	-	-9 908	
Wartość bilansowa netto	2 267 700	614	-	108	-	2 268 422	

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
A+ do A-	8 976 804	-	-	-	-	8 976 804	61,3%
BBB+ do BBB-	234 218	-	-	-	-	234 218	1,6%
bez ratingu	5 078 450	331 816	32 370	-	-	5 442 636	37,1%
Razem wartość bilansowa brutto	14 289 472	331 816	32 370	-	-	14 653 658	100,0%
Odpis	-25 668	-16 955	-32 370	-	-	-74 993	
Wartość bilansowa netto	14 263 804	314 861	-	-	-	14 578 665	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY							
AAA	3 632 368	-	-	-	-	3 632 368	11,7%
A+ do A-	19 012 373	-	-	-	-	19 012 373	61,4%
BBB+ do BBB-	1 908 191	-	-	-	-	1 908 191	6,2%
BB+ do BB-	83 026	-	-	-	-	83 026	0,3%
bez ratingu	6 294 181	12 860	-	-	-	6 307 041	20,4%
Razem wartość bilansowa	30 930 139	12 860	-	-	-	30 942 999	100,0%
Odpis (*)	-32 000	-671	-	-	-	-32 671	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU							
A+ do A-						1 142 872	89,5%
BBB+ do BBB-						111 338	8,7%
bez ratingu						22 501	1,8%
Razem wartość bilansowa						1 276 711	100,0%

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Fitch

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
A+ do A-	5 362 693	-	-	-	-	5 362 693	47,4%
BBB+ do BBB-	676 434	-	-	-	-	676 434	6,0%
bez ratingu	5 244 564	-	31 547	-	-	5 276 111	46,6%
Razem wartość bilansowa brutto	11 283 691	-	31 547	-	-	11 315 238	100,0%
Odpis	-27 792	-	-31 547	-	-	-59 339	
Wartość bilansowa netto	11 255 899	-	-	-	-	11 255 899	
DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY							
AAA	952 874	-	-	-	-	952 874	3,5%
A+ do A-	14 392 599	-	-	-	-	14 392 599	53,2%
BBB+ do BBB-	693 351	-	-	-	-	693 351	2,6%
bez ratingu	10 994 003	-	-	-	-	10 994 003	40,7%
Razem wartość bilansowa	27 032 827	-	-	-	-	27 032 827	100,0%
Odpis (*)	-28 307	-	-	-	-	-28 307	
DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU							
A+ do A-						679 689	90,0%
BBB+ do BBB-						4 169	0,6%
bez ratingu						71 355	9,4%
Razem wartość bilansowa						755 213	100,0%

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AAA	330 847	766 811	-	9 729	284 315	-	1 391 702	56,6%
AA+ do AA-	28 540	-	-	1 725	-	-	30 265	1,2%
A+ do A-	118 460	1 110	-	33 184	1 216	-	153 970	6,3%
BBB+ do BBB-	187 160	-	97 825	21 641	-	-	306 626	12,5%
BB+ do BB-	2 348	-	-	-	-	-	2 348	0,1%
B+ do B-	-	-	-	-	-	-	-	-
bez ratingu	113 009	110 305	323 114	25 398	-	-	571 826	23,3%
Razem	780 364	878 226	420 939	91 677	285 531	-	2 456 737	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Fitch

31.12.2018	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AAA	251 167	297 401	-	27 308	244 370	-	820 246	46,5%
AA+ do AA-	47 748	-	-	-	-	-	47 748	2,7%
A+ do A-	163 280	540	-	14 170	-	-	177 990	10,1%
BBB+ do BBB-	184 064	-	17 060	11 791	-	-	212 915	12,1%
BB+ do BB-	117	-	-	-	-	-	117	-
B+ do B-	1 894	-	-	-	-	-	1 894	0,1%
bez ratingu	126 081	116 021	246 289	15 926	-	-	504 317	28,5%
Razem	774 351	413 962	263 349	69 195	244 370	-	1 765 227	100,0%

Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych

W Grupie od 1 stycznia 2018 roku, odpisy aktualizacyjne tworzone są zgodnie z MSSF 9.

MSSF 9 zakłada kalkulację odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji.

Model oczekiwanych strat kredytowych

Model utraty wartości stosuje się do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Model utraty wartości zgodnie z MSSF 9 opiera się na podziale ekspozycji na 3 Koszyki w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej w porównaniu do początkowego ujęcia aktywów w księgach. Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości zależy od koszyka.

KOSZYK	KRYTERIUM KLASYFIKACJI DO KOSZYKA	SPOSÓB KALKULACJI ODPISU Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI
Koszyk 1	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa
Koszyk 2	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywnym
Koszyk 3	Ekspozycje, dla których stwierdzono utratę wartości	

Ponadto aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCL w momencie początkowego ujęcia (tj. aktywa z rozpoznaną utratą wartości na dzień nabycia lub udzielenia), traktowane są jako POCL we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy w międzyczasie doszło do uzdrowienia aktywa. Innymi słowy, aktywa raz rozpoznane jako POCL pozostają w tym statusie niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych.

W przypadku instrumentów o statusie POCL straty kredytowe ujmowane są w wysokości life-time ECL przez cały okres życia tych instrumentów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie dożywotnim wymaga zastosowania wieloletnich parametrów ryzyka.

Na potrzeby kalkulacji straty kredytowej zgodnie z MSSF 9 Grupa porównuje przepływy pieniężne, które powinna otrzymać zgodnie z umową z kredytobiorcą, a szacowanymi przez Grupę przepływami, które spodziewa się otrzymać. Tę różnicę Grupa dyskontuje pierwotną efektywną stopą procentową.

Oczekiwane straty kredytowe wyznaczone są w okresie kontraktowej wymagalności z wyjątkiem produktów spełniających kryteria MSSF 9 par. 5.5.20, dla których Grupa wyznacza oczekiwane straty w okresie, w którym jest narażona na ryzyko kredytowe (tj. w ekonomicznym okresie zapadalności).

Metodyka kalkulacji parametrów grupowych – PD, RR oraz EAD.

Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia default w kolejnych rocznych interwałach w okresie dożywotnim. Wieloletnia krzywa PD dla danej ekspozycji uzależniona jest od bieżącej wartości parametru 12M PD (i właściwej klasy ratingowej) wyznaczonej w oparciu o wewnętrzne modele PD Grupy. W procesie estymacji Grupa:

- a) estymuje nieobciążone parametry PD bez uwzględnienia dodatkowych marż konserwatywności (MSSF 9 par. 5.5.17(a)),
- b) uwzględnia bieżące jak i prognozowane warunki makroekonomiczne (MSSF 9 par. 5.5.17(c)).

Kalkulacja oczekiwanych stóp odzysku (RR) oparta jest o model „poolowy”, w którym w ramach homogenicznych grup kalkulowane są średnie wartości miesięcznych odzysków warunkowo względem miesiąca od identyfikacji defaultu (MSD). Homogeniczne grupy rachunków zostały wyodrębnione na podstawie następujących charakterystyk:

- typu kredytobiorcy,
- typu produktu,
- przedziałów wartości parametru LTV (dla kredytów hipotecznych i pożyczek mieszkaniowych).

W ramach zdefiniowanych homogenicznych grup kalkulowane są średnie miesięczne stopy odzysku, na które składają się spłaty i odzyski z windykacji wynikające zarówno z części zabezpieczonej jak i niezabezpieczonej ekspozycji, ważone wartością zaległego kapitału obserwowaną na początek danego MSD.

Dla produktów, dla których jest dostępny harmonogram spłat Grupa wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu (EAD, Exposure at Default) oraz kapitału na moment wystąpienia defaultu (PAD, Principal at Default) w okresie dożywotnim (tj. dla przyszłych spłat) bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,
- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

Dla produktów, dla których nie jest dostępny harmonogram spłat Grupa wyznacza wartości wieloletnich EAD i PAD wykorzystując parametry CCF. Parametr CCF_1Y, stanowiący oszacowanie procentu wykorzystania pozostałej części limitu w okresie 12 miesięcy przed oczekiwanym momentem wystąpienia zdarzenia default, wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD w okresie 12M od daty referencyjnej. Parametr CCF_2Y wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD od 12M po dacie referencyjnej do daty zapadalności rachunku.

Dla ekspozycji, dla których nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie wewnętrznych modeli, Grupa przyjmuje podejście polegające na zastosowaniu parametrów z innych portfeli o zbliżonych charakterystykach.

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kryterium niskiego ryzyka kredytowego

Zgodnie z par. 5.5.10 Standardu MSSF 9 ekspozycje, które na datę sprawozdawczą są uznawane za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym, mogą pozostać w Koszyku 1, niezależnie od skali względnego pogorszenia jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia. Zgodnie z par. B.5.5.22 standardu MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Grupa stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (Low Credit Risk) dla trzech portfeli: ekspozycji wobec banków, ekspozycji wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji wobec Skarbu Państwa i NBP.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Grupa zidentyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, klasyfikowane są do koszyka 2. Grupa uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe, w szczególności jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, przy czym wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe

Biorąc pod uwagę wymogi standardu, Grupa zdefiniowała trzy podstawowe charakterystyki modelu ilościowego:

- miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków,
- miarę istotności pogorszenia jakości kredytowej,
- kwantyfikację poziomu istotnego pogorszenia.

Miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków, Grupa wyznaczyła jako stosunek:

- bieżącej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywotnie PD w horyzoncie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę sprawozdawczą,
- pierwotnej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywotnie PD w okresie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę początkowego ujęcia.

Ocena istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego przeprowadzana jest przez porównanie obserwowanej wartości relatywnej zmiany w ocenie ryzyka z wartością teoretyczną, która stanowi próg, powyżej którego Grupa uznaje iż nastąpiło istotne pogorszenie ryzyka kredytowego.

Próg alokacji na poziomie pojedynczej ekspozycji wyznaczany jest poprzez model statystyczny w oparciu m.in. o informacje na temat oceny ryzyka kredytowego na datę początkowego ujęcia oraz czas od daty początkowego ujęcia ekspozycji.

Kryteria jakościowe

W wyniku przeprowadzanego przez Grupę procesu monitoringu identyfikowane są kryteria jakościowe alokacji do Koszyka 2 takie jak:

- wystąpienie opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni (30 DPD),
- wystąpienie statusu forbearance,
- ekspozycja znajduje się na liście Watch.

Poza powyższymi, Grupa określiła szereg specyficznych kryteriów jakościowych dla różnych typów portfeli, takich jak między innymi zmiany wewnętrznej oceny ratingowej Grupy specyficznej dla klientów danego segmentu, zmiany klas nadzorczych dla wybranych segmentów (np. specjalistyczne finansowanie), sygnały ostrzegawcze identyfikowane w systemie służącym do monitorowania i zarządzania ryzykiem kredytowym bądź wyniki indywidualnego monitoringu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Grupa zidentyfikowała wystąpienia zdarzenia default klasyfikowane są do Koszyka 3.

Grupa w drugim półroczu 2019 roku zmodyfikowała definicję default w zakresie identyfikacji przesłanki ilościowej. Nowa definicja default została wykorzystana zarówno do estymacji poszczególnych parametrów ryzyka wykorzystywanych do szacowania oczekiwanej straty kredytowej, jak i do klasyfikacji ekspozycji do Koszyka 3. Przesłanka ilościowa zachodzi, gdy na poziomie agregacji liczba dni zaległości dla kwoty zaległej powyżej progu materialności przekroczy 90 dni. Dla danych bieżących i części danych historycznych wykorzystywane są dane bieżące. Wprowadzone zmiany są pierwszym etapem wdrażania w Grupie Wytycznych EBA/GL/2016/07 dotyczących stosowania definicji niewykonania zobowiązania, określonej w art. 178 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Grupa uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany default jeśli wystąpiła co najmniej jedna z przesłanek:

- kwota zaległości powyżej zadanego progu materialności przez ponad 90 dni,
- ekspozycja w trakcie procesu restrukturyzacji,
- zajęcie innej jakościowej przesłanki utraty wartości.

Dla segmentów SME i korporacyjnego default jest identyfikowany na poziomie klienta, natomiast dla segmentu detalicznego na poziomie klient/grupa produktowa. Kryterium dni i kwoty opóźnień również definiowane jest na poziomie identyfikacji. Analogicznie, jeżeli dla którejkolwiek z umów w ramach agregowanej grupy zaszła przesłanka default, wszystkie umowy z tej grupy traktowane są jako default.

Grupa stosuje 6-miesięczny okres kwarantanny obowiązujący od momentu ustania wszystkich przesłanek default.

Analiza wrażliwości dotycząca prognozy sytuacji makroekonomicznej

Zaprezentowane w tabeli poniżej zmiany oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości zostały wyznaczone jako różnica pomiędzy oczekiwanymi stratami kredytowymi wyliczonymi dla konkretnego scenariusza makroekonomicznego a oczekiwanymi stratami kredytowymi wyliczonymi z uwzględnieniem wszystkich scenariuszy makroekonomicznych zważonych prawdopodobieństwem ich realizacji (zgodnie z MSSF9).

Scenariusze makroekonomiczne obejmują prognozy czynników makroekonomicznych wpływających na wysokość oczekiwanych strat kredytowych i są przygotowywane przez Biuro Analiz Makroekonomicznych w cyklu kwartalnym. W prognozach uwzględniono następujące czynniki: wzrost PKB, stopę bezrobocia rejestrowanego oraz 3-miesięczną stopę WIBOR w 3 scenariuszach: bazowym (przyjętym do kalkulacji), optymistycznym (zakładającym pozytywne zmiany czynników w kolejnych latach względem scenariusza bazowego) oraz pesymistycznym (zakładającym negatywne zmiany czynników w kolejnych latach względem scenariusza bazowego).

31.12.2019	SCENARIUSZ BAZOWY	SCENARIUSZ OPTYMISTYCZNY	SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY
Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Koszyk 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza	-5 527	-10 182	59 053

31.12.2018	SCENARIUSZ BAZOWY	SCENARIUSZ OPTYMISTYCZNY	SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY
Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Koszyk 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza	-18 298	-55 645	144 869

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych.

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW ORAZ BANKU CENTRALNEGO WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2019	12 113 231	614	8 987	108	-	12 122 940
Transfer do Koszyka 1	96	-95	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-68	74	-	-6	-	-
Transfer do Koszyka 3	-9	-23	-	32	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 774 684	-	-	-	-	1 774 684
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (spłaty)	-9 938 380	-236	-	-46	-	-9 938 662
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-31 446	-43	-8 987	9	-	-40 467
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2019	3 918 108	291	-	96	-	3 918 495
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	1 834	-	8 987	-	-	10 821
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	3 587	-	-	-	-	3 587
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (spłaty)	-1 440	-85	-	-21	-	-1 546
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-1 345	-	-	10	-	-1 335
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1 275	85	-8 987	12	-	-10 165
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	1 361	-	-	1	-	1 362

(*) Należności od Banku Centralnego obejmują rachunek bieżący i depozyty

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych.

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW ORAZ BANKU CENTRALNEGO WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	5 175 069	1 071	21 014	113	-	5 197 267
Transfer do Koszyka 1	161	-160	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-187	196	-	-9	-	-
Transfer do Koszyka 3	-17	-45	-	62	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	8 712 604	-	-	-	-	8 712 604
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (spłaty)	-1 750 421	-414	-	-46	-	-1 750 881
Aktywa finansowe spisane z bilansu (**)	-	-	-5 079	-	-	-5 079
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-23 978	-34	-6 948	-11	-	-30 971
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2018	12 113 231	614	8 987	108	-	12 122 940
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	425	-	21 127	-	-	21 552
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 633	-	-	-	-	1 633
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (spłaty)	-378	-	-	-	-	-378
Aktywa finansowe spisane z bilansu (**)	-	-	-5 079	-	-	-5 079
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-363	2	-	-	-	-361
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	517	-2	-7 061	-	-	-6 546
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	1 834	-	8 987	-	-	10 821

(*) Należności od Banku Centralnego obejmują rachunek bieżący i depozyty.

(**) W tym wartości odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 5 079 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2019	100 388 050	20 213 176	5 063 110	2 542 099	87 565	128 294 000
Transfer do Koszyka 1	4 642 225	-4 617 247	-7 562	-17 416	-	-
Transfer do Koszyka 2	-7 118 153	7 239 409	-6 238	-115 018	-	-
Transfer do Koszyka 3	-739 724	-737 339	545 459	931 604	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	38 405 396	-	-	-	5 145	38 410 541
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-23 660 804	-2 782 864	-361 593	-337 530	-49 677	-27 192 468
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-321 500	-270 429	-126	-592 055
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-2 223	-	-	-	-	-2 223
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-316 621	123 179	172 545	63 558	-101	42 560
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2019	111 598 146	19 438 314	5 084 221	2 796 868	42 806	138 960 355
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	358 389	659 536	3 265 624	1 800 673	53 455	6 137 677
Transfer do Koszyka 1	134 108	-126 074	-790	-7 244	-	-
Transfer do Koszyka 2	-36 836	85 718	-1 440	-47 442	-	-
Transfer do Koszyka 3	-120 056	-189 882	38 272	271 666	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	150 989	6	-	-	2 783	153 778
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-68 125	-33 594	-43 861	-53 249	-5 551	-204 380
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-321 500	-270 429	-126	-592 055
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami (**))	-133 499	300 874	281 639	201 483	-2 587	647 910
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	16 108	13 965	227 633	19 082	-36 530	240 258
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	301 078	710 549	3 445 577	1 914 540	11 444	6 383 188

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 301 658 tys. złotych.

(**) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 36 265 tys. złotych.

Łączna wartość niedyskontowanych oczekiwanych strat kredytowych na moment początkowego ujęcia aktywów finansowych nabytych bądź udzielonych z utratą wartości w okresie zakończonym 31 grudnia 2019 roku wyniosła 3 249 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	89 734 902	20 981 569	7 423 047	3 327 030	81 046	121 547 594
Transfer do Koszyka 1	3 294 387	-3 278 870	-7 079	-8 438	-	-
Transfer do Koszyka 2	-6 143 253	6 247 851	-34 349	-70 249	-	-
Transfer do Koszyka 3	-809 369	-564 304	693 622	680 051	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	29 903 625	-1	-	-	2 116	29 905 740
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-16 531 169	-3 211 797	-725 496	-297 910	-2 692	-20 769 064
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 259 977	-1 222 760	-17	-3 482 754
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-1 002	-	1 002	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	938 927	38 728	-25 656	134 375	6 110	1 092 484
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2018	100 388 050	20 213 176	5 063 110	2 542 099	87 565	128 294 000
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	353 983	648 652	5 441 071	2 793 536	37 157	9 274 399
Transfer do Koszyka 1	98 214	-93 714	-808	-3 692	-	-
Transfer do Koszyka 2	-23 913	59 078	-4 844	-30 321	-	-
Transfer do Koszyka 3	-22 079	-71 886	24 721	69 244	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	147 555	-	-	-	-	147 555
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-81 783	-43 871	-73 716	-39 730	-	-239 100
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 259 977	-1 222 760	-17	-3 482 754
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-105 917	165 377	269 352	220 270	2 569	551 651
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-7 671	-4 100	-130 175	14 126	13 746	-114 074
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	358 389	659 536	3 265 624	1 800 673	53 455	6 137 677

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 3 072 340 tys. złotych.

Łączna wartość niezdyskontowanych oczekiwanych strat kredytowych na moment początkowego ujęcia aktywów finansowych nabytych bądź udzielonych z utratą wartości w okresie zakończonym 31 grudnia 2018 roku wyniosła 11 863 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2019	5 160 123	105 171	45 151	99 008	-	5 409 453
Transfer do Koszyka 1	52 391	-48 401	-2 945	-1 045	-	-
Transfer do Koszyka 2	-226 670	233 357	-3 606	-3 081	-	-
Transfer do Koszyka 3	-58 798	-124 655	169 646	13 807	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	3 321 107	-	-	-	-	3 321 107
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-1 879 977	-68 562	-40 285	-6 152	-	-1 994 976
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-5 014	-13 557	-	-18 571
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-66	78 672	3 683	-	-	82 289
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2019	6 368 110	175 582	166 630	88 980	-	6 799 302
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	4 029	1 877	15 467	61 413	-	82 786
Transfer do Koszyka 1	647	-560	-51	-36	-	-
Transfer do Koszyka 2	-228	640	-262	-150	-	-
Transfer do Koszyka 3	-47	-142	189	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 941	-	-	-	-	1 941
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-3 086	-143	-2 624	-	-	-5 853
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-5 014	-13 557	-	-18 571
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-	433	13 321	12 353	-	26 107
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-42	-336	-2 017	2 348	-	-47
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	3 214	1 769	19 009	62 371	-	86 363

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	4 090 628	208 808	51 859	173 772	-	4 525 067
Transfer do Koszyka 1	115 788	-114 500	-	-1 288	-	-
Transfer do Koszyka 2	-93 574	95 127	-842	-711	-	-
Transfer do Koszyka 3	-27 299	-28 999	22 120	34 178	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 835 998	-	-	-	-	1 835 998
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-1 013 470	-24 226	-8 070	-8 269	-	-1 054 035
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	252 052	-31 039	-19 916	-98 674	-	102 423
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2018	5 160 123	105 171	45 151	99 008	-	5 409 453
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	4 343	3 125	26 965	142 779	-	177 212
Transfer do Koszyka 1	2 493	-1 858	-	-635	-	-
Transfer do Koszyka 2	-1 701	1 812	-60	-51	-	-
Transfer do Koszyka 3	-19 649	-421	8 259	11 811	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	23 595	-	-	-	-	23 595
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-2 827	-2 792	-1 637	-2 937	-	-10 193
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	3	-	-	3 770	-	3 773
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-2 228	2 011	-18 060	-93 324	-	-111 601
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	4 029	1 877	15 467	61 413	-	82 786

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2019	1 511 102	-	-	-	-	1 511 102
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-623 665	623 665	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	571 101	-	-	-	-	571 101
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-686 334	-15 977	-	-	-	-702 311
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-217	932	-	-	-	715
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 31.12.2019	771 987	608 620	-	-	-	1 380 607
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	14 590	-	-	-	-	14 590
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-7 955	7 955	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	2 307	-	-	-	-	2 307
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-3 267	-	-	-	-	-3 267
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-2 049	9 431	-	-	-	7 382
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-219	15	-	-	-	-204
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	3 407	17 401	-	-	-	20 808

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	1 555 964	-	-	-	-	1 555 964
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	401 500	-	-	-	-	401 500
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-489 874	-	-	-	-	-489 874
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	43 512	-	-	-	-	43 512
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 31.12.2018	1 511 102	-	-	-	-	1 511 102
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	18 159	-	-	-	-	18 159
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 457	-	-	-	-	1 457
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-1 782	-	-	-	-	-1 782
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-3 244	-	-	-	-	-3 244
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	14 590	-	-	-	-	14 590

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2019	11 283 691	-	31 547	-	-	11 315 238
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-331 816	331 816	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	8 775 942	-	-	-	-	8 775 942
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-5 610 765	-	-	-	-	-5 610 765
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	172 420	-	823	-	-	173 243
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2019	14 289 472	331 816	32 370	-	-	14 653 658
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	27 792	-	31 547	-	-	59 339
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-9 448	9 448	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	4 470	-	-	-	-	4 470
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-3 090	-	-	-	-	-3 090
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wylączając transfery między koszykami)	6 010	7 506	-	-	-	13 516
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-66	1	823	-	-	758
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	25 668	16 955	32 370	-	-	74 993

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	11 527 804	-	30 031	-	-	11 557 835
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	2 904 447	-	-	-	-	2 904 447
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-3 242 441	-	-	-	-	-3 242 441
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	93 881	-	1 516	-	-	95 397
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 31.12.2018	11 283 691	-	31 547	-	-	11 315 238
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	27 667	-	30 031	-	-	57 698
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	2 155	-	-	-	-	2 155
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisanie z bilansu (splaty)	-1 929	-	-	-	-	-1 929
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	1 297	-	-	-	-	1 297
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1 398	-	1 516	-	-	118
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	27 792	-	31 547	-	-	59 339

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2019	27 032 827	-	-	-	-	27 032 827
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-12 860	12 860	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	135 254 183	-	-	-	-	135 254 183
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-132 086 153	-	-	-	-	-132 086 153
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	742 142	-	-	-	-	742 142
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 31.12.2019	30 930 139	12 860	-	-	-	30 942 999
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2019	28 307	-	-	-	-	28 307
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-388	388	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	10 398	-	-	-	-	10 398
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-6 824	-	-	-	-	-6 824
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	507	283	-	-	-	790
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-	-	-	-	-	-
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2019	32 000	671	-	-	-	32 671

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	38 031 871	-	-	-	-	38 031 871
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	131 261 992	-	-	-	-	131 261 992
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-142 945 930	-	-	-	-	-142 945 930
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	684 894	-	-	-	-	684 894
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 31.12.2018	27 032 827	-	-	-	-	27 032 827
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	24 311	-	-	-	-	24 311
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	14 818	-	-	-	-	14 818
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-7 049	-	-	-	-	-7 049
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-3 799	-	-	-	-	-3 799
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	26	-	-	-	-	26
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 31.12.2018	28 307	-	-	-	-	28 307

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe

Maksymalna ekspozycja kredytowa

Poniższa tabela przedstawia maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla pozycji bilansowych i pozabilansowych na datę sprawozdawczą

	31.12.2019	31.12.2018
Należności od Banku Centralnego	2 101 783	9 843 697
Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom	135 991 849	126 238 477
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 712 939	5 326 667
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 281 664	762 712
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 079 529	1 451 662
Instrumenty zabezpieczające	377 208	313 565
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	45 893 115	38 586 995
Pozostałe aktywa (*)	1 129 836	1 201 548
Ekspozycja bilansowa (**)	195 567 923	183 725 323
Zobowiązania do udzielenia kredytu	36 806 862	33 079 728
Pozostałe zobowiązania warunkowe	12 865 603	13 567 107
Ekspozycja pozabilansowa	49 672 465	46 646 835
Razem	245 240 388	230 372 158

(*) Obejmuje następujące pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej: „Inwestycje w jednostki stowarzyszone” oraz część pozycji „Inne aktywa” (dochody do otrzymania, rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności od dłużników różnych oraz rozrachunki kartowe).

(**) Ekspozycja bilansowa jest równa wartości bilansowej prezentowanej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Metody ograniczania ryzyka kredytowego

Grupa wypracowała ścisłą politykę zarządzania zabezpieczeniami, akceptowanymi przez Bank dla kredytów i gwarancji. Polityka zarządzania zabezpieczeniami jest odzwierciedlona w postaci wewnętrznych reguł i regulacji w Banku, odnoszących się do reguł nadzorczych, zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Najczęściej spotykane zabezpieczenia pożyczek i kredytów, które są przyjmowane zgodnie z polityką Grupy w tym zakresie, są następujące

ZABEZPIECZENIA	ZASADY SZACOWANIA WARTOŚCI ZABEZPIECZEŃ
HIPOTEKI	
– komercyjne	Wartość zabezpieczenia powinna zostać określona na podstawie wyceny rynkowej dokonanej przez rzeczoznawcę. Dopuszczalne są inne, indywidualne udokumentowane źródła wyceny, np. oferta kupna, wartość zależna od etapu procedury przetargowej, itp.
– mieszkalne	
ZASTAW REJESTROWY / PRZEWŁASZCZENIE:	
– zapasy	Wartość określana na podstawie wiarygodnych źródeł takich jak kwota z umowy zastawu, wartość z aktualnego sprawozdania finansowego, wartość wpisana w polisę ubezpieczeniową, wartość kwotowana na giełdzie, wartość wynikająca z zaawansowanego etapu windykacji poparta odpowiednimi dokumentami np. wycenami komornika lub syndyka.
– maszyny i urządzenia	Wartość określana na podstawie wyceny rynkowej rzeczoznawcy lub wartość bieżąca określona na podstawie innych wiarygodnych źródeł jak aktualna oferta kupna, ewidentnie innych wiarygodnych dłużnika, udokumentowana kwota podana przez komornika lub syndyka, itp.
– samochody	Wartość jest określona na podstawie dostępnych tabel (np. firm ubezpieczeniowych) wartości samochodu w zależności od marki, wieku, ceny początkowej, ewentualnie innych wiarygodnych źródeł wyceny np. kwoty wpisanej w polisie ubezpieczeniowej.
– inne	Wartość jest ustalana indywidualnie w zależności od przedmiotu. Wycena powinna pochodzić z wiarygodnego źródła z uwzględnieniem powyższych wskazówek.
– papiery wartościowe i środki pieniężne	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej. Stopa odzysku powinna zostać oszacowana ostrożnie, aby uwzględnić dużą zmienność ceny niektórych papierów wartościowych.
CESJA WIERZYTELNOŚCI	
– od kontrahenta mającego rating inwestycyjny przyznany przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrzny system ratingowy Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
GWARANCJE/ PORĘCZENIA (W TYM WEKSŁOWE) / PRZYSTĄPIENIE DO DŁUGU	
– od banków i Skarbu Państwa	Do wysokości kwoty gwarantowanej.
– od innych kontrahentów mających dobrą sytuację finansową w szczególności potwierdzoną ratingiem inwestycyjnym przyznanym przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrznym ratingiem Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej.

Efekt finansowy ustanowionych zabezpieczeń dla portfela ekspozycji ocenianych indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości wynosi 1 002 267 tys. złotych na datę 31 grudnia 2019 roku (1 139 834 tys. złotych na datę 31 grudnia 2018 roku). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy ich szacowaniu nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy pieniężne uzyskane z zabezpieczeń.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank analizuje koncentrację w ramach poziomów LtV (stosunku wysokości długu do wartości zabezpieczenia), co ma szczególne znaczenie w przypadku kredytów mieszkaniowych dla ludności. Poniżej przedstawiono strukturę portfela kredytów mieszkaniowych dla ludności wg poziomu LtV:

31.12.2019	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
WSKAŹNIK LTV						
KREDYTY MIESZKANIOWE DLA LUDNOŚCI – WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
0% < LtV <= 50%	9 953 978	5 433 129	13 365	271 363	220	15 672 055
50% < LtV <= 70%	17 249 461	4 025 334	27 863	285 902	976	21 589 536
70% < LtV <= 90%	11 275 400	1 787 413	13 358	126 012	-	13 202 183
90% < LtV <= 100%	143 352	34 352	397	8 257	-	186 358
100% < LtV	76 512	18 721	27 987	7 091	-	130 311
Razem	38 698 703	11 298 949	82 970	698 625	1 196	50 780 443

31.12.2018	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
WSKAŹNIK LTV						
KREDYTY MIESZKANIOWE DLA LUDNOŚCI – WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
0% < LtV <= 50%	7 068 019	4 913 239	51 383	191 765	997	12 225 403
50% < LtV <= 70%	9 440 444	3 492 466	64 344	168 269	918	13 166 441
70% < LtV <= 90%	16 279 287	3 834 248	58 335	195 575	2 028	20 369 473
90% < LtV <= 100%	516 559	173 848	7 652	19 348	-	717 407
100% < LtV	89 418	36 443	8 412	7 134	-	141 407
Razem	33 393 727	12 450 244	190 126	582 091	3 943	46 620 131

Koncentracja ryzyka kredytowego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zaangażowanie Grupy wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Grupy. W 2019 roku limity maksymalnego zaangażowania nie zostały przekroczone.

a) Według poszczególnych podmiotów:

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW GRUPY WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,3%
Klient 2	1,2%
Klient 3	1,0%
Klient 4	0,7%
Klient 5	0,7%
Klient 6	0,6%
Klient 7	0,5%
Klient 8	0,5%
Klient 9	0,5%
Klient 10	0,5%
Razem	7,5%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW GRUPY WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,3%
Klient 2	1,2%
Klient 3	1,0%
Klient 4	0,7%
Klient 5	0,7%
Klient 6	0,6%
Klient 7	0,5%
Klient 8	0,5%
Klient 9	0,5%
Klient 10	0,5%
Razem	7,5%

b) Według grup kapitałowych:

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI GRUPY WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,3%
Grupa 2	1,1%
Grupa 3	1,1%
Grupa 4	1,0%
Grupa 5	0,9%
Razem	5,4%

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI GRUPY WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,5%
Grupa 2	1,3%
Grupa 3	1,1%
Grupa 4	1,0%
Grupa 5	0,9%
Razem	5,8%

c) Koncentracja sektorowa

Ograniczeniu ryzyka kredytowego związanego z nadmierną koncentracją sektorową służy system kształtowania sektorowej struktury zaangażowania. Bank corocznie w ramach Polityki Kredytowej definiuje limity na poszczególne branże gospodarki narodowej. Limity te podlegają bieżącemu monitorowaniu. System ten dotyczy zaangażowania kredytowego w poszczególne rodzaje działalności gospodarczej sklasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Limity ustalane są w oparciu o obecny poziom zaangażowania Banku w dany sektor oraz ocenę ryzyka danego sektora. Okresowe monitorowanie zaangażowania Banku pozwala na bieżącą identyfikację sektorów, w których może wystąpić nadmierna koncentracja ryzyka. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji dokonywana jest analiza obejmująca ocenę kondycji ekonomicznej sektora z uwzględnieniem zarówno dotychczasowych jak i prognozowanych trendów oraz ocenę jakości zaangażowania w sektorze. Działania te pozwalają na formułowanie działań Banku w celu ograniczenia koncentracji ryzyka sektorowego oraz bieżące dostosowywanie Polityki Kredytowej Banku do zmieniających się warunków.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Strukturę zaangażowania według sektorów prezentuje poniższa tabela

STRUKTURA ZAANGAŻOWANIA WEDŁUG SEKTORÓW	31.12.2019	31.12.2018
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	0,8%	0,9%
Górnictwo i wydobywanie	1,8%	2,3%
Przetwórstwo przemysłowe	22,0%	21,5%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7,8%	6,1%
Dostawa wody	2,5%	2,5%
Budownictwo	4,9%	6,0%
Handel hurtowy i detaliczny	17,5%	16,5%
Transport i gospodarka magazynowa	6,9%	6,2%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,8%	2,8%
Informacja i komunikacja	2,1%	2,7%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,5%	3,4%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12,3%	12,7%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3,6%	3,7%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,6%	2,0%
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6,6%	7,7%
Edukacja	0,3%	0,2%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,8%	0,8%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,1%	0,6%
Pozostałe	1,1%	1,4%
Razem	100,0%	100,0%

Aktywa finansowe podlegające modyfikacji

Poniższa tabela prezentuje informacje dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji nie powodującej wyłączenia z bilansu i dla których odpis na oczekiwane straty kredytowe kalkulowany był jako strata kredytowa w okresie życia ekspozycji.

	2019	2018
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI W OKRESIE		
Wartość bilansowa według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją	32 458	34 690
Zysk/strata rozpoznana na modyfikacji	-333	340
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI OD MOMENTU POCZĄTKOWEGO UJĘCIA		
Wartość bilansowa brutto aktywów finansowych, dla których Grupa w okresie zmieniła sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości – z horyzontu dożywnotnego na okres 12 miesięcy	12 450	5 039

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Udogodnienia „forbearance”

Ekspozycje forborne są to umowy kredytowe, co do których zastosowano udogodnienia „forbearance” i które w wyniku przeprowadzenia tzw. testu odrzucenia zostały ostatecznie sklasyfikowane, jako ekspozycje forborne zagrożone albo ekspozycje forborne niezagrożone. Udogodnienia „forbearance” występują w sytuacjach, w których uznaje się, że kredytobiorca z powodu trudności finansowych, w tym problemów z obsługą zadłużenia, nie jest w stanie zrealizować warunków umowy. W związku z tymi trudnościami, Grupa modyfikuje dotychczasowe warunki umowy w celu zapewnienia kredytobiorcy zdolności do obsługi zadłużenia. Modyfikacja warunków umowy może obejmować m.in. obniżenie oprocentowania, rat kapitałowych, naliczonych odsetek, bądź zmianę harmonogramu spłat kapitału lub odsetek.

Grupa określa listę udogodnień „forbearance” zawierającą w szczególności:

- wydłużenie pierwotnego terminu spłaty (w przypadku zawarcia aneksu do umowy) lub podpisanie umowy restrukturyzacyjnej (w przypadku zadłużenia w całości przeterminowanego), w szczególności w wyniku stałego obniżenia raty,
- zmiana warunków umowy pozwalająca na niższe niż umowne spłaty odsetek i/lub kapitału, tak aby wyeliminować przeterminowane zadłużenie,
- umowa podlegająca refinansowaniu poprzez inny kredyt w Grupie.

Ekspozycja przestaje być uznawana za ekspozycję forborne jeżeli spełnione są wszystkie poniższe warunki:

- ekspozycję uznaje się za niezagrożoną,
- upłynął co najmniej 2 letni okres warunkowy od daty uznania ekspozycji forborne za niezagrożoną,
- żadna z ekspozycji dłużnika nie była przeterminowana o 30 dni lub więcej na koniec okresu warunkowego.

Jeżeli warunki, o których mowa powyżej nie są spełnione na koniec okresu warunkowego, do czasu spełnienia wszystkich warunków ekspozycje nadal uznaje się odpowiednio za niezagrożone lub zagrożone ekspozycje forborne w okresie warunkowym. Spełnienie warunków ocenia się, co najmniej raz na kwartał.

Ekspozycja kwalifikuje się do kategorii „forbearance” tylko w przypadku, gdy udogodnienia udzielono klientowi z uwagi na trudności finansowe kredytobiorcy.

Umowy „forbearance” objęte są procesem monitorowania pod kątem wywiązywania się z zobowiązań zawartych w umowie. Zarządzanie umowami w których wystąpił przypadek praktyk „forbearance” i bieżący monitoring tych umów należy do dedykowanych jednostek Grupy.

Podjęcie decyzji o przyznaniu udogodnień „forbearance” jest dokonywane w ramach decyzji kredytowej przez jednostki decyzyjne uprawnione do podejmowania decyzji związanych z ryzykiem kredytowym.

Zasady rachunkowości w odniesieniu do oceny i procesu ustalenia odpisów aktualizujących dla ekspozycji forborne zasadniczo pokrywają się z zasadami ustalania odpisów aktualizujących według MSSF 9.

Grupa identyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego aktywów, dla których zastosowano modyfikacje „forbearance”, na potrzeby oceny utraty wartości zgodnie z MSSF 9.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Udział ekspozycji forborne w portfelu kredytowym Grupy

	31.12.2019					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	111 297 068	18 727 765	1 638 644	882 328	31 362	132 577 167
Ekspozycje forborne brutto	349 409	112 400	2 288 966	508 654	21 491	3 280 920
Odpis z tytułu utraty wartości	-2 950	-11 656	-1 394 073	-267 702	-757	-1 677 138
Ekspozycje forborne netto	346 459	100 744	894 893	240 952	20 734	1 603 782
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	771 987	608 620	-	-	-	1 380 607
Ekspozycje forborne	-	-	-	-	-	-
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik, w tym:						242 639
Ekspozycje forborne						998
Należności z tytułu leasingu finansowego od klientów wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	6 364 896	173 813	147 621	26 609	-	6 712 939
Ekspozycje forborne brutto	1 674	4 482	27 697	5 428	-	39 281
Odpis z tytułu utraty wartości	-3	-42	-6 639	-4 165	-	-10 849
Ekspozycje forborne netto	1 671	4 440	21 058	1 263	-	28 432

	31.12.2018					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	100 029 662	19 553 639	1 797 467	741 445	34 110	122 156 323
Ekspozycje forborne brutto	482 174	161 514	2 612 229	429 879	22 829	3 708 625
Odpis z tytułu utraty wartości	-6 454	-6 786	-1 490 977	-235 467	-178	-1 739 862
Ekspozycje forborne netto	475 720	154 728	1 121 252	194 412	22 651	1 968 763
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	1 511 102	-	-	-	-	1 511 102
Ekspozycje forborne	-	-	-	-	-	-
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik, w tym:						302 630
Ekspozycje forborne						2 063
Należności z tytułu leasingu finansowego od klientów wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	5 155 746	103 294	29 684	37 595	-	5 326 319
Ekspozycje forborne brutto	2 513	3 151	22 052	5 305	-	33 021
Odpis z tytułu utraty wartości	-3	-34	-4 622	-2 488	-	-7 147
Ekspozycje forborne netto	2 510	3 117	17 430	2 817	-	25 874

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa ekspozycji forborne według okresów przeterminowania

	31.12.2019					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
Wartość bilansowa brutto, w tym:	351 083	116 882	2 316 663	514 082	21 491	3 320 201
nieprzeterminowane	350 079	77 417	675 415	176 584	3 633	1 283 128
do 1 miesiąca	1 004	31 565	21 529	82 628	11 912	148 638
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	7 852	25 027	53 869	5 719	92 467
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	48	66 605	61 493	125	128 271
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	269 795	108 383	39	378 217
powyżej 5 lat	-	-	1 258 292	31 125	63	1 289 480
Odpis z tytułu utraty wartości, w tym:	-2 953	-11 698	-1 400 712	-271 867	-757	-1 687 987
nieprzeterminowane	-2 934	-5 730	-183 320	-61 597	75	-253 506
do 1 miesiąca	-19	-4 088	-9 378	-33 675	257	-46 903
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-1 880	-9 304	-26 514	-865	-38 563
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	-22 090	-37 884	-122	-60 096
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	-174 792	-84 158	-39	-258 989
powyżej 5 lat	-	-	-1 001 828	-28 039	-63	-1 029 930
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK						
Wartość bilansowa, w tym:						998
nieprzeterminowane						28
do 1 miesiąca						-
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy						73
powyżej 3 miesięcy do 1 roku						152
powyżej 1 roku do 5 lat						745
powyżej 5 lat						-

(*) Pozycja obejmuje kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności z tytułu leasingu finansowego od klientów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa ekspozycji forborne według okresów przeterminowania

	31.12.2018					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
Wartość bilansowa brutto, w tym:	484 687	164 665	2 634 281	435 184	22 829	3 741 646
nieprzeterminowane	483 056	119 170	946 923	138 752	15 064	1 702 965
do 1 miesiąca	1 384	36 852	20 977	65 098	7 428	131 739
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	247	7 451	15 001	47 275	39	70 013
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	108	129 026	54 834	63	184 031
powyżej 1 roku do 5 lat	-	692	993 699	111 568	130	1 106 089
powyżej 5 lat	-	392	528 655	17 657	105	546 809
Odpis z tytułu utraty wartości, w tym:	-6 457	-6 820	-1 495 599	-237 955	-178	-1 747 009
nieprzeterminowane	-6 411	-2 883	-226 038	-50 746	116	-285 962
do 1 miesiąca	-44	-2 755	-6 561	-25 761	43	-35 078
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-2	-717	-4 795	-22 848	-39	-28 401
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-50	-60 372	-33 081	-63	-93 566
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-241	-735 932	-89 083	-130	-825 386
powyżej 5 lat	-	-174	-461 901	-16 436	-105	-478 616
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK						
Wartość bilansowa, w tym:						2 063
nieprzeterminowane						243
do 1 miesiąca						28
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy						-
powyżej 3 miesięcy do 1 roku						-
powyżej 1 roku do 5 lat						1 792
powyżej 5 lat						-

(*) Pozycja obejmuje kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności z tytułu leasingu finansowego od klientów.

Zmiany wartości bilansowej netto ekspozycji forborne

	2019	2018
Wartość bilansowa na początek okresu	1 996 700	2 241 637
Efekt wdrożenia MSSF 9	-	-43 178
Skorygowana wartość bilansowa na początek okresu	1 996 700	2 198 459
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	148 281	281 443
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	-308 316	-84 327
Zmiana odpisów aktualizujących	16 599	-181 255
Inne zmiany	-220 052	-217 620
Wartość bilansowa na koniec okresu	1 633 212	1 996 700
Przychody odsetkowe	86 240	118 977

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według typu działania

	31.12.2019	31.12.2018
Zmiana warunków umowy	1 633 212	1 890 782
Refinansowanie	-	105 918
Wartość bilansowa	1 633 212	1 996 700

Ekspozycje forborne według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty na nieruchomości	1 110 981	1 189 740
Kredyty w rachunku bieżącym	55 722	57 330
Kredyty operacyjne	84 409	349 204
Kredyty na inwestycje	230 342	240 975
Kredyty gotówkowe	76 279	79 846
Pozostałe kredyty i pożyczki	75 479	79 605
Wartość bilansowa	1 633 212	1 996 700

Ekspozycje forborne według struktury branżowej

	31.12.2019	31.12.2018
Przedsiębiorstwa, w tym:	1 259 141	1 610 841
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	788 418	951 585
Przetwórstwo przemysłowe	78 282	267 151
Handel hurtowy i detaliczny	109 514	97 754
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	49 469	94 102
Budownictwo	120 280	69 864
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	56 838	49 818
Transport i gospodarka magazynowa	17 274	38 263
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	18 402	23 757
Pozostałe branże	20 664	18 547
Osoby fizyczne	374 071	385 859
Wartość bilansowa	1 633 212	1 996 700

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej

	31.12.2019	31.12.2018
Polska	1 632 186	1 995 731
Pozostałe kraje	1 026	969
Wartość bilansowa	1 633 212	1 996 700

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty w CHF dla ludności

Bank Pekao S.A. nie udziela kredytów w CHF dla ludności od 2003 roku. Niemal cały aktualny portfel kredytów w CHF dla ludności został przejęty przez Bank Pekao S.A. w procesie podziału przez wydzielenie Banku BPH S.A. (kredyty udzielone przed sierpniem 2006 roku).

Poniższe tabele przedstawiają strukturę i jakość portfela kredytów w CHF dla ludności.

	31.12.2019					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	192 721	2 595 740	38 245	175 961	752	3 003 419
ekspozycje denominowane w CHF	192 721	2 586 325	38 245	175 150	752	2 993 193
ekspozycje indeksowane do CHF	-	9 415	-	811	-	10 226
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym (*):	-194	-57 680	-21 617	-82 240	-303	-162 034
ekspozycje denominowane w CHF	-194	-57 623	-21 617	-81 932	-303	-161 669
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-57	-	-308	-	-365
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	192 527	2 538 060	16 628	93 721	449	2 841 385
ekspozycje denominowane w CHF	192 527	2 528 702	16 628	93 218	449	2 831 524
ekspozycje indeksowane do CHF	-	9 358	-	503	-	9 861

(*) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 36 265 tys. złotych

	31.12.2018					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	212 732	2 861 362	53 780	162 975	742	3 291 591
ekspozycje denominowane w CHF	212 732	2 847 160	53 780	161 856	742	3 276 270
ekspozycje indeksowane do CHF	-	14 202	-	1 119	-	15 321
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym:	-218	-31 655	-19 054	-81 343	-292	-132 562
ekspozycje denominowane w CHF	-218	-31 613	-19 054	-80 950	-292	-132 127
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-42	-	-393	-	-435
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	212 514	2 829 707	34 726	81 632	450	3 159 029
ekspozycje denominowane w CHF	212 514	2 815 547	34 726	80 906	450	3 144 143
ekspozycje indeksowane do CHF	-	14 160	-	726	-	14 886

Na dzień 31 grudnia 2019 roku średnie LTV dla portfela kredytów hipotecznych w CHF dla ludności należącego do Grupy wyniosło 39,9% (na 31 grudnia 2018 roku 44,9%), przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela kredytów hipotecznych wynoszącym 57,9% (na 31 grudnia 2018 roku 62,8%).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kwestia rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych umów hipotecznych w CHF związana z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie kredytu indeksowanego do CHF udzielonego przez inny bank

W kwietniu 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie złożył wniosek do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) o wydanie orzeczenia prejudycjalnego odnośnie skutków ewentualnej abuzywności postanowień indywidualnej umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego udzielonego przez jeden z banków.

W dniu 3 października 2019 roku TSUE wydał orzeczenie dotyczące wyżej wymienionego wniosku. TSUE dokonał wykładni przepisów dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na kanwie umowy kredytu indeksowanego do CHF. TSUE wskazał skutki uznania ewentualnej abuzywności klauzul przeliczeniowych przez sąd krajowy, nie badając jednocześnie w ogóle ewentualnej abuzywności postanowień umownych. TSUE nie przesądził, że w przypadku ustalenia przez sąd krajowy ewentualnej abuzywności automatycznie nastąpić powinno ustalenie przez sąd nieważności całej umowy. Ocena w tym zakresie pozostaje do rozstrzygnięcia przez sąd krajowy, przy czym TSUE nie wykluczył możliwości uzupełnienia luki powstałej w wyniku abuzywności klauzul przeliczeniowych za pomocą krajowych przepisów dyspozytywnych.

Orzeczenie TSUE stanowi ogólne wytyczne dla polskich sądów. Ostateczne rozstrzygnięcia podejmowane przez polskie sądy będą dokonywane na podstawie przepisów UE interpretowanych zgodnie z wyrokiem TSUE, mając na uwadze przepisy prawa krajowego i analizę indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Jednocześnie trudno nadal mówić o ukształtowanej linii orzeczniczej w sprawach kredytów hipotecznych w CHF, co potwierdzają często wzajemnie wykluczające się orzeczenia sądów powszechnych, a także służące rozwiązaniu wątpliwości sądów zapytania prawne do TSUE i Sądu Najwyższego.

Biorąc pod uwagę obserwowany w sektorze bankowym wzrost liczby pozwów dotyczących walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz niejednorodność w linii orzeczniczej dotyczącej powyższych kredytów na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oszacowania rezerwy na ww. ryzyko prawne związane z umowami kredytów hipotecznych walutowych w CHF w łącznej kwocie 58,7 milionów złotych.

Powyższa kwota rezerwy obejmuje następujące elementy:

1. 36,3 miliony złotych na obecne i przyszłe sprawy sporne dotyczące ekspozycji bilansowych ujęte jako element odpisów aktualizujących wartość należności kredytowych w korespondencji z „Wynikiem odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”,
2. 22,4 miliony złotych na obecne i przyszłe spory prawne dotyczące ekspozycji spłaconych ujęte jako rezerwy w korespondencji z „Pozostałymi kosztami operacyjnymi”.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku przeciwko Grupie toczyło się 195 spraw sądowych dotyczących walutowych kredytów hipotecznych w CHF, które zostały udzielone w latach ubiegłych o łącznej wartości przedmiotu sporu w kwocie 59 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku liczba spraw wynosiła 90, a odpowiadająca im wartość przedmiotu sporu 32 miliony złotych). W odniesieniu do powyższych pozwów Grupa dokonała oszacowania rezerwy w łącznej kwocie 19,9 milionów złotych bazując na zewnętrznej opinii prawnej dotyczącej oceny wzorców umownych walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz na indywidualnej ocenie (dla każdego pozwu) ryzyka przegrania danej sprawy w sądzie przy uwzględnieniu charakteru żądania pozwu, a także możliwych skutków finansowych.

Ponadto, na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oszacowania rezerwy portfelowej w łącznej kwocie 38,8 milionów złotych, która została ustalona w odniesieniu do przyszłych możliwych pozwów dotyczących portfela kredytów hipotecznych walutowych w CHF. Jej wyliczenie opierało się na ocenie ryzyka prawnego związanego z wyżej wymienionymi umowami (wykonanego przez Grupę przy zaangażowaniu zewnętrznej kancelarii prawnej) i dotyczyło przede wszystkim ustalenia następujących elementów:

- a) oszacowania wartości portfela, gdzie w przyszłości zostaną wniesione przez klientów pozwy dotyczące kwestionowania umowy kredytowej,
- b) oszacowania prawdopodobieństwa przegrania ww. przyszłych spraw sądowych,
- c) oszacowania możliwych skutków finansowych w sytuacji przegrania sprawy sądowej przyjmując jako możliwe scenariusze:
  - unieważnienie całej umowy kredytu hipotecznego walutowego w CHF w efekcie uznania klauzuli waloryzacyjnej za niedozwoloną,
  - uznanie, że klauzule zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne skutkujące ustaleniem salda kredytu w PLN oraz pozostawienie oprocentowania kredytu w oparciu o stawkę LIBOR tzw. odfrankowanie,
  - uznania klauzuli waloryzacyjnej za abuzywną i zastąpienia je kursem średnim NBP,
  - oddalenia powództwa.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Biorąc pod uwagę krótki okres po wydaniu orzeczenia TSUE, a co za tym idzie również krótką historię danych dotyczących skali pozwów oraz nieukształtowany kierunek możliwych rozstrzygnięć sądowych w odniesieniu do walutowych kredytów hipotecznych w CHF, szacunki dotyczące powyższej rezerwy wymagały przyjęcia przez Grupę wielu eksperckich założeń, które są obarczone istotną niepewnością.

Grupa przeprowadziła analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych parametrów rezerwy, gdzie zmiana poziomu tych parametrów miałaby następujący wpływ na kwotę rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych w CHF.

PARAMETR	SCENARIUSZ	WPLYW NA POZIOM REZERWY
Liczba pozwów	+20%	7,8
	-20%	-7,8
Horyzont czasowy	4 lata	8,2
	2 lata	-4,1

Gdyby dodatkowo 1% klientów Banku posiadających walutowe kredyty hipoteczne w CHF wystąpił z pozwem przeciwko Bankowi, wówczas wpływ na stratę z tytułu ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych wzrósłby o 16,1 milionów PLN.

Grupa będzie monitorowała wpływ orzeczenia TSUE na kierunek podejmowanych przez polskie sądy decyzji oraz praktykę rynkową i zachowania kredytobiorców oraz dokonywała aktualizacji wszystkich założeń przyjętych w procesie tworzenia rezerw na ryzyko prawne związane z umowami walutowych kredytów hipotecznych w CHF. W związku z powyższym, kwota rezerwy może ulegać zmianie w przyszłości.

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Na dzień bilansowy nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu wymienionych porozumień.

Grupa otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania i które mogą potencjalnie podlegać kompensacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 405 890	-1 843 533	-310 017	252 340
	RAZEM	2 405 890	-1 843 533	-310 017	252 340

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 583 243	-1 876 385	-613 100	93 758
	RAZEM	2 583 243	-1 876 385	-613 100	93 758

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	1 703 422	-1 358 792	-163 164	181 466
	RAZEM	1 703 422	-1 358 792	-163 164	181 466

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 772 953	-1 827 670	-837 802	107 481
	RAZEM	2 772 953	-1 827 670	-837 802	107 481

Ujawnione powyżej wartości aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu instrumentów pochodnych – na bazie wartości godziwej,
- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu – na bazie wartości według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rekoncyliacja wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, z wartościami prezentowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	2 028 682	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 079 529	50 847	25
	377 208	Instrumenty zabezpieczające	377 208	-	28
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 968 478	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 034 113	65 635	25
	614 765	Instrumenty zabezpieczające	614 765	-	28

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 389 857	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 451 662	61 805	25
	313 565	Instrumenty zabezpieczające	313 565	-	28
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 867 897	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 913 046	45 149	25
	905 056	Instrumenty zabezpieczające	905 056	-	28

6.3 Ryzyko rynkowe

W prowadzonej działalności Grupa jest narażona na ryzyko rynkowe, którego źródłem są zmiany parametrów rynkowych. Ryzyko rynkowe to ryzyko obniżenia wyniku finansowego lub kapitału Grupy na skutek zmian rynkowych. Podstawowymi czynnikami ryzyka rynkowego są:

- stopy procentowe,
- kursy walutowe,
- ceny kapitałowych papierów wartościowych,
- ceny towarów.

W Grupie funkcjonuje system zarządzania ryzykiem rynkowym, stanowiący strukturalno-organizacyjny i metodologiczne ramy, mające na celu utrzymanie struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w zgodzie z zakładanymi celami strategicznymi.

Głównym celem strategii zarządzania ryzykiem rynkowym jest optymalizowanie wyników finansowych w taki sposób by realizowane były cele Grupy przy jednoczesnym utrzymaniu ekspozycji na ryzyko rynkowe w ramach apetytu na ryzyko określonego przez limity zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem rynkowym bazuje na trójstopniowym systemie kontroli zgodnym z międzynarodowymi najlepszymi praktykami bankowymi i rekomendacjami nadzoru bankowego. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym oraz procedury go regulujące uwzględniają podział na księgę handlową i bankową.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko rynkowe księgi handlowej

Zarządzając ryzykiem rynkowym księgi handlowej Grupa dąży do optymalizowania wyników finansowych oraz zapewnienia maksymalnie wysokiej jakości obsługi klientów Grupy w zakresie dostępu do rynku (market making) pozostając w ramach limitów zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Głównym narzędziem pomiaru ryzyka rynkowego księgi handlowej jest model wartości zagrożonej (VaR). Wartość ta odzwierciedla poziom jednodniowej straty która może zostać przekroczona z prawdopodobieństwem nie większym niż 1%. Wartość miary VaR wyznaczana jest metodą symulacji historycznej na podstawie 2-letniej historii obserwacji dynamiki czynników ryzyka rynkowego. Zbiór czynników uwzględnianych przy wyliczaniu VaR obejmuje wszystkie istotne czynniki rynkowe brane pod uwagę przy wycenie instrumentów finansowych za wyjątkiem specyficznego ryzyka kredytowego emitenta i kontrahenta. Szacowanie wpływu zmian czynników rynkowych na bieżącą wartość danego portfela odbywa się z wykorzystaniem pełnej rewaluacji (jako różnica między wartością portfela po zmianie poziomów parametrów rynkowych o historycznie zaobserwowane zmiany czynników a bieżącą wartością portfela). Dla tak wyznaczonego zbioru prawdopodobnych zmian wartości portfela (dystrybuanty) wyznaczany jest VaR jako 1% - kwantyl.

Model poddawany jest bieżącej statystycznej weryfikacji poprzez porównanie wartości VaR do rzeczywistych i rewaluacyjnych wyników. Analizy za rok 2019, jak również za 2018 rok, potwierdzają adekwatność stosowanego modelu.

Kształtowanie się w latach 2019 i 2018 ekspozycji ryzyka rynkowego portfela handlowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk przedstawiają poniższe tabele

	31.12.2019	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	237	6	190	1 161
ryzyko stopy procentowej	1 098	873	1 386	2 055
Portfel handlowy	1 098	880	1 450	2 623

	31.12.2018	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	117	9	171	1 232
ryzyko stopy procentowej	1 154	472	1 083	1 733
Portfel handlowy	1 140	526	1 081	2 362

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej Grupa kieruje się celem zabezpieczenia wartości ekonomicznej kapitału oraz realizacji założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów. Pozycja finansowa Grupy w odniesieniu do zmieniających się stóp procentowych monitorowana jest poprzez lukę stopy procentowej (lukę przeszacowania), analizę duration, analizy wrażliwości, symulacje szokowe (stress testing) oraz VaR. Pomiar ryzyka stopy procentowej księgi bankowej przeprowadzany jest generalnie z częstotliwością miesięczną.

W roku 2019 Bank dostosował proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej do wytycznych EBA „W sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego” z 19 lipca 2018 roku (EBA/GL/2018/02).

W poniższej tabeli przedstawiono wrażliwość kontraktową NII (dochód odsetkowy, z ang. *Net Interest Income*) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwość EVE (ekonomiczna wartość kapitału, z ang. *Economic Value of Equity*) na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. (scenariusz standardowy nie uwzględniający profilu ryzyka funduszy własnych) według stanu na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku.

WRAŻLIWOŚĆ W %	31.12.2019	31.12.2018
NII	-6,94	-8,64
EVE	-3,04 (*)	-0,95

(*) Pomiar EVE na dzień 31 grudnia 2019 roku uwzględnienia wytyczne EBA „W sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego” (EBA/GL/2018/02 z 19 lipca 2018 roku).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest zarządzane łącznie dla księgi handlowej i bankowej. Celem zarządzania ryzykiem kursu walutowego jest kształtowanie profilu walutowego pozycji bilansowych i pozabilansowych tak, aby pozostawał on w ramach wewnętrznych limitów.

Kształtowanie się ryzyka walutowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk i pozycji walutowej przedstawiają poniższe tabele.

VALUE AT RISK	31.12.2019	31.12.2018
Waluty razem (*)	117	63

(*) VaR zaprezentowany w pozycji „Waluty razem” stanowi obliczenie wielkości VaR dla całego portfela, a więc uwzględnia zależności korelacyjne pomiędzy walutami.

Pozycja walutowa

31.12.2019	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	25 522 777	21 461 513	14 617 411	18 597 989	80 686
USD	5 112 512	8 432 086	12 359 267	9 006 351	33 342
CHF	3 073 660	608 801	1 462 323	3 928 880	-1 698
GBP	446 240	969 983	748 318	224 240	335
JPY	16 353	113 221	112 481	15 541	72
NOK	303 790	68 356	10 677	245 964	147
CZK	99 210	34 910	198 046	262 370	-24
SEK	97 899	69 352	60 956	89 485	18
Pozostałe waluty	157 179	184 644	378 101	349 701	935
RAZEM	34 829 620	31 942 866	29 947 580	32 720 521	113 813

31.12.2018	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	24 632 826	20 844 996	10 064 928	13 837 183	15 575
USD	5 489 616	8 284 208	11 109 318	8 301 417	13 309
CHF	3 416 822	575 102	2 966 698	5 813 214	-4 796
GBP	275 460	975 366	827 920	126 347	1 667
HUF	3 219	190 119	243 818	57 151	-233
NOK	209 725	46 549	190 749	353 895	30
CZK	53 790	71 006	246 324	229 050	58
SEK	89 258	45 553	9 862	53 484	83
Pozostałe waluty	95 077	174 994	183 285	99 929	3 439
RAZEM	34 265 793	31 207 893	25 842 902	28 871 670	29 132

6.4 Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest:

- zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i z przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności i rentowności kapitałów własnych,
- zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej, oraz
- określenie rozwiązań na przetrwanie sytuacji kryzysowej, w przypadku jej ewentualnego wystąpienia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W Grupie funkcjonuje scentralizowany system zarządzania ryzykiem płynności obejmujący bieżące zarządzanie płynnością i kontrolę pierwszego poziomu sprawowane przez odpowiedzialne jednostki, kontrolę drugiego poziomu dokonywaną przez dedykowaną jednostkę odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem oraz niezależny audyt.

Zarządzanie płynnością w Grupie prowadzone jest w horyzoncie śróddziennym, krótko oraz długoterminowym. Analiza płynności śróddziennej dotyczy przepływów realizowanych w ciągu dnia, poprzez krótkoterminową analizę płynności rozumiany jest system pomiaru płynności w horyzoncie do roku, a analiza długoterminowa obejmuje okres powyżej jednego roku. Ze względu na specyfikę stosowanych narzędzi i technik zarządzania ryzykiem płynności Grupa zarządza płynnością bieżącą i średnioterminową wspólnie z płynnością krótkoterminową.

Kontrola płynności odbywa się w ramach ciągłego procesu wyznaczania i analizy wartości szeregu wskaźników i miar dotyczących płynności śróddziennej, krótkoterminowej oraz długoterminowej. Częstotliwość ich monitorowania jest dopasowana do specyficznego aspektu płynności np. dzienna dla płynności krótkoterminowej, miesięczna dla płynności długoterminowej. Wskaźniki i miary płynności podlegają procesowi formalnego limitowania. Wykorzystanie limitów jest regularnie monitorowane i przedstawiane kierownictwu Banku i spółek zależnych. W przypadku stwierdzenia przekroczenia uruchamiany jest proces eskalacji mający na celu poinformowanie decydentów i ostatecznie przywrócenie ekspozycji ryzyka płynności do akceptowalnych poziomów.

Integralną częścią procesu kontroli płynności Grupy jest scenariuszowa analiza testów warunków skrajnych przeprowadzana w trybie miesięcznym. W jej ramach oceniana jest płynność Grupy w przypadku wystąpienia kryzysu na rynkach finansowych i/lub kryzysu wywołanego przez czynniki wewnętrzne, specyficzne dla Grupy.

Zarządzając płynnością, Grupa szczególną uwagę zwraca na płynność w walutach obcych, co znajduje odzwierciedlenie w monitorowaniu, limitowaniu i kontrolowaniu płynności osobno dla poszczególnych istotnych walut, monitorowaniu zapotrzebowania na bieżącą i przyszłą płynność walutową i w przypadku zidentyfikowania takiej potrzeby jej zabezpieczeniu z wykorzystaniem swapów walutowych. Monitorowanie obejmuje także potencjalny wpływ na płynność konieczności wnoszenia depozytów zabezpieczających transakcje pochodne.

W celu zdefiniowania zasad zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej Bank przygotował zatwierdzoną przez Zarząd Banku „Politykę zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej”, która określa procedury awaryjnego postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych. Polityka ta uwzględnia codzienne monitorowanie systemowych i specyficznych dla Banku i Grupy wskaźników ostrzegawczych oraz trzy stopnie zagrożenia płynności w zależności od poziomu wskaźników ostrzegawczych sytuacji Banku i Grupy oraz sytuacji rynkowej. Określa również źródła pokrycia przewidywanego wypływu środków pieniężnych z Grupy. W dokumencie tym określone zostały również procedury monitorowania stanów płynności, procedury działań awaryjnych, zespoły zadaniowe przywracające płynność Grupy oraz zakres odpowiedzialności kierownictwa za podejmowanie niezbędnych decyzji związanych z przywróceniem wymaganego poziomu płynności finansowej Grupy.

Poniżej zaprezentowane zostały podstawowe informacje ilościowe dotyczące sytuacji płynnościowej Grupy na koniec 2019 roku w porównaniu do końca 2018 roku. Obejmują one strukturę zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności (kontraktowo), urealnioną lukę płynności oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**) (***)	1 415 554	108 652	681 721	3 859 602	603 447	6 668 976
Zobowiązania wobec klientów (***)	123 172 156	12 311 942	20 923 266	553 333	946 193	157 906 890
Zobowiązania z tytułu leasingu	12 654	15 350	65 324	205 049	370 895	669 272
Emisje własne	947 507	1 855 445	2 107 611	1 134 305	171 918	6 216 786
Zobowiązania podporządkowane	-	-	82 067	321 949	3 121 594	3 525 610
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	74 115	-	12 087	42 114	56 483	184 799
Razem	125 621 986	14 291 389	23 872 076	6 116 352	5 270 530	175 172 333
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	36 713 927	-	-	-	-	36 713 927
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	12 638 960	-	-	-	-	12 638 960
Razem	49 352 887	-	-	-	-	49 352 887

31.12.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**) (***)	1 570 449	73 595	760 790	2 823 741	469 919	5 698 494
Zobowiązania wobec klientów (***)	116 699 233	11 421 810	20 661 983	523 031	596 809	149 902 866
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	-	-	-	7 142	7 142
Emisje własne	377 147	1 042 779	1 730 684	1 868 403	258 681	5 277 694
Zobowiązania podporządkowane	-	-	67 102	294 264	2 429 522	2 790 888
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	57 421	45 008	102 429
Razem	118 646 829	12 538 184	23 220 559	5 566 860	3 807 081	163 779 513
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	32 954 143	-	-	-	-	32 954 143
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	12 614 778	-	-	-	-	12 614 778
Razem	45 568 921	-	-	-	-	45 568 921

(*) Dla zobowiązań bilansowych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Grupę umów możliwy jest wypływ środków z Grupy. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Grupę wypływy środków są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków odbywa się w Grupie w sposób ciągły. Grupa szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały odzwierciedlone w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

(**) Łącznie z Bankiem Centralnym.

(***) Bez zobowiązań z tytułu leasingu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Urealniona luka płynności

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają między innymi urealnienia dotyczące rdzenności depozytów i ich zapadalności, urealnienia przepływów z udzielonych zobowiązań pozabilansowych z tytułu finansowania i gwarancji oraz z tytułu aktywów bez kontraktowych harmonogramów spłat. Uwzględnia się także urealnione przepływy z posiadanego przez Grupę portfela papierów wartościowych oraz przepływy wynikające z wcześniejszych spłat portfela kredytów hipotecznych. Są to główne przyczyny odróżniające lukę urealnioaną od nieurealnionej. Luki mają charakter statyczny tj. nie uwzględniają wpływu na profil płynności zmian w wolumenie (np. nowych depozytów) bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy.

Urealniona luka płynności

31.12.2019	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	39 979 611	7 183 432	27 270 488	67 711 772	61 177 616	203 322 919
Pasywa bilansowe	11 597 534	9 637 749	22 276 041	19 569 624	140 241 971	203 322 919
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-6 184 210	-1 154 062	1 039 085	2 976 635	3 008 982	-313 570
Luka okresowa	22 197 867	-3 608 379	6 033 532	51 118 783	-76 055 373	-313 570
Luka skumulowana	-	18 589 488	24 623 020	75 741 803	-313 570	-

31.12.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	40 715 921	5 075 145	27 701 793	58 785 842	58 811 104	191 089 805
Pasywa bilansowe	15 151 534	6 926 374	21 669 415	19 301 852	128 040 630	191 089 805
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-5 208 969	-726 064	-289 272	2 794 211	2 768 679	-661 415
Luka okresowa	20 355 418	-2 577 293	5 743 106	42 278 201	-66 460 847	-661 415
Luka skumulowana	-	17 778 125	23 521 231	65 799 432	-661 415	-

Przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych

Poniżej przedstawiono zobowiązania oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych odpowiednio w kwotach netto i brutto.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto Grupa zalicza:

- Swapy stopy procentowej (IRS),
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- Opcje walutowe i opcje na złoto,
- Opcje na stopę procentową (Cap / Floor),
- Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych,
- Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto Grupa zalicza:

- Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS),
- Forwardy walutowe,
- Swapy walutowe (FX-Swap),
- Forwardy na papiery wartościowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania z tytułu pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2019	48 242	92 083	204 441	978 232	593 030	1 916 028
31.12.2018	93 469	49 950	566 715	783 578	402 470	1 896 182

Przepływy dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2019						
Wpływy	20 497 021	6 329 541	14 466 176	10 015 196	1 501 027	52 808 961
Wyipywy	20 533 834	6 312 447	14 469 199	10 106 968	1 707 454	53 129 902
31.12.2018						
Wpływy	23 455 395	5 399 366	9 380 505	5 504 825	2 237 288	45 977 379
Wyipywy	24 236 650	5 401 374	9 801 035	5 567 894	2 422 687	47 429 640

6.5 Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne. Ryzyko strategiczne, ryzyko biznesowe i ryzyko reputacji są odrębnymi kategoriami ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym bazuje na procedurach wewnętrznych, które są zgodne z wymogami prawa, uchwałami, rekomendacjami i wytycznymi nadzorcy. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje: identyfikację, ocenę, monitorowanie, przeciwdziałanie oraz raportowanie. Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego polega na analizie czynników wewnętrznych, jak również czynników zewnętrznych mogących mieć istotny wpływ na osiągnięcie celów Grupy. Głównymi narzędziami stosowanymi w identyfikacji i ocenie ryzyka operacyjnego są: wewnętrzne zdarzenia operacyjne, zewnętrzne zdarzenia operacyjne, kluczowe wskaźniki ryzyka, analiza scenariuszy oraz samoocena ryzyka operacyjnego. Działania monitorujące prowadzone są na trzech poziomach obrony: zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku (wszyscy pracownicy), kontrola zarządzania ryzykiem (Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem) i audyt wewnętrzny (Departament Audytu Wewnętrznego). Przeciwdziałanie ryzyku operacyjnemu obejmuje m.in. definiowanie limitów ryzyka operacyjnego, oraz obowiązek inicjowania działań zabezpieczających w przypadku ich przekroczenia, system kontroli wewnętrznej, plany utrzymania ciągłości działania oraz ochronę ubezpieczeniową. System raportowania ryzyka operacyjnego umożliwia ocenę narażenia Grupy na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem, a także odgrywa fundamentalną rolę w procesie informowania Rady Nadzorczej, Zarządu i kadry kierowniczej o ekspozycji Grupy na ryzyko operacyjne. Oparty jest w szczególności na kwartalnych raportach z kontroli ryzyka operacyjnego, które zawierają m.in.: profil ryzyka operacyjnego, wykorzystanie limitów strat, analizy trendów w istotnych kategoriach ryzyka operacyjnego, straty potencjalne, informacje o kluczowych wskaźnikach ryzyka operacyjnego oraz o wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego.

W zarządzanie ryzykiem operacyjnym zaangażowane są Rada Nadzorcza, Zarząd oraz Komitet Ryzyka Operacyjnego. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym koordynowany jest przez Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem. Ze względu na różnicowany charakter ryzyka wymagający specjalistycznej wiedzy za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w swoich obszarach odpowiadają wszyscy pracownicy Grupy, a także wybrane jednostki specjalistyczne.

W celu zapewnienia zgodności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym z wymogami regulacyjnymi co najmniej raz w roku przeprowadzana jest weryfikacja systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia zdarzenia operacyjne w podziale na kategorie określone w art. 324 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/2013:

- oszustwa wewnętrzne – straty spowodowane działaniem polegającym na celowej defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą co najmniej jednej strony wewnętrznej,
- oszustwa zewnętrzne – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią,
- zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy – straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników,
- klienci, produkty i praktyki operacyjne – straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu,
- szkody związane z aktywami rzeczowymi – straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń,
- zakłócenia działalności Banku i awarie systemów – straty powstałe na skutek zakłóceń działalności Banku lub awarii systemów,
- wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wyniki ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.

ZDARZENIA OPERACYJNE W PODZIALE NA KATEGORIE	2019	2018
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	67,85%	55,21%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	19,61%	18,10%
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	6,49%	15,57%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	3,45%	7,04%
Oszustwa zewnętrzne	1,96%	2,83%
Oszustwa wewnętrzne	0,49%	0,96%
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,15%	0,29%
Razem	100,00%	100,00%

6.6 Zarządzanie kapitałem własnym

Celem procesu zarządzania kapitałem w Grupie jest:

- zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania – poprzez zachowanie równowagi pomiędzy zdolnością do podejmowania ryzyka (limitowaną posiadanymi funduszami własnymi) oraz poziomem generowanego ryzyka,
- utrzymywanie kapitału na pokrycie ryzyka powyżej poziomu określonego jako minimalny, aby umożliwić dalszy rozwój działalności, uwzględnienie ewentualnych przyszłych zmian w wymogach kapitałowych i zabezpieczenie interesów akcjonariuszy,
- utrzymywanie preferowanej struktury kapitału w celu utrzymania pożądanej jakości kapitału na pokrycie ryzyka,
- kreowanie wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie funduszy Grupy.

W Grupie istnieje udokumentowany proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, który powstał w ramach procesu Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP). Za jego funkcjonowanie jest odpowiedzialny Pion Finansowy, pod kierownictwem CFO (Chief Financial Officer). Ostateczną odpowiedzialność za zarządzanie kapitałem ponosi Zarząd Banku, wspierany przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka, który zatwierdza proces zarządzania kapitałem. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania kapitałem, w szczególności zatwierdza strategię zarządzania kapitałem. Strategia zarządzania kapitałem określa cele oraz główne zasady zarządzania i monitorowania adekwatności kapitałowej Grupy, takie jak wytyczne dotyczące źródeł pokrywania ryzyka, preferowanej struktury kapitału wymaganego na pokrycie ryzyka, długoterminowych celów kapitałowych, systemu limitów kapitałowych oraz źródeł dodatkowego kapitału w sytuacjach awaryjnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W Grupie istnieje także polityka kapitałowych planów awaryjnych, której celem jest ustanowienie zasad i obowiązków w przypadku wystąpienia lub rozwoju kryzysu, który miałby wpływ na znaczące ograniczenie poziomu kapitalizacji Banku oraz Grupy. Polityka określa nadzór wraz z obowiązkami, w celu wczesnego i spójnego zarządzania sytuacją kryzysową.

Adekwatność kapitałową Grupy kontroluje Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka Banku oraz Zarząd Banku. Okresowe raporty na temat skali i kierunków zmian współczynników kapitałowych wraz ze wskazaniem potencjalnych zagrożeń sporządzane są: dla Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Aktywów, Pasywów i Ryzyka. Monitorowany jest poziom podstawowych rodzajów ryzyka w odniesieniu do zewnętrznych limitów nadzoru bankowego i wewnętrznych limitów Grupy. Przeprowadzane są analizy i oceny kierunków rozwoju działalności biznesowej z punktu widzenia zgodności z wymogami kapitałowymi. Prognozowanie i monitoring poziomu aktywów ważonych ryzykiem, funduszy własnych oraz współczynników kapitałowych stanowi integralną część procesu planowania i budżetowania, z uwzględnieniem testów warunków skrajnych.

W Grupie funkcjonuje proces alokacji kapitału, którego celem jest gwarancja bezpiecznego i optymalnego zwrotu dla akcjonariuszy. Wymaga to z jednej strony alokowania kapitału na produkty/klientów/linie biznesowe, gwarantującego adekwatne do ryzyka dochody, a z drugiej strony uwzględniania w podejmowanych decyzjach biznesowych kosztu kapitału. Na potrzeby analizy osiąganych dochodów w stosunku do podejmowanego ryzyka oraz optymalizacji wykorzystania kapitału różnych rodzajów działalności stosowane są miary efektywności uwzględniające podejmowane ryzyko.

Regulacyjne wymogi kapitałowe

Kalkulacji regulacyjnych wymogów kapitałowych dokonano w oparciu o zapisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, wraz z późniejszymi zmianami, w szczególności zmienione przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 roku zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także Rozporządzeniami Wykonawczymi i Delegowanymi Komisji (UE) (dalej „Rozporządzenie 575/2013”).

Zgodnie z prawem, Bank powinna utrzymywać minimalne wartości współczynników kapitałowych na poziomie regulacyjnym Filara I wynikającego z Rozporządzenia 575/2013, wymogu Filara II wynikającego z ustawy Prawo Bankowe oraz wymogu połączonego bufora wynikającego z Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

Minimalne wartości współczynników kapitałowych na poziomie Filara I wynoszą:

- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie 8%,
- Współczynnik kapitału Tier I (T1) na poziomie 6%,
- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) na poziomie 4,5%.

W ramach Filara II wymóg kapitałowy dla Grupy, wynikający z indywidualnego wymogu nałożonego na Pekao Bank Hipoteczny S.A., przez KNF, wynosi 0,01% dla TCR.

Na wymóg połączonego bufora według stanu na 31 grudnia 2019, składają się:

- Bufor zabezpieczający w wysokości 2,50%,
- Bufor antycykliczny w wysokości 0,01% (bufor antycykliczny wyliczony na dzień 31.12.2019 wynosił 0,0086%),
- Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,75%,
- Bufor ryzyka systemowego w wysokości 2,90% (wskaźnik bufora ryzyka systemowego wynosi 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko dla wszystkich ekspozycji znajdujących się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Łącznie Grupa zobowiązana jest utrzymywać:

- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie 14,17%,
- Współczynnik kapitału Tier I (T1) na poziomie 12,16%,
- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) na poziomie 10,66%.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku łączny współczynnik kapitałowy Grupy wyniósł 17,1% (na dzień 31 grudnia 2018 roku – 17,4%).

	31.12.2019	31.12.2018
WYMOGI KAPITAŁOWE		
Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta wraz z CVA oraz ryzykiem z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	10 226 991	9 386 890
Ryzyko rynkowe	87 596	63 294
Ryzyko operacyjne	527 844	564 145
Całkowity wymóg kapitałowy	10 842 431	10 014 329
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitał podstawowy Tier I	20 387 099	19 796 894
Kapitał Tier II	2 750 000	2 000 000
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	23 137 099	21 796 894
WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	15,0%	15,8%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,1%	17,4%

Łączny współczynnik kapitałowy na koniec grudnia 2019 roku w porównaniu do grudnia 2018 roku jest niższy o 0,3 p.p.

Całkowity wymóg kapitałowy był wyższy o 8,3%, głównie ze względu na wyższy wymóg kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego spowodowany głównie przez wzrost wolumenów kredytowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał podstawowy Tier I był wyższy o 3,0% w porównaniu do 31 grudnia 2018 roku z powodu zatrzymania 25% zysku netto Banku za rok 2018. Wzrost funduszy własnych do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego o 6,1% wynika także z zaliczenia do kapitału Tier II, po uprzedniej zgodzie KNF, kwoty 0,75 mld PLN z emisji obligacji podporządkowanych.

W kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa stosuje:

- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kompleksową metodę ujmowania zabezpieczeń finansowych do ograniczania ryzyka kredytowego,
- metodę wyceny według wartości rynkowej do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kontrahenta,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego pozycji oraz metoda oparta na duracji do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego pozycji instrumentów dłużnych,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego i szczególnego instrumentów kapitałowych,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu wniesionych z góry wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania,
- metodę standardową na ryzyko walutowe,
- metodę uproszczoną na ryzyko cen towarów,
- metodę standardową na ryzyko korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych,
- zaawansowaną metodę pomiaru ryzyka operacyjnego dla Banku (jednak na poziomie nie niższym niż 50% wymogu kapitałowego obliczonego według metody standardowej) oraz metodę standardową dla spółek zależnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Fundusze własne

Grupa definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo Bankowe z późn. zm..

Fundusze własne Grupy składają się z funduszy podstawowych Tier I i funduszy Tier II.

	31.12.2019	31.12.2018
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitały	23 398 026	22 808 217
Inny zakres konsolidacji	-10 976	-10 967
Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych, w tym:	-2 073 651	-2 275 824
Zysk netto za rok bieżący	-2 165 039	-2 275 824
Kwota zysku netto za rok bieżący uwzględniona w funduszach własnych po zgodzie KNF	91 388	-
Korekty regulacyjne, w tym:	-926 301	-724 532
Wartości niematerialne	-1 554 367	-1 458 563
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-102 678	-41 747
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności	-10 739	-23 183
Korekty dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 w okresie przejściowym	792 732	851 126
Dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny	-39 510	-40 674
Kapitał akcjonariuszy mniejszościowych	-11 739	-11 491
Kapitał podstawowy Tier I	20 387 098	19 796 894
Kapitał Tier II	2 750 000	2 000 000
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	23 137 098	21 796 894

Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych:

- zysk netto za rok bieżący - zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta odpowiedzialnego za badanie sprawozdania finansowego Grupy, pomniejszony o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Na dzień 31 grudnia 2019 roku, w kapitale podstawowym Tier I, została uwzględniona kwota 91 388 tys złotych z skonsolidowanego ostrożnościowo zysku netto Grupy za pierwsze półrocze 2019 roku.

Korekty regulacyjne:

- wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), pomniejszając kapitał podstawowy Tier I, zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013,
- rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych jest wyłączona z wartości skumulowanych innych całkowitych dochodów, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia 575/2013,
- dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny tworzone są dla wszystkich aktywów wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia 575/2013,
- korekty w okresie przejściowym z tytułu wdrożenia MSSF 9,
- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013 pomniejszając kapitał podstawowy Tier I.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Grupy stosowane są metody opracowane przez Bank.

W ocenie tej Bank bierze pod uwagę następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko nieruchomości własnych,
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych,
- ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne),
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko reputacji,
- ryzyko modeli,
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- ryzyko działalności bancassurance,
- ryzyko inwestycji finansowych.

Dla każdego ryzyka uznanego za istotne, Grupa opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. W Grupie stosowane są następujące sposoby oceny ryzyka:

- ocena jakościowa – stosowana w przypadku trudno mierzalnych rodzajów ryzyka (ryzyko braku zgodności, ryzyko reputacji oraz ryzyko działalności bancassurance) z potencjalnym pokryciem kapitałem w obrębie innych rodzajów ryzyka,
- ocena poprzez oszacowanie bufora kapitałowego – stosowana w przypadku rodzajów ryzyka, których nie można w łatwy sposób określić ilościowo, jednak możliwa jest łączna ocena ich wpływu (ryzyko modeli, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych),
- ocena ilościowa – stosowana w przypadku tych rodzajów ryzyka, które można zmierzyć za pomocą kapitału ekonomicznego (pozostałe rodzaje oprócz ryzyka płynności i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej), bądź w oparciu o miary dla niego właściwe (ryzyko płynności i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej).

Generalnie preferowanym sposobem pomiaru ryzyka oraz określania wynikających z niego wymogów kapitałowych są modele wartości zagrożonej (VaR) oparte na założeniach wynikających z apetytu Grupy na ryzyko. Modele opracowywane są zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych i uzupełniane o testy warunków skrajnych i/lub analizy scenariuszowe. W przypadku rodzajów ryzyka, dla których taka metodyka nie została ostatecznie opracowana i wdrożona, Grupa stosuje modele regulacyjne uzupełnione o testy warunków skrajnych, bądź uproszczone metody pomiaru.

Opracowana została również spójna metodyka szacowania bufora na ryzyko zmian warunków makroekonomicznych oraz ryzyko modeli. Wyznaczanie bufora kapitałowego na pokrycie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych dokonywane jest na podstawie analizy wpływu scenariusza spowolnienia gospodarczego na kapitał ekonomiczny w horyzoncie prognozy, z dodatkowym uwzględnieniem wpływu zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy oraz na zmiany waluacji portfeli klasyfikowanych jako HTCS.

Ryzyko modeli szacowane jest natomiast z wykorzystaniem wyników walidacji modeli oraz analiz scenariuszowych pozwalających na ocenę wpływu potencjalnych nieprawidłowości w modelu na jego wyniki. Na podstawie zagregowanych wyników wyznaczany jest bufor kapitałowy na pokrycie ryzyka modeli.

Przy wyznaczaniu potrzeb kapitałowych w pierwszej kolejności wylicza się kapitał ekonomiczny oddzielnie dla każdego istotnego ryzyka zidentyfikowanego w Grupie, które można mierzyć ilościowo. W następnej kolejności wielkości kapitału ekonomicznego ustalone dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostają zagregowane w łączną kwotę kapitału ekonomicznego. Kwota ta jest następnie powiększana o bufor kapitałowy na ryzyko modeli oraz zmian warunków makroekonomicznych. Suma kapitału ekonomicznego i bufora kapitałowego stanowi kapitał wewnętrzny Grupy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.7 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

Wycena do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których dostępne są wartości rynkowe z aktywnego rynku, opiera się na rynkowych kwotowaniach danego instrumentu (mark-to-market).

Wycena do wartości godziwej pozagieldowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów cechujących się ograniczoną płynnością (tj. dla których wartości kwotowań rynkowych są nieosiągalne regularnie) dokonywana jest na podstawie kwotowań innych instrumentów aktywnego rynku poprzez ich replikację z wykorzystaniem szeregu technik wyceny, w tym szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych (mark-to-model).

Na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Grupa dokonała klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie według następującej hierarchii:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy papierów wartościowych kwotowanych na aktywnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy niepłynnych papierów skarbowych, municypalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego, liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe), kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, za wyjątkiem tych przypadków, które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy kredytów i pożyczek, korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej, kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, dla których wpływ nieobserwowalnych parametrów (np. czynników ryzyka kredytowego) na wycenę jest uznawany za istotny.

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez jednostkę organizacyjną w ramach Pionu Zarządzania Ryzykami, niezależną od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, w tym zmiany jej parametryzacji, podlegają akceptacji przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka (ALCO). Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom w ramach zarządzania ryzykiem modeli. W ramach tej samej jednostki organizacyjnej wykonywana jest ocena adekwatności oraz istotności czynników ryzyka w zakresie przypisania modeli wycen do odpowiedniego poziomu hierarchii wyceny do wartości godziwej zgodnie z ustalonymi zasadami klasyfikacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

31.12.2019	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa	15 586 725	12 388 299	8 701 073	36 676 097
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 127 955	145 674	8 035	1 281 664
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	14	2 076 473	3 042	2 079 529
- Banki	-	777 322	3 042	780 364
- Klienci	14	1 299 151	-	1 299 165
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	377 208	-	377 208
- Banki	-	91 677	-	91 677
- Klienci	-	285 531	-	285 531
Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	14 458 756	9 768 279	6 941 296	31 168 331
Papiery wartościowe wyceniane obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	20 665	125 454	146 119
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 380 607	1 380 607
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik	-	-	242 639	242 639
Zobowiązania	184 799	2 648 878	-	2 833 677
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	184 799	-	-	184 799
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	2 034 113	-	2 034 113
- Banki	-	707 435	-	707 435
- Klienci	-	1 326 678	-	1 326 678
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	614 765	-	614 765
- Banki	-	566 163	-	566 163
- Klienci	-	48 602	-	48 602

31.12.2018	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa	12 629 955	10 024 499	9 018 313	31 672 767
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	639 815	96 787	26 110	762 712
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	1	1 450 431	1 230	1 451 662
- Banki	-	773 121	1 230	774 351
- Klienci	1	677 310	-	677 311
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	313 565	-	313 565
- Banki	-	69 195	-	69 195
- Klienci	-	244 370	-	244 370
Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	11 990 139	8 163 716	7 111 833	27 265 688
Papiery wartościowe wyceniane obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	65 408	65 408
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 511 102	1 511 102
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik	-	-	302 630	302 630
Zobowiązania	102 429	2 818 102	-	2 920 531
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	102 429	-	-	102 429
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 913 046	-	1 913 046
- Banki	-	681 122	-	681 122
- Klienci	-	1 231 924	-	1 231 924
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	905 056	-	905 056
- Banki	-	882 460	-	882 460
- Klienci	-	22 596	-	22 596

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2019	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE OBOWIĄZKOWO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY
Stan na początek okresu	26 110	1 230	1 511 102	302 630	65 408	7 111 833
Zwiększenia, w tym:	559 472	3 032	212 096	-	60 046	1 770 090
Reklasyfikacja	-	1 486	-	-	-	544 884
Transakcje zawarte w 2019 roku	-	-	-	-	-	-
Zakup / udzielenie	558 474	-	166 522	-	-	997 151
Rozliczenie / wykup	-	363	-	-	-	-
Przychód z instrumentów finansowych	998	1 183	45 574	-	60 046	228 055
ujęty w rachunku zysków i strat	998	1 183	29 189	-	60 046	181 129
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	16 385	-	-	46 926
Zmniejszenia, w tym:	-577 547	-1 220	-342 591	-59 991	-	-1 940 627
Reklasyfikacja	-	-	-	-	-	-83 209
Rozliczenie / wykup	-101 455	-	-50 451	-58 649	-	-366 689
Sprzedaż / spłata	-476 089	-	-292 140	-	-	-1 474 887
Strata z instrumentów finansowych	-3	-1 220	-	-1 342	-	-15 842
ujęta w rachunku zysków i strat	-3	-1 220	-	-1 342	-	-16
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-	-15 826
Stan na koniec okresu	8 035	3 042	1 380 607	242 639	125 454	6 941 296
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w:	20	1 183	7 510	-3 393	-	66 673
Rachunku zysków i strat w pozycji:	20	1 183	-7 422	-3 393	-	32 556
wynik z tytułu odsetek	13	-	762	138	-	35 907
wynik z tytułu odpisów	-	-	-8 184	-	-	-3 351
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	7	1 183	-	-3 531	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	14 932	-	-	34 117

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2018	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE OBOWIĄZKOWO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY
Stan na początek okresu	14 211	1 218	-	-	-	735 442
Zastosowanie MSSF 9 po raz pierwszy	-	-	1 555 964	365 137	52 339	4 336 613
Stan na początek okresu – przekształcony	14 211	1 218	1 555 964	365 137	52 339	5 072 055
Zwiększenia, w tym:	672 824	12	468 833	8 976	13 069	3 094 204
Reklasyfikacja	392	-	-	-	-	10 869
Transakcje zawarte w 2018 roku	-	-	-	2 745	-	-
Zakup / udzielenie	671 700	-	408 521	-	-	3 034 342
Przychód z instrumentów finansowych	732	12	60 312	6 231	13 069	48 993
ujęty w rachunku zysków i strat	732	12	28 805	6 231	13 069	48 993
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	31 507	-	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-660 925	-	-513 695	-71 483	-	-1 054 426
Reklasyfikacja	-14 211	-	-	-	-	-124 277
Rozliczenie / wykup	-680	-	-26 217	-71 483	-	-45 018
Sprzedaż / spłata	-646 020	-	-487 478	-	-	-825 745
Strata z instrumentów finansowych	-14	-	-	-	-	-59 386
ujęta w rachunku zysków i strat	-14	-	-	-	-	-
ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-	-59 386
Stan na koniec okresu	26 110	1 230	1 511 102	302 630	65 408	7 111 833
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w:	29	12	57 554	6 095	-	28 486
Rachunku zysków i strat w pozycji:	29	12	25 179	6 095	-	40 133
wynik z tytułu odsetek	40	-	24 008	2 287	-	40 133
wynik z tytułu odpisów	-	-	1 171	-	-	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	-11	12	-	3 808	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	32 375	-	-	-11 647

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przeniesienie instrumentów między poziomami hierarchii wartości godziwej następuje na podstawie zmian w dostępności kwotowań z aktywnego rynku według stanu na koniec okresów sprawozdawczych.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku dokonano następujących przeniesień instrumentów finansowych między poziomami hierarchii wyceny do wartości godziwej:

- z Poziomu 3 do Poziomu 2 przeniesiono obligacje municypalne i korporacyjne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje municypalne i korporacyjne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych miał nieistotny wpływ na wycenę oraz transakcje pochodne rynku kapitałowego z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę,
- z Poziomu 2 do Poziomu 3 przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) istotnie wpływał na wycenę.

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2019 roku

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	6 754 229	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,37%-0,95%	65 792	-81 032
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	3 042	Model Black Scholes	Korelacja	0-1	410	-8
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	242 639	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	1,40%-2,11%	3 260	-3 416
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 380 607	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,64%-3,36%	13 671	-13 473

AKTYWA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	PARAMETR	SCENARIUSZ	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	
				SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	125 454	Dyskonto dotyczące konwersji	+10% / -10%	15 682	-15 682
Inwestycja kapitałowa w podmiot udzielający informacji kredytowej wyznaczona do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	176 965	Stopa dyskontowa	+1% / -1%	19 905	-16 250

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2018 roku

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	6 948 563	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,35%-1,04%	87 509	-87 509
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 230	Model Black Scholes	Korelacja	0-1	558	-684
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	302 630	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,43%-1,11%	3 066	-3 015
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 511 102	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,07%-2,75%	11 524	-8 854

AKTYWA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	PARAMETR	SCENARIUSZ	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	
				SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65 408	Dyskonto dotyczące konwersji	+10% / -10%	10 901	-10 901
Inwestycja kapitałowa w podmiot udzielający informacji kredytowej wyznaczona do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	172 561	Stopa dyskontowa	+1% / -1%	19 868	-16 150

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

W Grupie znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Grupa dokonała klasyfikacji szacunków wartości godziwej dla instrumentów nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na następujących poziomach:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy skarbowych papierów wartościowych kwotowanych na płynnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy lokat międzybankowych, dłużnych papierów wartościowych własnej emisji, niepłynnych skarbowych papierów wartościowych, municypalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz kredytów i depozytów, dla których ujęty w modelu wyceny czynnik ryzyka kredytowego (parametr nieobserwowalny) jest na poziomie istotnym.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości, przyjęto że wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych.

Dla kredytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę na ryzyko płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności.

Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża dla kredytów w PLN skorygowana o kwotowania transakcji FX-Swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej jako, iż średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Dla depozytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.

Wartość godziwa depozytów i kredytów, z wyjątkiem kredytów gotówkowych oraz hipotecznych udzielonych w walutach PLN i CHF objętych modelem przedpłat, została wyznaczona w oparciu o ich kontraktowe przepływy.

Wycena mark-to-model instrumentów dłużnych własnej emisji opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie stawek odpowiednich rynków (zależnie od warunków emisji). Do dyskontowania ustalonych oraz implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są stawki międzybankowego rynku pieniężnego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

31.12.2019	WARTOSC BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 162 682	5 162 069	3 036 372	2 125 697	-
Należności od banków	1 791 436	1 791 459	-	744 569	1 046 890
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	132 577 167	133 916 679	-	502 344	133 414 335
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 712 939	6 737 380	-	-	6 737 380
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14 578 665	14 906 622	9 123 131	1 068 286	4 715 205
Aktywa razem	160 822 889	162 514 209	12 159 503	4 440 896	145 913 810
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 550	4 602	-	-	4 602
Zobowiązania wobec innych banków	6 539 539	6 559 562	-	678 799	5 880 763
Zobowiązania wobec klientów	157 989 734	158 224 937	-	379 787	157 845 150
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	6 307 837	6 314 855	-	6 314 855	-
Zobowiązania podporządkowane	2 764 493	2 766 289	-	2 766 289	-
Zobowiązania razem	173 606 153	173 870 245	-	10 139 730	163 730 515

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	13 026 584	13 024 030	3 182 875	9 841 155	-
Należności od banków	2 268 422	2 267 651	-	1 244 964	1 022 687
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	122 156 323	122 627 126	-	-	122 627 126
Należności z tytułu leasingu finansowego	5 326 667	5 425 500	-	-	5 425 500
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	11 255 899	11 351 480	5 262 781	1 188 734	4 899 965
Aktywa razem	154 033 895	154 695 787	8 445 656	12 274 853	133 975 278
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 067	5 070	-	-	5 070
Zobowiązania wobec innych banków	5 615 631	5 637 204	-	278 288	5 358 916
Zobowiązania wobec klientów	149 491 059	149 509 499	-	347 902	149 161 597
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 230 814	5 318 902	-	5 318 902	-
Zobowiązania podporządkowane	2 012 485	2 013 376	-	2 013 376	-
Zobowiązania razem	162 355 056	162 484 051	-	7 958 468	154 525 583

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

7. Działalność powiernicza

Usługi powiernicze świadczone są na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Klientami Banku są krajowe i zagraniczne instytucje finansowe, banki oferujące usługi powiernicze i inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne oraz emerytalne, a także instytucje niefinansowe. Bank świadczy usługi polegające między innymi na rozliczaniu transakcji zawieranych na rynkach krajowych i zagranicznych, przechowywaniu aktywów klientów, prowadzeniu rachunków papierów wartościowych, wycenie aktywów, obsłudze płatności dywidend i odsetek oraz pełni funkcję depozytariusza dla funduszy inwestycyjnych i emerytalnych. Dodatkowo w 2019 roku Bank rozpoczął świadczenie usług jako agent emisji.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank prowadził 7 954 rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych (na dzień 31 grudnia 2018 roku 13 001 rachunków).

8. Działalność maklerska

Grupa zapewnia szeroki dostęp do usług i produktów rynku kapitałowego w ramach oferty świadczonej przez wydzieloną jednostkę organizacyjną Banku - Biuro Maklerskie Pekao, dedykowaną do sprzedaży produktów rynku kapitałowego.

W 2019 roku doszło do konsolidacji działalności maklerskiej w Grupie, na skutek której Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. stał się częścią Biura Maklerskiego Pekao. Dodatkowo, w ramach przeprowadzonej konsolidacji, Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o. (DI Xelion) zaprzestał działalności maklerskiej, a Klienci DI Xelion otrzymali atrakcyjną ofertę przeniesienia aktywów do Biura Maklerskiego Pekao.

Zadaniem Biura Maklerskiego Pekao (w grudniu 2019 roku nastąpiła zmiana nazwy Domu Maklerskiego Pekao na Biuro Maklerskie Pekao) jest dostarczanie najwyższej jakości usług maklerskich w ramach oferty Banku Pekao S.A. Kompleksowe pośrednictwo na rynku kapitałowym zapewnia inwestorom, w szczególności klientom indywidualnym Banku Pekao S.A., możliwość inwestowania w instrumenty finansowe o zróżnicowanej specyfice notowane na rynku regulowanym i w alternatywnym systemie obrotu, organizowanych przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie oraz BondSpot S.A. (m.in. w akcje, obligacje skarbowe oraz korporacyjne, instrumenty pochodne – kontrakty i opcje; ETF-y, certyfikaty, warranty), a także na określonych rynkach zagranicznych w dowolnym kanale obsługi Klienta (z wykorzystaniem internetu, urządzeń mobilnych, telefonicznie oraz w formie obsługi bezpośredniej świadczonej przez Doradców Klienta w placówce).

W ramach współpracy z podmiotami Grupy Kapitałowej Biuro pełni funkcję Podmiotu Oferującego i przyjmującego zapisy na certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych oferowanych przez TFI PZU, listy zastawne oferowane w ramach obsługi emisji Listów zastawnych emitowanych przez Pekao Bank Hipoteczny S.A., a także pośredniczy w obsłudze sprzedaży Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych emitowanych przez Bank Pekao S.A.

Ponadto prowadzi obsługę Certyfikatów Strukturyzowanych emitowanych przez UniCredit Bank AG oraz Raiffeisen Centobank AG oraz oferuje jednostki uczestnictwa FIO wybranych Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych.

W ramach konsorcjów detalicznych Biuro Maklerskie Pekao umożliwia nabywanie instrumentów w ramach publicznych ofert pierwotnych realizowanych za jego pośrednictwem, a także dokonywanie transakcji instrumentami rynku niepublicznego.

Obsługa bezpośrednia prowadzona jest za pośrednictwem 379 Punktów Usług Maklerskich zlokalizowanych w oddziałach Banku Pekao S.A. na terenie całego kraju oraz zdalnych kanałów obsługi Pekao24Makler (serwis internetowy, serwis telefoniczny, aplikacja mobilna) w pełni zintegrowanych z usługą Pekao24 Bankowości Elektronicznej Banku Pekao S.A.

Biuro Maklerskie Pekao jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie oraz bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.

Biuro Maklerskie Pekao przestrzega zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Domów Maklerskich gwarantując kompleksową obsługę z zachowaniem najwyższych standardów i norm etycznych oraz bierze czynny udział w pracach nad rozwojem rynku kapitałowego w Polsce.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Pekao Investment Banking S.A.

Pekao Investment Banking S.A. działa jako dom maklerski nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego, koncentrując się na obsłudze klientów instytucjonalnych i korporacyjnych. Ponadto Pekao Investment Banking S.A. jest w ograniczonym zakresie nadzorowany przez inne organy nadzoru w krajach EU, w których działalność Pekao Investment Banking S.A. została paszportowana. Zakres świadczonych usług obejmuje w szczególności przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, wykonywanie tych zleceń na rachunek dającego zlecenie, oferowanie instrumentów finansowych, doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstw lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią, jak również doradztwo i inne usługi w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw a także świadczenie usług w wykonaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe lub zawieranie i wykonywanie innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe i sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych.

Pekao Investment Banking S.A. pełni również funkcję animatora zarówno na rynku akcji, jak i na rynku instrumentów pochodnych, będąc jednym z najbardziej aktywnych animatorów.

Pekao Investment Banking S.A. jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, BondSpot S.A. oraz bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A..

Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.

Spółka prowadzi działalność maklerską na podstawie zezwolenia wydanego przez Komisję Nadzoru Finansowego poczynawszy od marca 2012 roku. Z dniem 30 czerwca 2019 roku Spółka zakończyła świadczenie usług na rzecz klientów w zakresie usługi wykonywania zleceń oraz prowadzenia rachunków papierów wartościowych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka świadczyła usługi maklerskie w zakresie:

- przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
- prowadzenia rachunków pieniężnych (służących do dokonywania rozliczeń w związku z nabywanymi lub zbywanymi za pośrednictwem DI Xelion instrumentami finansowymi),
- doradztwa inwestycyjnego
- sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych i innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
- oferowania instrumentów finansowych.

Informacja o instrumentach finansowych klientów, zapisanych na rachunkach maklerskich bądź przechowywanych w formie dokumentu

	31.12.2019		31.12.2018	
	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO
INSTRUMENTY FINANSOWE KLIENTÓW				
Zapisane na rachunkach papierów wartościowych	3 313 008 312	31 425 948	3 609 113 519	33 265 033
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	3 283 626 824	29 320 150	3 509 654 903	30 950 495
Instrumenty dłużne i prawa do nich	29 381 488	2 105 798	99 458 616	2 314 538
Przechowywane w formie dokumentu	695 744 441	5 673 161	2 627 668 166	6 264 162
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	695 744 441	5 673 161	2 627 668 166	6 264 162
Instrumenty dłużne i prawa do nich	-	-	-	-

Informacja o środkach pieniężnych klientów na rachunkach maklerskich

	31.12.2019	31.12.2018
Zdeponowane na rachunkach pieniężnych w biurze maklerskim oraz wpłacone na poczet nabycia papierów wartościowych w pierwszej ofercie publicznej lub publicznym obrocie pierwotnym	953 833	1 088 795
Pozostałe środki pieniężne klientów	15 346	10 426
Razem	969 179	1 099 221

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozrachunki z tytułu nierozliczonych transakcji

	31.12.2019	31.12.2018
Należności z tytułu zawartych transakcji	-	20 002
Zobowiązania z tytułu zawartych transakcji	4 589	13 066

Rozrachunki z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A. (KDPW), KDPW_CCP S.A. i giełdowymi izbami rozrachunkowymi

	31.12.2019	31.12.2018
Należności z funduszu rozliczeniowego	3 020	23 674
Należności z tytułu depozytów zabezpieczających	32 645	29 970
Pozostałe należności	36	1 409
Razem należności	35 701	55 053
Zobowiązania z tytułu depozytów zabezpieczających	893	1 831
Pozostałe zobowiązania	81	274
Razem zobowiązania	974	2 105

Rozrachunki z podmiotami prowadzącymi regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania wobec Giełdy Papierów Wartościowych S.A.	82	417
Razem zobowiązania	82	417

9. Informacje dotyczące segmentów działalności

Prezentacja informacji według segmentów branżowych oparta jest o stosowany model zarządczy, w którym głównym kryterium podziału sprawozdawczości Grupy na segmenty jest klasyfikacja klienta w zależności od jego profilu i modelu obsługi.

Model zarządczy w obszarze budżetowania i monitorowania wyników segmentów obejmuje wszystkie składowe rachunku zysków i strat do poziomu zysku brutto. Oznacza to, że poszczególnym segmentom przypisane są zarówno dochody uzyskane w ramach działalności tego segmentu, jak również koszty operacyjne związane z tą działalnością (zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty alokowane, zgodnie z przyjętym modelem alokacji), a także pozostałe składowe rachunku zysków i strat.

Grupa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych. Przepływy środków pomiędzy segmentami Banku zajmującymi się obsługą klientów detalicznych, klientów bankowości prywatnej, bankowości korporacyjną i inwestycyjną a obszarem Zarządzania Aktywami i Pasywami i pozostałe, wyceniane są w oparciu o ceny rynkowe dla danej waluty oraz termin wymagalności / zapadalności z uwzględnieniem marż płynnościowych.

Segmenty branżowe

Segmentacja Grupy obejmuje następujące obszary:

- Bankowość Detaliczną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi klientów indywidualnych (w tym klientów obszaru Bankowości Prywatnej) i mikro firm o obrotach rocznych do 5 milionów złotych oraz wyniki spółek Grupy, konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek konsolidowanych metodą praw własności przypisanych do działalności detalicznej,
- Bankowość Średnich i Małych Przedsiębiorstw – pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi firm o obrotach rocznych od 5 do 40 milionów złotych, oraz poniżej 5 milionów w przypadku firm prowadzących pełną rachunkowość,
- Bankowość Korporacyjną i Inwestycyjną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi firm średnich i dużych, a także wyniki spółek Grupy konsolidowanych metodą pełną przypisanych do działalności korporacyjnej i inwestycyjnej,
- Zarządzanie Aktywami i Pasywami i pozostałe – obejmuje nadzór i monitoring przepływów środków finansowych, zaangażowanie Banku na rynku międzybankowym, w dłużne papiery wartościowe i inne instrumenty, pozostałe obszary zarządzane centralnie, wyniki spółek konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek wycenianych metodą praw własności, które nie są przypisane innym segmentom.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	BANKOWOŚĆ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Przychody odsetkowe zewnętrzne	3 476 799	2 181 757	144 161	890 197	6 692 914
Koszty odsetkowe zewnętrzne	-596 365	-479 986	-41 297	-107 220	-1 224 868
Wynik odsetkowy zewnętrzny	2 880 434	1 701 771	102 864	782 977	5 468 046
Przychody odsetkowe wewnętrzne	2 007 261	870 103	161 455	-3 038 819	-
Koszty odsetkowe wewnętrzne	-1 762 195	-1 351 739	-71 228	3 185 162	-
Wynik odsetkowy wewnętrzny	245 066	-481 636	90 227	146 343	-
Wynik z tytułu odsetek	3 125 500	1 220 135	193 091	929 320	5 468 046
Wynik pozaodsetkowy	1 485 011	971 704	295 832	115 271	2 867 818
Dochody z działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych	4 610 511	2 191 839	488 923	1 044 591	8 335 864
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-1 013 203	-280 366	-91 021	-693 106	-2 077 696
Pozostałe koszty administracyjne	-1 374 790	-390 108	-133 290	943 028	-955 160
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-175 541	-29 594	-4 618	-294 464	-504 217
Koszty działalności operacyjnej	-2 563 534	-700 068	-228 929	-44 542	-3 537 073
Zysk operacyjny brutto	2 046 977	1 491 771	259 994	1 000 049	4 798 791
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-440 366	-292 205	-8 721	45 254	-696 038
Zysk operacyjny netto	1 606 611	1 199 566	251 273	1 045 303	4 102 753
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	-56 663	-635	-	-14 044	-71 342
Oplaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-298 067	-249 198	-14 193	106 732	-454 726
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-	-	-	-591 403	-591 403
Zysk z działalności inwestycyjnej	-369	380	-	17 196	17 207
Zysk brutto	1 251 512	950 113	237 080	563 784	3 002 489
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-835 872
Zysk netto	-	-	-	-	2 166 617
Przypadający na akcjonariuszy Banku	-	-	-	-	2 165 047
Przypadający na udziały niedające kontroli	-	-	-	-	1 570
Aktywa alokowane	77 294 826	73 298 860	3 546 802	38 316 964	192 457 452
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	10 865 467
Aktywa ogółem	-	-	-	-	203 322 919
Zobowiązania alokowane	100 118 450	55 550 597	11 262 938	3 646 376	170 578 361
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	-	9 346 532
Zobowiązania ogółem	-	-	-	-	179 924 893

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	BANKOWOŚĆ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Przychody odsetkowe zewnętrzne	3 103 074	1 982 272	141 659	895 333	6 122 338
Koszty odsetkowe zewnętrzne	-541 123	-478 998	-42 610	-65 641	-1 128 372
Wynik odsetkowy zewnętrzny	2 561 951	1 503 274	99 049	829 692	4 993 966
Przychody odsetkowe wewnętrzne	1 755 982	847 459	152 544	-2 755 985	-
Koszty odsetkowe wewnętrzne	-1 582 893	-1 292 335	-68 852	2 944 080	-
Wynik odsetkowy wewnętrzny	173 089	-444 876	83 692	188 095	-
Wynik z tytułu odsetek	2 735 040	1 058 398	182 741	1 017 787	4 993 966
Wynik pozaodsetkowy	1 454 341	902 267	260 814	145 678	2 763 100
Dochody z działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych	4 189 381	1 960 665	443 555	1 163 465	7 757 066
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-1 163 586	-276 285	-84 124	-512 587	-2 036 582
Pozostałe koszty administracyjne	-1 223 594	-371 021	-124 789	683 755	-1 035 649
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-170 398	-25 073	-4 549	-171 401	-371 421
Koszty działalności operacyjnej	-2 557 578	-672 379	-213 462	-233	-3 443 652
Zysk operacyjny brutto	1 631 803	1 288 286	230 093	1 163 232	4 313 414
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-313 366	-213 751	-31 913	48 005	-511 025
Zysk operacyjny netto	1 318 437	1 074 535	198 180	1 211 237	3 802 389
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	-1 632	-421	-	-11 905	-13 958
Opłaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-168 366	-149 100	-8 437	59 711	-266 192
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-	-	-	-561 992	-561 992
Zysk z działalności inwestycyjnej	254	254	-	86 589	87 097
Zysk brutto	1 148 693	925 268	189 743	783 640	3 047 344
Podatek dochodowy					-759 534
Zysk netto					2 287 810
Przypadający na akcjonariuszy Banku					2 287 160
Przypadający na udziały niedające kontroli					650
Aktywa alokowane	72 695 522	66 709 246	3 311 523	37 831 915	180 548 206
Aktywa niealokowane					10 541 599
Aktywa ogółem					191 089 805
Zobowiązania alokowane	93 474 754	56 142 646	11 270 442	2 355 472	163 243 314
Zobowiązania niealokowane					5 038 274
Zobowiązania ogółem					168 281 588

Uzgodnienie dochodów działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych

	2019	2018
Wynik z tytułu odsetek	5 468 046	4 993 966
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 533 664	2 462 584
Przychody z tytułu dywidend	22 407	20 186
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	143 871	74 420
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-1 666	723
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	71 901	141 671
Dochody działalności operacyjnej	8 238 223	7 693 550
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	97 641	63 516
Dochody działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych	8 335 864	7 757 066

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

10. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2019			RAZEM
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe należności od klientów	5 361 339	35 611	6 317	5 403 267
Lokaty w bankach	46 204	-	-	46 204
Transakcje z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	39 129	-	-	39 129
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	346 214	606 568	-	952 782
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	235 250	235 250
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	16 282	16 282
Razem	5 792 886	642 179	257 849	6 692 914

	2018			RAZEM
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe należności od klientów	4 878 511	29 554	7 612	4 915 677
Lokaty w bankach	53 077	-	-	53 077
Transakcje z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	27 059	-	-	27 059
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	292 888	667 554	-	960 442
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	155 547	155 547
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	10 536	10 536
Razem	5 251 535	697 108	173 695	6 122 338

Koszty z tytułu odsetek

	2019	2018
Depozyty klientów	-917 285	-931 162
Depozyty innych banków	-20 484	-15 448
Transakcje z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-40 310	-34 782
Kredyty i pożyczki	-31 937	-9 324
Leasing	-13 388	-1 497
Dłużne papiery wartościowe	-201 464	-136 159
Razem	-1 224 868	-1 128 372

Wykazane powyżej kwoty kosztów odsetkowych dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

11. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2019	2018
Obsługa rachunków bankowych, zleceń płatniczych oraz operacji gotówkowych	634 828	621 181
Karty płatnicze	610 495	596 898
Kredyty i pożyczki	433 970	390 207
Marża na transakcjach walutowych z klientami	491 758	461 308
Obsługa i sprzedaż produktów inwestycyjnych, ubezpieczeniowych i emerytalnych	521 987	540 461
Operacje papierami wartościowymi	55 722	77 185
Działalność powiernicza	51 157	56 558
Gwarancje, akredytywy i podobne operacje	62 729	63 024
Pozostałe	49 806	37 295
Razem	2 912 452	2 844 117

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2019	2018
Karty płatnicze	-264 275	-269 052
Przelewy i przekazy	-23 343	-21 364
Operacje papierami wartościowymi i pochodnymi instrumentami finansowymi	-31 290	-30 742
Usługi pośrednictwa	-28 944	-33 395
Działalność powiernicza	-15 996	-16 125
Obsługa rachunków bankowych	-4 817	-4 721
Zarządzanie funduszami emerytalnymi i inwestycyjnymi	-1 029	-1 772
Pozostałe	-9 094	-4 362
Razem	-378 788	-381 533

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji (inne niż kwoty uwzględnione podczas ustalania efektywnej stopy procentowej) wynikają z aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

12. Przychody z tytułu dywidend

	2019	2018
Od emitentów papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 157	545
Od emitentów instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 250	19 641
Razem	22 407	20 186

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

13. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

	2019	2018
Wynik z kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-3 485	-4 866
Wynik z papierów wartościowych wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	59 746	8 082
Wynik z wymiany	-30 003	3 640
Wynik z instrumentów pochodnych	97 179	48 460
Wynik z papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	20 434	19 104
Razem	143 871	74 420

14. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Zrealizowane zyski

	2019	2018
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	19 472	12 050
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	62 979	129 890
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-	1
Razem	82 451	141 941

Zrealizowane straty

	2019	2018
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-9 811	-
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-294	-185
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-445	-85
Razem	-10 550	-270

Zrealizowany zysk netto	71 901	141 671
--------------------------------	---------------	----------------

15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

	2019	2018
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (*) (**)	-583 944	-474 402
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-14 896	-1 523
Kredyty i pożyczki wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-6 422	3 569
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-4 364	-3 969
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-50 147	-34 700
Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych	-36 265	-
Razem	-696 038	-511 025

(*) Pozycja obejmuje również odpisy dotyczące należności od banków oraz należności z tytułu leasingu finansowego.

(**) W roku 2019 Grupa dokonała sprzedaży portfela wierzytelności kredytowych o zadłużeniu ogółem 663,1 mln złotych. Zrealizowany wynik brutto na transakcji wyniósł 40,9 mln złotych. Analogicznie w roku 2018 Grupa dokonała sprzedaży wierzytelności kredytowych o zadłużeniu ogółem 392,9 mln złotych. Zrealizowany wynik brutto na transakcji wyniósł 37,3 mln złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

16. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody operacyjne

	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	22 166	97 398
Przychody z wynajmu lokali	17 975	20 458
Przychody netto z leasingu (*)	1 649	12 095
Otrzymane odszkodowania, odzyski, kary i grzywny	23 345	26 539
Przychody uboczne	52 122	11 041
Odzyskane koszty windykacji	16 212	12 531
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i usług netto	4 200	3 472
Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	1 057	1 330
Rozwiązanie odpisów z tytułu rezerw na zobowiązania sporne i pozostałe	4 795	1 143
Pozostałe	4 775	3 651
Razem	148 296	189 658

(*) Przychody netto z leasingu

	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	4 885	1 830
Koszty amortyzacji środków trwałych oddanych w leasing operacyjny	-3 172	-600
Pozostałe przychody z leasingu finansowego	-64	10 865
Razem	1 649	12 095

Pozostałe koszty operacyjne

	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Odpisy z tytułu rezerw na zobowiązania sporne i pozostałe	-53 696	-15 101
Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych	-22 441	-
Strata na sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-4 959	-10 301
Koszty monitorowania transakcji kartowych	-6 857	-8 624
Koszty uboczne	-5 167	-7 327
Koszty z tytułu ubezpieczenia kredytów	-605	-3 675
Koszty z tytułu reklamacji klientów i roszczeń spornych	-2 887	-2 502
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	-1 314	-1 010
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	-533	-1 136
Pozostałe	-6 331	-3 327
Razem	-104 790	-53 003
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	43 506	136 655

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

17. Ogólne koszty administracyjne

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze

	2019	2018
Wynagrodzenia	-1 749 736	-1 711 040
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	-314 770	-307 897
Koszty płatności na bazie akcji	-13 190	-17 645
Razem	-2 077 696	-2 036 582

Pozostałe koszty administracyjne

	2019	2018
Koszty rzeczowe	-896 482	-977 808
Podatki i opłaty	-33 430	-39 434
Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-454 726	-266 192
Składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-25 248	-18 407
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-591 403	-561 992
Razem	-2 001 289	-1 863 833

Razem ogólne koszty administracyjne	-4 078 985	-3 900 415
--	-------------------	-------------------

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują nowe zasady wnoszenia składek na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej „BFG”), przewidziane Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (dalej „Ustawa o BFG”).

Zgodnie z Ustawą o BFG, banki są zobowiązane wносить kwartalne składki na fundusz gwarancyjny banków oraz roczną składkę na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Składki te nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Zobowiązanie do wniesienia kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków powstaje z pierwszym dniem każdego kwartału, natomiast zobowiązanie do wniesienia rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków powstaje z dniem 1 stycznia danego roku.

W wyniku zastosowania wytycznych Interpretacji KIMSF 21 Opłaty do ujęcia powyższych zobowiązań, rachunek wyników Grupy Pekao za 2019 rok został obciążony kosztami kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków w wysokości 82 287 tys. złotych (za 2018 rok - 121 856 tys. złotych) oraz rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków w wysokości 372 439 tys. złotych (za 2018 - 144 336 tys. złotych).

18. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych

	2019	2018
Rzeczowe aktywa trwałe	-298 897	-177 769
Nieruchomości inwestycyjne	-219	-541
Wartości niematerialne	-205 101	-193 111
Razem	-504 217	-371 421

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

19. Podatek dochodowy

Poniższe noty objaśniające prezentują rozbięcie składników obciążenia wyniku brutto Grupy. Uzgodnienie pomiędzy podatkiem obliczonym jako iloczyn wyniku finansowego brutto i obowiązującej stawki podatkowej a rzeczywistym obciążeniem podatkowym wykazanim w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

	2019	2018
Wynik finansowy brutto	3 002 489	3 047 344
Obciążenie podatkowe według zastosowanej stawki podatkowej	570 473	578 995
Różnice trwale:	265 399	180 539
Przychody nie podlegające opodatkowaniu	-9 696	-8 169
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów, w tym:	262 061	195 429
składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	86 398	50 576
podatek od niektórych instytucji finansowych	112 367	106 778
pozostałe koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	63 296	38 075
Wpływ stawek podatkowych stosowanych zgodnie z art.19 ust.1 pkt 2 UPDOP	-32	602
Wpływ rozliczonych strat podatkowych	-	-
Ulgi podatkowe nieujęte w rachunku zysków i strat	82	40
Pozostałe	12 984	-7 363
Efektywne obciążenie zysku brutto podatkiem dochodowym	835 872	759 534

Zastosowana stawka podatkowa 19% jest obowiązującą w Polsce stawką podatku dochodowego od osób prawnych.

Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym

	2019	2018
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT		
Bieżący podatek dochodowy	-839 109	-798 732
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku wyników zysków i strat	-831 542	-805 749
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	-7 117	7 214
Pozostałe podatki (np. podatek pobrany u źródła)	-450	-197
Odroczony podatek dochodowy	3 237	39 198
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	3 237	38 198
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	-835 872	-759 534
KAPITAŁY WŁASNE		
Bieżący podatek dochodowy	-	53
Odroczony podatek dochodowy	-36 872	-6 102
Z tytułu dochodów i kosztów ujętych w innych składnikach całkowitego dochodu:		
przeszacowanie instrumentów finansowych traktowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-14 292	-8 542
przeszacowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-24 526	-3 072
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	-38 818	-11 614
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	1 946	5 512
przeszacowanie aktywów finansowych z prawem do kapitału	1 418	5 890
sprzedaż aktywów finansowych z prawem do kapitału	-	-289
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	528	-89
RAZEM OBCIĄŻENIE	-872 744	-765 583

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2019 ROKU											
	STAN NA POCZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOSZONE NA			ZMIANA Z TYTUŁU ZMIAN W ZAKRESIE KONSOLIDACJI I INNE			STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH		
REZERWA NA PODATEK ODROZCZONY												
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	347	347	-	-72	-	-	-	275	275	-		
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	140 900	140 900	-	-12 264	-	-	-	128 636	128 636	-		
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	245 741	180 836	64 905	67 651	37 441	288	-293	350 828	248 775	102 053		
Amortyzacja przyspieszona	116 804	116 804	-	-10 681	-	-	-	106 123	106 123	-		
Ulga inwestycyjna	4 539	4 539	-	-115	-	-	-	4 424	4 424	-		
Zapłacone koszty pośrednictwa	132 387	132 387	-	27 298	-	-	-	159 685	159 685	-		
Inne	35 422	35 422	-	-3 113	-	21	-	32 330	32 330	-		
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	676 140	611 235	64 905	68 704	37 441	309	-293	782 301	680 248	102 053		
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROZCZONEGO												
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	7 523	7 523	-	81 142	-	-	-	88 665	88 665	-		
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	35 929	35 929	-	639	-	-	-	36 568	36 568	-		
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	397 708	397 708	-	-85 113	-	-	-	312 595	312 595	-		
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	286 623	286 623	-	35 882	-	-	-	322 505	322 505	-		
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	616 125	616 125	-	21 421	-	-	-	637 546	637 546	-		
Rezerwy na koszty osobowe	123 484	106 521	16 963	1 216	569	-	-	125 269	107 737	17 532		
Rezerwy na koszty rzeczowe	26 639	26 639	-	2 931	-	-	-	29 570	29 570	-		
Strata z lat ubiegłych	23 183	23 183	-	-12 444	-	-	-	10 739	10 739	-		
Różnica między wartością księgową i podatkową przedmiotów leasingu oraz inne różnice z umów leasingu	243 308	243 308	-	26 310	-	-	-	269 618	269 618	-		
Inne	13 981	13 981	-	-43	-	-	-	13 938	13 938	-		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 774 503	1 757 540	16 963	71 941	569	-	-	1 847 013	1 829 481	17 532		
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	X	X	X	3 237	-36 872	-309	293	X	X	X		
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	1 131 071	1 179 013	-47 942	X	X	X	X	1 094 630	1 179 151	-84 521		
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	32 708	32 708	-	X	X	X	X	29 918	29 918	-		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2018 ROKU											
	STAN NA POCZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOSZONE NA			ZMIANA Z TYTUŁU ZMIAN W ZAKRESIE KONSOLIDACJI I INNE			STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH		
REZERWA NA PODATEK ODROZCZONY												
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	12 293	12 293	-	-8 906	-	-3 040	-	347	347	-		
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	146 472	146 472	-	-5 572	-	-	-	140 900	140 900	-		
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	142 336	138 423	3 913	42 414	-98	-1	61 090	245 741	180 836	64 905		
Amortyzacja przyśpieszona	116 374	116 374	-	430	-	-	-	116 804	116 804	-		
Ulga inwestycyjna	4 960	4 960	-	-421	-	-	-	4 539	4 539	-		
Zapłacone koszty pośrednictwa	111 039	111 039	-	22 129	-	-781	-	132 387	132 387	-		
Inne	39 740	39 740	-	-9 776	-	5 458	-	35 422	35 422	-		
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	573 214	569 301	3 913	40 298	-98	1 636	61 090	676 140	611 235	64 905		
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROZCZONEGO												
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	1 522	1 522	-	6 001	-	-	-	7 523	7 523	-		
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	35 752	35 752	-	177	-	-	-	35 929	35 929	-		
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	367 245	367 245	-	31 077	-1 364	-614	1 364	397 708	397 708	-		
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	198 116	198 116	-	43 649	-	44 858	-	286 623	286 623	-		
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	519 588	519 588	-	-58 711	-4 744	155 248	4 744	616 125	616 125	-		
Rezerwy na koszty osobowe	119 618	102 563	17 055	915	-92	3 043	-	123 484	106 521	16 963		
Rezerwy na koszty rzeczowe	23 380	23 380	-	3 259	-	-	-	26 639	26 639	-		
Strata z lat ubiegłych	24 889	24 889	-	-1 706	-	-	-	23 183	23 183	-		
Różnica między wartością księgową i podatkową przedmiotów leasingu oraz inne różnice z umów leasingu	187 173	187 173	-	56 135	-	-	-	243 308	243 308	-		
Inne	9 042	9 042	-	-1 300	-	6 239	-	13 981	13 981	-		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 486 325	1 469 270	17 055	79 496	-6 200	208 774	6 108	1 774 503	1 757 540	16 963		
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	X	X	X	39 198	-6 102	207 138	-54 982	X	X	X		
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	950 795	937 653	13 142	X	X	X	X	1 131 071	1 179 013	-47 942		
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	37 684	37 684	-	X	X	X	X	32 708	32 708	-		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ocenie Grupy aktywo z tytułu podatku odroczonego w kwocie 1 094 630 tys. złotych wykazane na 31 grudnia 2019 roku jest możliwe w całości do zrealizowania. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dotychczasowe wyniki spółek Grupy oraz zakładane wyniki w przyszłych okresach. W analizie tej przyjęto pięcioletni horyzont czasowy.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku nie wystąpiły różnice przejściowe związane z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku ze spełnieniem warunków kontrolowania terminów odwracania się różnic przejściowych i występowaniem prawdopodobieństwa, że różnice te nie odwrócą się w dającej się przewidzieć przyszłości. Kwota ujemnych różnic przejściowych, nierozliczonych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz data wygaśnięcia poniższych różnic przejściowych przedstawione są w tabeli poniżej.

ROK WYGAŚNIĘCIA RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH	KWOTA RÓŻNIC NA 31.12.2019	KWOTA RÓŻNIC NA 31.12.2018
2019	-	20 787
2020	187	313
2021	12 914	187
2022	11 462	-
2023	14	-
Bezterminowo	1 550	1 511
Razem	26 127	22 798

20. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	2019	2018
Zysk netto	2 165 047	2 287 160
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,25	8,71

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na 31 grudnia 2019 roku w Grupie nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

	2019	2018
Zysk netto	2 165 047	2 287 160
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Średnia ważona liczba akcji zwykłych do wyliczenia zysku rozwodnionego	262 470 034	262 470 034
Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,25	8,71

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

21. Dywidendy

Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Zarząd Banku Pekao S.A. nie podjął decyzji w sprawie rekomendacji odnośnie wypłaty dywidendy za rok 2019.

22. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

KASA I NALEŻNOŚCI OD BANKU CENTRALNEGO	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka	3 036 985	3 182 875
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	2 101 957	9 790 609
Inne środki	23 914	54 013
Razem brutto	5 162 856	13 027 497
Odpis z tytułu utraty wartości	-174	-913
Razem netto	5 162 682	13 026 584

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	31.12.2019	31.12.2018
Depozyty terminowe	4 550	5 067
Razem	4 550	5 067

Należności i zobowiązania wobec Banku Centralnego wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Kasa i operacje z Bankiem Centralnym według walut

31.12.2019	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	3 783 370	4 550
EUR	806 786	-
USD	242 253	-
GBP	101 235	-
CHF	78 726	-
NOK	53 804	-
Pozostałe waluty	96 508	-
Razem	5 162 682	4 550

31.12.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	10 471 632	5 067
EUR	1 980 231	-
USD	211 636	-
GBP	132 732	-
CHF	78 688	-
NOK	41 374	-
Pozostałe waluty	110 291	-
Razem	13 026 584	5 067

Bank musi zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,5%. (na dzień 31 grudnia 2018 roku - 0,5%).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

23. Należności od banków

Należności od banków według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	325 704	276 433
Lokaty międzybankowe	200 840	843 804
Kredyty i pożyczki	11 536	19 085
Zabezpieczenia pieniężne	733 093	983 373
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	219 153	126 442
Środki pieniężne w drodze	302 298	29 193
Razem brutto	1 792 624	2 278 330
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 188	-9 908
Razem netto	1 791 436	2 268 422

Należności od banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności od banków według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
Należności od banków, w tym:		
do 1 miesiąca	1 787 208	2 245 192
od 1 do 3 miesięcy	3 033	9
od 3 miesięcy do 1 roku	-	19 923
od 1 do 5 lat	4	31
powyżej 5 lat	81	51
dla których termin zapadalności upłynął	2 298	13 124
Razem brutto	1 792 624	2 278 330
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 188	-9 908
Razem netto	1 791 436	2 268 422

Należności od banków według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	418 280	493 697
EUR	894 689	1 521 593
GBP	168 424	1 998
USD	80 993	159 804
HUF	53 159	2 525
CZK	50 945	113
Pozostałe waluty	124 946	88 692
Razem	1 791 436	2 268 422

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

24. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według emitenta i struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	1 276 711	755 213
Kapitałowe papiery wartościowe	4 953	7 499
Aktywa finansowe razem	1 281 664	762 712
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	1 131 733	637 765
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	1 131 733	637 765
Papiery wartościowe emitowane przez banki	13 838	38 567
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	131 140	78 881
Aktywa finansowe razem	1 276 711	755 213
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	184 799	102 429
obligacje skarbowe	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Kapitałowe papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2019	31.12.2018
Akcje	2 620	2 446
Jednostki uczestnictwa	2 333	5 053
Razem	4 953	7 499

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	-	1 720
od 1 do 3 miesięcy	100 122	-
od 3 miesięcy do 1 roku	25 267	85 206
od 1 do 5 lat	1 121 671	612 870
powyżej 5 lat	29 651	55 417
termin nieokreślony	-	-
Aktywa finansowe razem	1 276 711	755 213
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	74 115	-
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 miesięcy do 1 roku	12 087	-
od 1 do 5 lat	42 114	57 421
powyżej 5 lat	56 483	45 008
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według walut

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
PLN	1 262 006	745 331
EUR	12 599	8 634
USD	2 106	1 248
Aktywa finansowe razem	1 276 711	755 213
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
PLN	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

25. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę

W ramach swojej działalności Grupa wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe oferowane klientom oraz służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Grupę stanowią kontrakty pozagiełdowe (tzw. over-the-counter). Nieznaczną część instrumentów pochodnych stanowią kontrakty zawierane na regulowanych rynkach giełdowych (głównie kontrakty futures).

Pochodne transakcje walutowe wymiany stanowią zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży waluty. Terminowe operacje wymiany walutowej (operacje typu forward) oparte są na określonym w momencie zawarcia kursie waluty na określoną datę w przyszłości. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Transakcje swap walutowy są kombinacją wymiany określonych walut na datę spot oraz transakcji odwrotnej na datę forward, przy czym odpowiednie kursy wymiany są ustalone z góry w momencie zawarcia kontraktu. Przy rozliczaniu tych transakcji następuje przepływ środków. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Opcje walutowe z dostawą są kontraktami, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do nabycia (przy opcji call) bądź sprzedaży (przy opcji put) w określonym momencie w przyszłości, lub w określonym przedziale czasu, przewidzianej kontraktem sumy walut po określonym w momencie zawarcia opcji kursie. W przypadku opcji rozliczanych netto, nabywca w ramach rozliczenia otrzymuje kwotę w wysokości iloczynu kwoty waluty i różnicy między bieżącym kursem rynkowym a kursem ustalonym przy zawarciu transakcji.

Opcje barierowe z jedną barierą to opcje, w których nabywane prawo jest prawem warunkowym zależnym od zdarzenia w określonym z góry przedziale czasowym polegającego na wzroście kursu powyżej ustalonego w dniu transakcji poziomu bariery (zdarzenie UP) lub zdarzenia spadku kursu poniżej bariery (zdarzenie DOWN). Dla bariery typu „wejście” (IN) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo warunkowe staje się prawem bezwarunkowym natomiast dla bariery typu „wyjścia” (OUT) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo wygasa.

Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji plain vanilla at-the-money oraz spreadów dla opcji out-of-the money i in-the-money (volatility smile) na standardowe terminy.

Instrumenty pochodne dotyczące stóp procentowych pozwalają Grupie i jej klientom przenosić, modyfikować lub ograniczać ryzyko stóp procentowych.

Transakcje swap stóp procentowych (IRS) to kontrakty, w których kontrahenci wymieniają między sobą strumienie płatności odsetkowych, naliczane od określonej w kontrakcie nominalnej kwoty waluty instrumentu bazowego. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie odpowiednich stawek transakcji IRS. Do dyskontowania ustalonych w warunkach transakcji jak również implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są odpowiednie krzywe zerokuponowe.

Forward Rate Agreement (FRA) to transakcje, w których strony zobowiązują się do zapłaty odsetek od ustalonej kwoty nominalnej, za określony okres rozpoczynający się w przyszłości i naliczonych według ustalonej w dniu zawarcia kontraktu stopy procentowej. Strony rozliczają się w dacie waluty zdyskontowaną stopą referencyjną różnicą odsetkową pomiędzy stawką FRA (stopą terminową w dniu zawarcia transakcji), a stopą referencyjną. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Swapy procentowo-walutowe (Cross currency IRS) to transakcje, w których strony wymieniają kapitał i strumienie odsetkowe w różnych walutach w określonym przedziale czasu. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W wycenie transakcji Basis Swap (swapy procentowo-walutowe o zmiennych kuponach) uwzględniane są również rynkowe kwotowania spreadu bazowego (tzw. Basis Swap spread).

Transakcje terminowe na papierach wartościowych to transakcje, w których strony zobowiązują się do zakupu lub sprzedaży papieru wartościowego w określonym terminie w przyszłości za określoną w dniu zawarcia transakcji płatność. Transakcje tego typu wyceniane są poprzez wycenę papieru wartościowego (mark-to-market lub mark-to-model) oraz wycenę przyszłej płatności za papier (metodą dyskutowania przepływu pieniężnego według stopy rynku pieniężnego).

Opcje na stopę procentową (cap/floor) to kontrakty, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do pożyczania (cap) bądź ulokowania (floor) na określone okresy (każdy z osobna) określonej kwoty po ustalonej w momencie zawarcia transakcji stawce oprocentowania. Rozliczenie kontraktu następuje netto (bez lokowania środków) w ustalonych terminach. Transakcje tego typu wyceniane są w oparciu o model Normalny (model Bacheliera). Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji na standardowo kwotowane terminy.

Transakcje futures na stopę procentową dotyczą wystandaryzowanych kontraktów terminowych nabywanych na rynkach giełdowych. Kontrakty futures wyceniane są w oparciu o kwotowania dostępne bezpośrednio z giełd.

Kontrakty typu swap towarowy stanowią zobowiązanie do rozliczenia pieniężnego netto równoważnego z realizacją transakcji kupna lub sprzedaży towaru po cenie, której zasady wyznaczania są ustalane w momencie zawarcia transakcji. Instrumenty towarowe wyceniane są metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych uwzględniającą krzywą terminową cen towarów.

Azjatyckie opcje towarowe stanowią kontrakty dające prawo do kupna lub sprzedaży w dniu wygaśnięcia opcji określonej ilości towaru po ustalonej cenie, przy czym cena rozliczenia opiera się na kursie średnim ustalonym na podstawie obserwacji ceny spot towaru w okresie poprzedzającym datę zapadalności opcji. Opcje towarowe wyceniane są przy pomocy modelu Blacka-Scholesa z dopasowaniem momentów rozkładu ceny towaru dla średniej arytmetycznej.

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty

W Grupie występują instrumenty pochodne będące składnikami złożonych instrumentów finansowych, tj. takich które zawierają zarówno instrument pochodny, jak i umowę zasadniczą, co sprawia, iż część przepływów pieniężnych połączonego instrumentu zmienia się w sposób zbliżony do przepływów wynikających z niezależnego instrumentu pochodnego. Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty powodują, że część lub całość przepływów środków pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej, jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę papieru wartościowego, kurs wymiany waluty obcej, indeks cen lub stóp procentowych.

Grupa posiada w swojej ofercie depozyty oraz certyfikaty depozytowe, których składnikiem jest wbudowany instrument pochodny. W związku z tym, iż charakter tego instrumentu nie jest ściśle powiązany z charakterem umowy depozytowej instrument wbudowany został wydzielony i zaklasyfikowany do portfela przeznaczonego do obrotu. Wycena tego instrumentu odnoszona jest do rachunku zysków i strat. Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki. Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym.

Opcje walutowe wbudowane w umowy depozytowe wyceniane są opisaną powyżej metodą wyceny dla opcji walutowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka. Parametry modelu ustalane są w pierwszej kolejności na podstawie kwotowań opcji oraz kontraktów terminowych a przy ich braku na podstawie miar statystycznych dynamiki instrumentu bazowego.

Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

W momencie początkowego ujęcia pochodne instrumenty finansowe zwykle nie posiadają żadnej bądź posiadają znikomą wartość rynkową. Wynika to z tego, że instrumenty pochodne nie wymagają żadnej inwestycji początkowej netto, bądź wymagają tylko niewielkiej początkowej inwestycji netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych.

Instrumenty pochodne uzyskują dodatnią lub ujemną wartość wraz ze zmianami określonej stopy procentowej, ceny papieru wartościowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu ceny, klasyfikacji kredytowej lub indeksu kredytowego czy też innego parametru rynkowego. W wyniku tych zmian posiadane instrumenty pochodne stają się bardziej lub mniej korzystne od instrumentów o takim samym rezydualnym okresie zapadalności dostępnych w danym momencie na rynku.

Ryzyko kredytowe związane z kontraktami pochodnymi stanowi potencjalny koszt zawarcia nowego kontraktu na warunkach pierwotnych w przypadku, gdy druga strona uczestnicząca w pierwotnym kontrakcie nie spełni swojego obowiązku. Aby ocenić wielkość potencjalnego kosztu zastąpienia Grupa wykorzystuje takie same metody jak do oceny ponoszonego ryzyka rynkowego. Aby kontrolować poziom podejmowanego ryzyka kredytowego, Grupa dokonuje oceny pozostałych uczestników kontraktów wykorzystując takie same metody, jak przy decyzjach kredytowych.

Poniższe tabele prezentują nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości godziwe instrumentów. Nominalne kwoty pewnych typów instrumentów finansowych stanowią podstawę do porównań z instrumentami ujmowanymi w bilansie, lecz niekoniecznie wskazują, jakie będą kwoty przyszłych przepływów środków pieniężnych lub jaka jest bieżąca wartość godziwa tych instrumentów, w związku z czym nie określają stopnia narażenia Grupy na ryzyko kredytowe lub cenowe.

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2019	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	1 644 485	1 602 258
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	284	3
opcje	8 463	2 003
pozostałe	39	61
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	75 005	49 332
forwardy walutowe	153 953	157 608
swapy walutowe (FX-Swap)	80 308	109 396
opcje walutowe i na złoto	73 950	72 799
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	3 084	3 076
pozostałe	14	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	25 646	23 523
pozostałe	14 298	14 054
Razem	2 079 529	2 034 113

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	1 154 170	1 592 975
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 609	776
opcje	6 822	2 122
pozostałe	529	1 175
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	33 723	26 679
forwardy walutowe	56 153	114 042
swapy walutowe (FX-Swap)	55 528	34 253
opcje walutowe i na złoto	39 434	39 699
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	2 714	2 693
pozostałe	1	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	55 222	53 415
pozostałe	45 757	45 217
Razem	1 451 662	1 913 046

Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wartości nominalne handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2019	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	2 995 055	12 029 328	59 733 223	91 624 322	30 547 721	196 929 649
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	550 000	-	-	-	-	550 000
opcje	-	252 278	2 216 992	2 595 213	294 715	5 359 198
pozostałe	78 340	-	-	-	-	78 340
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	340 556	1 191 595	4 297 890	166 666	5 996 707
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	348 996	1 176 628	4 274 673	166 383	5 966 680
forwardy walutowe - waluta zakupiona	5 107 200	2 854 577	6 417 509	4 360 759	-	18 740 045
forwardy walutowe - waluta sprzedana	5 114 742	2 850 759	6 427 955	4 378 256	-	18 771 712
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta zakupiona	13 639 802	1 703 894	3 999 958	598 423	-	19 942 077
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta sprzedana	13 655 199	1 711 052	4 028 472	591 352	-	19 986 075
opcje kupione	1 241 286	1 109 559	5 131 752	2 596 963	-	10 079 560
opcje sprzedane	1 247 505	1 363 199	4 886 284	2 600 452	-	10 097 440
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	-	-	52 245	58 518	-	110 763
pozostałe	-	-	-	1 183	-	1 183
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	120 372	387 365	1 154 744	670 370	-	2 332 851
pozostałe	150 827	226 004	180 367	22 895	-	580 093
Razem	43 900 328	25 177 567	96 597 724	118 671 269	31 175 485	315 522 373

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	6 273 879	2 949 405	22 245 907	58 637 184	20 813 961	110 920 336
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 950 000	3 200 000	7 100 000	300 000	-	12 550 000
opcje	-	-	872 972	3 143 618	81 448	4 098 038
pozostałe	2 483 891	-	-	-	-	2 483 891
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	-	269 208	2 823 945	731 927	3 825 080
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	-	267 651	2 826 512	731 933	3 826 096
forwardy walutowe - waluta zakupiona	6 512 520	2 125 109	4 236 593	1 415 833	-	14 290 055
forwardy walutowe - waluta sprzedana	6 516 088	2 138 576	4 300 423	1 422 120	-	14 377 207
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta zakupiona	14 467 843	2 444 391	990 310	433 276	-	18 335 820
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta sprzedana	14 465 086	2 441 497	975 955	403 277	-	18 285 815
opcje kupione	258 944	773 298	2 684 757	1 453 805	-	5 170 804
opcje sprzedane	261 917	777 948	2 688 626	1 453 805	-	5 182 296
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	-	-	68 404	49 972	-	118 376
pozostałe	-	-	-	2 696	-	2 696
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	85 477	242 350	1 261 812	523 425	-	2 113 064
pozostałe	210 460	318 852	371 803	72 384	-	973 499
Razem	53 486 105	17 411 426	48 334 421	74 961 852	22 359 269	216 553 073

26. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty na nieruchomości	70 892 003	807 770	21 600	71 721 373
Kredyty w rachunku bieżącym	11 473 778	-	-	11 473 778
Kredyty operacyjne	12 008 401	404 374	22 518	12 435 293
Kredyty na inwestycje	20 562 225	168 463	57 226	20 787 914
Kredyty gotówkowe	14 674 372	-	-	14 674 372
Należności z tytułu kart płatniczych	1 113 077	-	-	1 113 077
Należności faktoringowe	6 206 770	-	-	6 206 770
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 493 039	-	141 295	1 634 334
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	502 300	-	-	502 300
Środki pieniężne w drodze	34 390	-	-	34 390
Wartość bilansowa brutto	138 960 355	1 380 607	242 639	140 583 601
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 383 188	-	-	-6 383 188
Wartość bilansowa	132 577 167	1 380 607	242 639	134 200 413

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 20 808 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 36 265 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty na nieruchomości	64 592 080	1 109 602	26 826	65 728 508
Kredyty w rachunku bieżącym	11 481 932	-	-	11 481 932
Kredyty operacyjne	12 412 344	401 500	27 750	12 841 594
Kredyty na inwestycje	19 009 546	-	95 669	19 105 215
Kredyty gotówkowe	13 681 398	-	-	13 681 398
Należności z tytułu kart płatniczych	1 141 961	-	-	1 141 961
Należności faktoringowe	4 714 939	-	-	4 714 939
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 195 464	-	152 385	1 347 849
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-
Środki pieniężne w drodze	64 336	-	-	64 336
Wartość bilansowa brutto	128 294 000	1 511 102	302 630	130 107 732
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 137 677	-	-	-6 137 677
Wartość bilansowa	122 156 323	1 511 102	302 630	123 970 055

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 14 590 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Należności od przedsiębiorstw	58 501 431	1 380 607	44 128	59 926 166
Należności od ludności	77 159 169	-	141 296	77 300 465
Należności od jednostek budżetowych	3 299 755	-	57 215	3 356 970
Wartość bilansowa brutto	138 960 355	1 380 607	242 639	140 583 601
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 383 188	-	-	-6 383 188
Wartość bilansowa	132 577 167	1 380 607	242 639	134 200 413

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 20 808 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 36 265 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Należności od przedsiębiorstw	53 186 945	1 511 102	56 407	54 754 454
Należności od ludności	71 306 127	-	152 385	71 458 512
Należności od jednostek budżetowych	3 800 928	-	93 838	3 894 766
Wartość bilansowa brutto	128 294 000	1 511 102	302 630	130 107 732
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 137 677	-	-	-6 137 677
Wartość bilansowa	122 156 323	1 511 102	302 630	123 970 055

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 14 590 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:				
do 1 miesiąca	16 318 074	-	2 395	16 320 469
od 1 do 3 miesięcy	5 120 653	-	14 669	5 135 322
od 3 miesięcy do 1 roku	12 688 713	197	50 043	12 738 953
od 1 do 5 lat	43 036 397	249 076	130 095	43 415 568
powyżej 5 lat	56 905 196	1 131 334	43 567	58 080 097
dla których termin zapadalności upłynął	4 891 322	-	1 870	4 893 192
Wartość bilansowa brutto	138 960 355	1 380 607	242 639	140 583 601
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 383 188	-	-	-6 383 188
Wartość bilansowa	132 577 167	1 380 607	242 639	134 200 413

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 20 808 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 36 265 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:				
do 1 miesiąca	16 076 736	-	2 332	16 079 068
od 1 do 3 miesięcy	3 988 069	-	15 097	4 003 166
od 3 miesięcy do 1 roku	13 201 050	72 224	52 597	13 325 871
od 1 do 5 lat	37 046 831	413 713	168 618	37 629 162
powyżej 5 lat	53 029 499	1 025 165	61 070	54 115 734
dla których termin zapadalności upłynął	4 951 815	-	2 916	4 954 731
Wartość bilansowa brutto	128 294 000	1 511 102	302 630	130 107 732
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 137 677	-	-	-6 137 677
Wartość bilansowa	122 156 323	1 511 102	302 630	123 970 055

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 14 590 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według walut

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
PLN	110 965 867	50 124	242 639	111 258 630
CHF	2 958 004	-	-	2 958 004
EUR	16 923 752	1 330 483	-	18 254 235
USD	1 252 267	-	-	1 252 267
Pozostałe waluty	477 277	-	-	477 277
Wartość bilansowa	132 577 167	1 380 607	242 639	134 200 413

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
PLN	102 206 944	48 040	302 630	102 557 614
CHF	3 306 813	-	-	3 306 813
EUR	14 509 721	1 463 062	-	15 972 783
USD	1 759 248	-	-	1 759 248
Pozostałe waluty	373 597	-	-	373 597
Wartość bilansowa	122 156 323	1 511 102	302 630	123 970 055

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

27. Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa jako leasingodawca zawiera umowy klasyfikowane jako leasing finansowy, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne. Głównym leasingodawcą w Grupie jest spółka Pekao Leasing Sp. z o.o.

W 2019 roku Grupa rozpoznała zysk ze sprzedaży aktywów z tytułu prawa do użytkowania w wysokości 264 tys. złotych (w 2018 roku zysk wyniósł 358 tys. złotych), zaprezentowany w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

W 2019 roku Grupa rozpoznała przychody z tytułu odsetek od należności z tytułu leasingu finansowego w wysokości 210 489 tys. złotych (w 2018 roku - 151 107 tys. złotych).

Poniższe tabele przedstawia analizę wymagalności należności leasingowych, prezentując niezdyktowane opłaty leasingowe, które zostaną otrzymane po dniu bilansowym.

31.12.2019 – LEASING FINANSOWY ZGODNIE Z MSSF 16	
Do 1 roku	2 503 384
Od 1 roku do 2 lat	1 757 776
Od 2 lat do 3 lat	1 338 587
Od 3 lat do 4 lat	732 174
Od 4 lat do 5 lat	392 005
Powyżej 5 lat	532 296
Razem niezdyktowane opłaty leasingowe	7 256 222
Niezrealizowane przychody z tytułu odsetek	-456 920
Inwestycja leasingowa netto	6 799 302
Odpisy aktualizujące wartość należności	-86 363
Wartość bilansowa	6 712 939

31.12.2018 – LEASING FINANSOWY ZGODNIE Z MSR 17	INWESTYCJA LEASINGOWA BRUTTO	WARTOŚĆ BIEŻĄCA MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH
Do 1 roku	1 953 203	1 790 340
Od 1 roku do 5 lat	3 387 505	3 187 430
Powyżej 5 lat	455 669	431 683
Razem	5 796 377	5 409 453
Niezrealizowane przychody z tytułu odsetek	-386 924	
Inwestycja leasingowa netto	5 409 453	
Niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	5 409 453	
Odpisy aktualizujące wartość należności	-82 786	
Wartość bilansowa	5 326 667	

Należności z tytułu leasingu finansowego według struktury podmiotowej

	31.12.2019	31.12.2018
Należności od banków,	117	348
Należności od klientów	6 799 185	5 409 105
Wartość bilansowa brutto	6 799 302	5 409 453
Odpisy aktualizujące wartość należności	-86 363	-82 786
Wartość bilansowa	6 712 939	5 326 667

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu leasingu finansowego według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	4 189 954	3 462 582
CHF	-	214
EUR	2 457 554	1 863 019
USD	65 431	852
Razem	6 712 939	5 326 667

28. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa podjęła decyzję, aby skorzystać z wyboru, jaki daje MSSF 9, i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Grupa stosuje i będzie stosowała rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Grupa na dzień 31 grudnia 2019 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych wyróżniając następujące powiązania zabezpieczające:

- w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (FVH, *fair value hedge*)
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe denominowane w PLN, EUR i USD (dalej: **FVH IRS obligacje**);
- w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (CFH, *cash flow hedge*)
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu w PLN (dalej: CFH IRS kredyty/obligacje),
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN i EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu (dalej: CFH IRS depozyty),
  - swapy walutowo-procentowe (basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF oraz portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu (dalej CFH CIRS depozyty/kredyty),
  - swapy walutowe (FX-Swap) zabezpieczające portfel kredytów denominowanych w EUR oraz depozytów bieżących i terminowych w USD (dwa odrębne powiązania, dalej określane wspólnie jako: CFH FX-Swap depozyty/kredyty).

Wpływ reformy IBOR na rachunkowość zabezpieczeń

W nawiązaniu do zmian w MSR 39 i MSSF 9 opublikowanych w dniu 16 stycznia 2020 roku (opisanych w polityce rachunkowości - nota 4.10), Bank skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania wyżej wymienionych zmian do MSR 39 i MSSF 9 dotyczących wpływu reformy wskaźników referencyjnych stopy procentowej na rachunkowość zabezpieczeń „reforma IBOR”, z ang. *Interbank Offer Rate*) i w ramach prospektywnej weryfikacji efektywności relacji zabezpieczających nie uwzględnił wpływu niepewności dotyczącej wskaźników LIBOR po 31 grudnia 2021 r.

Poniżej lista powiązań zabezpieczających oraz nominalne kwoty desygnowanych do nich instrumentów zabezpieczających, na które może mieć wpływ reforma wskaźników referencyjnych stopy procentowej LIBOR, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku:

- CFH CIRS depozyty/kredyty (543 milionów CHF transakcji opartych o LIBOR CHF)
- FVH IRS obligacje (198 milionów USD transakcji opartych o LIBOR USD)

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*)

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej dla stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach PLN, EUR i USD, dla których instrumentami zabezpieczającymi są swapy stopy procentowej (IRS) w tych samych walutach. Grupa zabezpiecza w ten sposób komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, oraz szczegóły w zakresie ekspozycji Grupy na ryzyko stopy procentowej przedstawione zostały w Nocie 6.3.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na zmiany poziomu stóp procentowych generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej. Grupa minimalizuje to ryzyko m.in. poprzez wymaganie od kontrahenta wpłacenia depozytu zabezpieczającego oraz poprzez rozliczanie transakcji na instrumentach pochodnych z udziałem centralnych izb rozliczeniowych (CCP) stosujących szereg mechanizmów pozwalających na systemowe obniżenie ryzyka niewywiązania się stron z zobowiązań wynikających z zawartych transakcji.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione to zabezpieczenie.

Zgodnie z podejściem Grupy, wskaźnik zabezpieczenia wyznaczany jest jako iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej. Relacja zabezpieczająca zostaje uznana za efektywną, jeśli spełnione są wszystkie poniższe kryteria:

- na podstawie porównania podstawowych parametrów transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających można spodziewać się, że efektywność zabezpieczenia będzie wysoka,
- w każdym okresie sprawozdawczym wskaźnik zabezpieczenia należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie przekracza poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym symulacja wskaźnika zabezpieczenia w zakładanych scenariuszach ewolucji rynkowych stóp referencyjnych należy do przedziału od 80% do 125%.

W zakresie relacji zabezpieczających wartość godziwą głównymi zidentyfikowanymi przez Grupę potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Grupy na wartość godziwą transakcji zabezpieczających (IRS), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych,
- różnice w wysokości kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Swapy stopy procentowej stosowane przez Grupę jako instrumenty zabezpieczające ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku zostały przedstawione w tabelach poniżej.

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

31.12.2019		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
		DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA							
FVH IRS obligacje	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	280 000	200 000	480 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	470 564	604 707	628 129	1 703 400
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,2	0,4	-0,1	0,4
	USD	Wartość nominalna	-	-	-	637 102	113 931	751 033
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	3,7	2,0	3,5
Wartość nominalna razem		-	-	470 564	1 521 809	942 060	2 934 433	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

31.12.2018	POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
			DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
FVH IRS obligacje	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	280 000	200 000	480 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	262 300	-	-	883 650	836 350	1 982 300
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0,2	-	-	0,9	0,1	0,5
	USD	Wartość nominalna	-	-	127 830	244 381	499 138	871 349
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	6,9	4,9	3,7	4,5
Wartość nominalna razem			262 300	-	127 830	1 408 031	1 535 488	3 333 649

Wpływ zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej na bilans i wynik finansowy

31.12.2019	POWIĄZANIE FVH IRS OBLIGACJE - ZABEZPIECZENIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG			RAZEM
	ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY		
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE				
Wartość nominalna	200 000	2 734 433		2 934 433
Wartość bilansowa – aktywa	-	637		637
Wartość bilansowa – zobowiązania	15 469	145 897		161 366
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające		Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	-5 871	-37 241		-43 112
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej”	-282	-1 384		-1 666
POZYCJE ZABEZPIECZANE				
Wartość bilansowa – aktywa	214 291	2 973 347		3 187 638
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w bilansie – aktywa	14 288	174 946		189 234
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczaną	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające		Instrumenty zabezpieczające
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	5 588	35 858		41 446
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-		-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej na bilans i wynik finansowy

31.12.2018	POWIĄZANIE FVH IRS OBLIGACJE - ZABEZPIECZENIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG		RAZEM
	ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE			
Wartość nominalna	200 000	3 133 649	3 333 649
Wartość bilansowa – aktywa	-	21 166	21 166
Wartość bilansowa – zobowiązania	9 592	134 080	143 672
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	-7 560	48 638	41 078
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej”	-78	2 933	2 855
POZYCJE ZABEZPIECZANE			
Wartość bilansowa – aktywa	208 402	3 335 538	3 543 940
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w bilansie – aktywa	8 700	124 954	133 654
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczaną	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	7 476	-45 707	-38 231
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

Grupa wykorzystuje:

- walutowe swapy stopy procentowej (basis swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, LIBOR CHF) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe. Instrumentami zabezpieczanymi w tym powiązaniu są portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w CHF oraz depozytów w PLN, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu. Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz składnik zabezpieczający portfel zobowiązań,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR), generowane przez portfel kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w PLN,
- swapy walutowe (FX-Swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR USD) i ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR oraz depozytów terminowych i negocjowanych w USD, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowym pasywowi zmiennoprocentowym,
- swapy walutowe (FX-Swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów denominowanych w EUR oraz depozytów bieżących i terminowych w USD (nowe powiązanie),
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR), generowane przez portfele depozytów denominowanych w PLN i EUR, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu.

W okresie od 1 stycznia 2019 roku Grupa utworzyła nowe powiązanie (FX-Swap), analogiczne do już istniejącego w zakresie pozycji zabezpieczających i zabezpieczanych, z dokładnością do typów ryzyka: w nowym powiązaniu transakcjami FX Swap zabezpieczone jest wyłącznie ryzyko walutowe.

Docelowo nowe powiązanie ma zastąpić istniejące dotychczas, dlatego obejmowane nim są wszystkie transakcje FX Swap desygnowane do rachunkowości zabezpieczeń po 31 marca 2019 roku, zaś wcześniej zawarte powiązanie będzie sukcesywnie wygasać. Szacuje się, że proces ten zakończy się w lutym 2020 roku. W stosunku do powiązania istniejącego dotychczas, różni się ocena nieefektywności (ze względu na inną konstrukcję derywatu hipotetycznego). Ze względu na tożsamość pozycji zabezpieczanych i rodzaju transakcji zabezpieczających oraz niematerialność różnic w kwotach nieefektywności, oba powiązania zostały zaprezentowane łącznie.

Podejście Grupy do zabezpieczania ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest takie same, jak opisane powyżej podejście stosowane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, tj. zabezpieczany jest komponent ryzyka stopy procentowej związany wyłącznie ze zmiennością rynkowych stóp procentowych (w przypadku rachunkowości przepływów pieniężnych są to: WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD, LIBOR CHF).

Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem walutowym, oraz szczegóły w zakresie ekspozycji Grupy na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe przedstawione zostały w Nocie 6.3.

Tak jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej, które nie jest rekompensowane przez pozycję zabezpieczaną. Grupa zarządza tym ryzykiem w podobny sposób, jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmiany w przepływach pieniężnych wynikającej z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione zabezpieczenie. Ocena przeprowadzana jest z wykorzystaniem metody derywatu hipotetycznego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zgodnie z polityką Grupy, aby relacja zabezpieczająca została uznana za efektywną, powinny zostać spełnione wszystkie poniższe kryteria:

- współczynnik korelacji między rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczanych i rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczających jest wysoki,
- prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczane są nie niższe niż prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczające,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie powinien przekraczać poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz zabezpieczającej na skutek równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 punktów bazowych w górę i dół powinien należeć do przedziału od 80% do 125%.

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów, przyjęto sposób zarządzania tymi portfelami umożliwiający regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie z relacji zabezpieczającej transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania ich do pozycji zagrożonych. W wyniku tego ekspozycja tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe ulega ciągłym zmianom.

Ze względu na częste zmiany struktury terminowej portfeli, Grupa uznała za zasadne dynamiczne wyznaczanie pozycji zabezpieczanych oraz dopuszcza ewentualne dopasowywanie pozycji zabezpieczających do tych zmian.

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi przez Grupę potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Grupy na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (basis swap) oraz swapów walutowych (FX Swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających

31.12.2019		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
		DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA							
CFH IRS kredyty	PLN	Wartość nominalna	600 000	-	1 400 000	7 000 000	3 200 000	12 200 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	3,9	-	3,6	2,3	2,0	2,4
CFH IRS depozyty	PLN	Wartość nominalna	-	-	47 000	215 000	289 000	551 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,8	1,8	1,9	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	28 106	624 296	-	652 402
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-0,4	-0,4	-	-0,4
CFH CIRS depozyty/ kredyty	CHF/PLN	Wartość nominalna	-	-	519 141	1 620 811	2 875 432	5 015 384
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
		Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
CFH FX Swap depozyty/kredyty	EUR/PLN	Wartość nominalna	1 581 919	2 452 959	2 635 470	-	-	6 670 348
		Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,4	4,4	-	-	4,4
	USD/PLN	Wartość nominalna	193 193	-	1 151 106	-	-	1 344 299
		Średni kurs USD/PLN	3,9	-	3,9	-	-	3,9
	EUR/USD	Wartość nominalna	1 660 461	379 194	1 387 541	-	-	3 427 196
		Średni kurs EUR/USD	1,1	1,1	1,2	-	-	1,1
Wartość nominalna razem		4 035 573	2 832 153	7 168 364	9 460 107	6 364 432	29 860 629	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających

31.12.2018	POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
			DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
CFH IRS kredyty	PLN	Wartość nominalna	1 400 000	-	200 000	2 800 000	4 200 000	8 600 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	3,7	-	3,5	3,4	2,6	3,0
CFH IRS depozyty	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	242 000	207 000	449 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	-	658 760	-	658 760
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
CFH CIRS depozyty/kredyty	CHF/PLN	Wartość nominalna	-	-	6 745 876	1 747 759	3 196 115	11 689 750
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
		Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
CFH FX Swap depozyty/kredyty	EUR/PLN	Wartość nominalna	2 420 194	864 917	1 395 524	-	-	4 680 635
		Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,3	4,4	-	-	4,4
	EUR/USD	Wartość nominalna	826 421	786 249	-	-	-	1 612 670
		Średni kurs EUR/USD	1,1	1,2	-	-	-	1,2
Wartość nominalna razem			4 646 615	1 651 166	8 341 400	5 448 519	7 603 115	27 690 815

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy

RODZAJ POWIĄZANIA WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ /WALUTOWE	
	CFH IRS KREDYTY/OBLIGACJE	CFH IRS DEPOZYTY	CFH CIRS DEPOZYTY/KREDYTY	CFH FX-SWAP DEPOZYTY/KREDYTY
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE				
Wartość nominalna	12 200 000	1 203 402	5 015 384	11 441 843
Wartość bilansowa – aktywa	290 699	2 708	-	83 164
Wartość bilansowa – zobowiązania	8 247	28 699	391 365	25 088
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	49 328	-10 521	32 807	2 226
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów				
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	-1 265	-	-2	-6
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-	-	-
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujmuje się korektę reklasyfikacyjną	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy
POZYCJE ZABEZPIECZANE				
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-50 455	10 521	-48 923	-2 248
Saldo pozycji kapitału z tytułu CFH dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	200 961	-22 346	-53 646	1 794
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu CFH dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy

RODZAJ POWIĄZANIA WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		RYZYO STOPY PROCENTOWEJ /WALUTOWE	
	CFH IRS KREDYTY/ OBLIGACJE	CFH IRS DEPOZYTY	CFH CIRS DEPOZYTY/ KREDYTY	CFH FX-SWAP DEPOZYTY/ KREDYTY
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE				
Wartość nominalna	8 600 000	1 107 760	11 689 750	6 293 305
Wartość bilansowa – aktywa	261 759	-	-	30 640
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	15 613	745 171	600
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	48 745	-10 856	9 369	-175
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów	-	-	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	205	-	-23	7
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasifikacyjna	-	-	-	-
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujmuje się korektę reklasifikacyjną	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy
POZYCJE ZABEZPIECZANE				
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-48 745	10 856	-13 313	185
Saldo pozycji kapitału z tytułu CFH dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	150 374	-11 975	-86 447	-412
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu CFH dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-

Zmiany stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

	2019	2018
Stan na początek okresu	51 540	6 581
RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	40 216	35 756
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
RYZYO STOPY PROCENTOWEJ / RYZYO WALUTOWE		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	35 007	9 203
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
Stan na koniec okresu	126 763	51 540

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

29. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14 578 665	11 255 899
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	30 942 999	27 032 827
Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	225 332	232 861
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	146 119	65 408
Razem	45 893 115	38 586 995

Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

	31.12.2019	31.12.2018
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	8 901 451	5 237 027
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	8 901 451	5 237 027
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	64 262	13 798
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	2 416 388	3 426 605
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	3 196 564	2 578 469
Razem	14 578 665	11 255 899
w tym utrata wartości aktywów	-74 993	-59 339

Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2019	31.12.2018
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	18 639 761	15 575 633
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	18 390 151	15 325 422
pozostałe	249 610	250 211
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	3 000 508	2 985 696
Papiery wartościowe emitowane przez banki	3 632 368	3 418 866
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	2 732 829	1 985 860
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	2 937 533	3 066 772
Razem	30 942 999	27 032 827
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-32 671	-28 307

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Portfel instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje inwestycje, które Grupa uznaje za strategiczne.

	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	DYWIDENDY UJĘTE W ROKU 2019
Podmiot X z branży budowlanej	29 371	-
Podmiot Y z branży budowlanej	859	-
Podmiot udzielający informacji kredytowej	176 965	20 155
Podmiot infrastrukturalny polskiego sektora bankowego	14 327	1 095
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	3 810	-
Razem	225 332	21 250

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfel instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje inwestycje, które Grupa uznaje za strategiczne

	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	DYWIDENDY UJĘTE W ROKU 2018
Podmiot X z branży budowlanej	38 299	-
Podmiot Y z branży budowlanej	5 151	-
Podmiot udzielający informacji kredytowej	172 561	18 833
Podmiot infrastrukturalny polskiego sektora bankowego	13 136	784
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	3 683	-
Giełda papierów wartościowych	31	25
Razem	232 861	19 642

W 2019 roku Grupa nie dokonała sprzedaży inwestycji w instrumenty kapitałowe wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W 2018 roku w wyniku podjętych decyzji Grupa dokonała sprzedaży następujących inwestycji w instrumenty kapitałowe wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Zrealizowany wynik na sprzedaży tych inwestycji został przeniesiony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

2019	WARTOŚĆ GODZIWA NA DZIEŃ ZAPRZESTANIA UJMOWANIA	WYNIK NETTO Z TYTUŁU ZBYCIA
Giełda papierów wartościowych	31	24
Razem	31	24

2018	WARTOŚĆ GODZIWA NA DZIEŃ ZAPRZESTANIA UJMOWANIA	WYNIK NETTO Z TYTUŁU ZBYCIA
Podmiot X z branży budowlanej	823	8
Podmiot Y z branży budowlanej	766	621
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	151	63
Giełda papierów wartościowych	467	378
Razem	2 207	1 070

Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

	31.12.2019	31.12.2018
Akcje	125 454	65 408
Certyfikaty inwestycyjne	20 665	-
Razem	146 119	65 408

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	3 719 821	3 784 220
od 1 do 3 miesięcy	66 038	134 911
od 3 miesięcy do 1 roku	3 746 821	2 959 486
od 1 do 5 lat	25 630 355	19 671 719
powyżej 5 lat	12 358 629	11 738 390
Razem	45 521 664	38 288 726

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	39 593 621	32 180 082
EUR	2 695 315	2 967 951
USD	3 232 728	3 140 693
Razem	45 521 664	38 288 726

30. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2019 roku do aktywów przeznaczonych do sprzedaży zakwalifikowano następujące aktywa spełniające odpowiednie wymogi MSSF 5 „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”:

- nieruchomości,
- pozostałe aktywa rzeczowe.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY		
Rzeczowe aktywa trwałe	17 175	11 550
Razem aktywa	17 175	11 550

Zmiany stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	2019	2018
Stan na początek okresu	11 550	65 565
Zwiększenia, w tym:	50 127	14
przeniesienie z własnego majątku rzeczowego	39 314	-
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	10 813	-
inne	-	14
Zmniejszenia, w tym:	-44 502	-54 029
przeniesienie na własny majątek rzeczowy	-290	-28 425
zbycie aktywów	-43 560	-10 637
inne	-652	-14 967
Stan na koniec okresu	17 175	11 550

Rozliczenie sprzedaży pozostałych aktywów przeznaczonych do sprzedaży

	2019	2018
Przychody ze sprzedaży	53 709	47 245
Wartość bilansowa zbytych aktywów netto (łącznie z kosztami sprzedaży)	-43 560	-12 530
Zysk/strata brutto na sprzedaży	10 149	34 715

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31. Wartości niematerialne

	31.12.2019	31.12.2018
Wartości niematerialne, w tym:	869 883	779 098
koszty prac rozwojowych	4 715	3
patenty i licencje	467 147	461 255
inne	156 963	168 827
nakłady na wartości niematerialne	241 058	149 013
Wartość firmy	747 648	747 648
Razem	1 617 531	1 526 746

Pozycja „Wartość firmy” zawiera:

- wartość firmy powstała w wyniku nabycia Pekao Investment Management S.A. oraz pośrednio Pekao TFI S.A. przez Bank Pekao S.A.. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 692 128 tys. złotych,
- wartość firmy powstała w związku z przeniesieniem części majątku Banku BPH S.A., w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa, na Bank Pekao S.A. Wartość firmy przeniesiona na Bank Pekao S.A. jest częścią wartości firmy powstałej w wyniku nabycia przez Bank BPH S.A. Pierwszego Komercyjnego Banku S.A. „PKBL” w Lublinie i dotyczy tylko tych oddziałów Banku PKBL, które zostały przeniesione do Banku Pekao S.A. w ramach integracji banków. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy PKBL w kwocie 51 675 tys. złotych,
- wartość firmy powstała w wyniku nabycia Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. Mikołaja Kopernika przez Bank Pekao S.A. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 960 tys. złotych,
- wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółki Pekao Leasing i Finanse S.A. (d. BPH Leasing S.A.) przez Pekao Leasing Holding S.A. (d. BPH PBK Leasing S.A.). Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 2 885 tys. złotych.

W odniesieniu do wartości firmy testy na utratę wartości są przeprowadzane corocznie bez względu na to, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości.

Testy na utratę wartości przeprowadza się poprzez porównanie wartości bilansowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”), łącznie z wartością firmy, z ich wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej CGU. Wartość użytkowa to bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych za okres 5 lat z uwzględnieniem wartości rezydualnej CGU. Wartość rezydualna CGU została skalkulowana poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu stopy wzrostu przyjętej na poziomie 2,5%. Prognozy przepływów pieniężnych opierają się na założeniach zawartych w budżecie na rok 2020 oraz planie finansowym na lata 2021-2024. Do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych zastosowano stopę dyskonta w wysokości 8,41%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz premię za ryzyko.

Testy na utratę wartości przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2019 roku wykazały nadwyżkę wartości odzyskiwanej nad wartością bilansową CGU i w związku z tym nie stwierdzono utraty wartości CGU.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji wartości niematerialnych w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	WARTOŚĆ FIRMY	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	72 456	2 671 395	209 638	149 013	747 648	3 850 150
Zwiększenia, w tym:	5 197	206 194	1 784	294 625	-	507 800
nabycie	-	5 316	-	263 073	-	268 389
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	2 220	190 477	864	-	-	193 561
prace prowadzone we własnym zakresie	1 549	2 148	-	31 074	-	34 771
inne	1 428	8 253	920	478	-	11 079
Zmniejszenia, w tym:	-4	-41 200	-75	-202 580	-	-243 859
likwidacja	-	-13 984	-75	-	-	-14 059
sprzedaż	-	-	-	-	-	-
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-193 561	-	-193 561
inne	-4	-27 216	-	-9 019	-	-36 239
Stan na koniec okresu	77 649	2 836 389	211 347	241 058	747 648	4 114 091
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	72 453	2 210 140	40 811	-	-	2 323 404
Amortyzacja	422	191 031	13 648	-	-	205 101
Likwidacja	-	-13 984	-75	-	-	-14 059
Sprzedaż	-	-	-	-	-	-
Inne	59	-17 945	-	-	-	-17 886
Stan na koniec okresu	72 934	2 369 242	54 384	-	-	2 496 560
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	-	-	-	-	-	-
Zwiększenia	-	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	-	-	-	-	-	-
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	3	461 255	168 827	149 013	747 648	1 526 746
Stan na koniec okresu	4 715	467 147	156 963	241 058	747 648	1 617 531

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji wartości niematerialnych w ciągu okresu sprawozdawczego

2018	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	WARTOŚĆ FIRMY	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	89 930	2 541 145	210 492	105 755	747 648	3 694 970
Zwiększenia, w tym:	-	154 306	1 681	181 173	-	337 160
nabycie	-	8 731	-	172 642	-	181 373
z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	-	10 867	-	-	-	10 867
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	128 159	1 681	-	-	129 840
inne	-	6 549	-	8 531	-	15 080
Zmniejszenia, w tym:	-17 474	-24 056	-2 535	-137 915	-	-181 980
likwidacja	-17 474	-24 056	-1 198	-	-	-42 728
sprzedaż	-	-	-1 337	-	-	-1 337
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-129 840	-	-129 840
inne	-	-	-	-8 075	-	-8 075
Stan na koniec okresu	72 456	2 671 395	209 638	149 013	747 648	3 850 150
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	88 857	2 050 383	30 085	-	-	2 169 325
Amortyzacja	1 070	178 812	13 229	-	-	193 111
Z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	-	4 862	-	-	-	4 862
Likwidacja	-17 474	-23 921	-1 166	-	-	-42 561
Sprzedaż	-	-	-1 337	-	-	-1 337
Inne	-	4	-	-	-	4
Stan na koniec okresu	72 453	2 210 140	40 811	-	-	2 323 404
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	-	-	-	-	-	-
Zwiększenia	-	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	-	-	-	-	-	-
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	1 073	490 762	180 407	105 755	747 648	1 525 645
Stan na koniec okresu	3	461 255	168 827	149 013	747 648	1 526 746

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku nabyte przez Grupę wartości niematerialne wynoszą 268 389 tys. złotych (w roku 2018 nabyte wartości wynoszą 181 373 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku i w 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 39 911 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku - 43 136 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

32. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2019	31.12.2018
Środki trwałe, w tym:	1 743 300	1 277 774
grunty i budynki	1 288 838	919 785
maszyny i urządzenia	288 008	232 069
środki transportu	73 528	53 029
inne	92 926	72 891
Środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie	176 952	142 168
Razem	1 920 252	1 419 942

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji rzeczowych środków trwałych w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 296 470	1 360 208	98 897	468 456	142 168	4 366 199
Wpływ wdrożenia MSSF16	538 439	75 415	-	-	-	613 854
Stan na początek okresu z wpływem MSSF 16	2 834 909	1 435 623	98 897	468 456	142 168	4 980 053
Zwiększenia, w tym:	72 162	112 091	74 850	37 916	208 766	505 785
nabycie	981	5 866	66 136	1 079	208 545	282 607
inne	32 529	7 413	8 714	324	221	49 201
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	38 652	98 812	-	36 513	-	173 977
Zmniejszenia, w tym:	-118 298	-88 317	-38 934	-40 698	-173 982	-460 229
likwidacja i sprzedaż	-44 588	-68 199	-8 353	-40 237	-	-161 377
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-66 351	-18 940	-	-98	-5	-85 394
inne	-7 359	-1 178	-30 581	-363	-	-39 481
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-173 977	-173 977
Stan na koniec okresu	2 788 773	1 459 397	134 813	465 674	176 952	5 025 609
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 372 357	1 125 427	45 868	395 413	-	2 939 065
Zwiększenia, w tym:	185 119	127 065	20 208	15 625	-	348 017
amortyzacja	185 072	78 434	17 035	15 490	-	296 031
inne	47	48 631	3 173	135	-	51 986
Zmniejszenia, w tym:	-63 627	-83 623	-4 791	-38 375	-	-190 416
likwidacja i sprzedaż	-34 994	-64 862	-4 579	-37 957	-	-142 392
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-28 518	-17 464	-	-93	-	-46 075
inne	-115	-1 297	-212	-325	-	-1 949
Stan na koniec okresu	1 493 849	1 168 869	61 285	372 663	-	3 096 666
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	4 328	2 712	-	152	-	7 192
Zwiększenia	2 885	-	-	-	-	2 885
Zmniejszenia	-1 127	-192	-	-67	-	-1 386
Stan na koniec okresu	6 086	2 520	-	85	-	8 691
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	919 785	232 069	53 029	72 891	142 168	1 419 942
Stan na koniec okresu	1 288 838	288 008	73 528	92 926	176 952	1 920 252

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji rzeczowych środków trwałych w ciągu okresu sprawozdawczego

2018	GRUNTY I BUDYNKI	MASZyny I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 296 502	1 461 506	89 501	315 789	98 278	4 261 576
Zwiększenia, w tym:	32 181	62 871	27 276	168 401	153 125	443 854
nabycie	435	6 362	21 215	843	153 125	181 980
inne	8 962	4	6 061	137 718	-	152 745
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	22 784	56 505	-	29 840	-	109 129
Zmniejszenia, w tym:	-32 213	-164 169	-17 880	-15 734	-109 235	-339 231
likwidacja i sprzedaż	-32 209	-26 451	-17 751	-15 734	-	-92 145
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-106	-106
inne	-4	-137 718	-129	-	-	-137 851
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-109 129	-109 129
Stan na koniec okresu	2 296 470	1 360 208	98 897	468 456	142 168	4 366 199
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 318 581	1 196 011	35 518	277 969	-	2 828 079
Zwiększenia, w tym:	74 235	73 798	18 129	133 219	-	299 381
amortyzacja	71 273	73 798	18 129	14 569	-	177 769
inne	2 962	-	-	118 650	-	121 612
Zmniejszenia, w tym:	-20 459	-144 382	-7 779	-15 775	-	-188 395
likwidacja i sprzedaż	-20 459	-25 732	-7 750	-15 734	-	-69 675
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
inne	-	-118 650	-29	-41	-	-118 720
Stan na koniec okresu	1 372 357	1 125 427	45 868	395 413	-	2 939 065
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	5 058	2 822	-	148	-	8 028
Zwiększenia	-	-	-	4	-	4
Zmniejszenia	-730	-110	-	-	-	-840
Stan na koniec okresu	4 328	2 712	-	152	-	7 192
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	972 863	262 673	53 983	37 672	98 278	1 425 469
Stan na koniec okresu	919 785	232 069	53 029	72 891	142 168	1 419 942

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku wartość nabytych przez Grupę składników „Rzeczowych aktywów trwałych” wynosi 282 607 tys. złotych (w roku 2018 wyniosła 181 980 tys. złotych), natomiast wartość składników zbytych wynosi 12 149 tys. złotych (w roku 2018 wyniosła 20 833 tys. złotych).

Kwota otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat w 2019 roku wyniosła 2 674 tys. złotych (w 2018 roku 2 193 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku i w 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 39 481 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku – 7 402 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

33. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa stosuje do wyceny nieruchomości inwestycyjnych model ceny nabycia.

Nie występują ograniczenia prawa do zbycia nieruchomości inwestycyjnych i praw do przekazania przychodu i zysku z tego tytułu.

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji nieruchomości inwestycyjnych w ciągu okresu sprawozdawczego

	2019	2018
WARTOŚĆ BRUTTO		
Stan na początek okresu	18 818	44 049
Zwiększenia, w tym:	-	-
nabycie nieruchomości	-	-
przeniesienie z nieruchomości własnych	-	-
inne	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-18 818	-25 231
zbycie nieruchomości	-	-1 042
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-18 615	-
przeniesienie do nieruchomości własnych	-203	-
inne	-	-24 189
Stan na koniec okresu	-	18 818
ODPISY AMORTYZACYJNE		
Stan na początek okresu	7 631	15 711
Zwiększenia, w tym:	219	541
amortyzacja	219	541
przeniesienie z nieruchomości własnych	-	-
inne	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-7 850	-8 621
zbycie nieruchomości	-	-40
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczone do sprzedaży	-7 802	-
przeniesienie do nieruchomości własnych	-48	-
inne	-	-8 581
Stan na koniec okresu	-	7 631
ODPISY AKTUALIZUJĄCE		
Stan na początek okresu	19	6 171
Zwiększenia, w tym:	-	-
inne	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-19	-6 152
zbycie nieruchomości	-	-
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczone do sprzedaży	-	-
inne	-19	-6 152
Stan na koniec okresu	-	19
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO		
Stan na początek okresu	11 168	22 167
Stan na koniec okresu	-	11 168

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na 31 grudnia 2018 roku wynosiła 13 168 tys. złotych. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została zaklasyfikowana do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Wartość godziwą ustalono w oparciu o wyceny zewnętrznych, niezależnych rzeczoznawców majątkowych, posiadających odpowiednie kwalifikacje i aktualne doświadczenie w takich wycenach, dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się nieruchomości Grupy. Wyceny nieruchomości inwestycyjnych opierają się na metodzie inwestycyjnej bądź zysków, z uwzględnieniem takich nieobserwowalnych danych wejściowych jak spodziewana stopa wzrostu czynszów, okresy pustostanu, obłożenie, stopa dyskonta.

W rachunku zysków i strat ujęto następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi

	2019	2018
Przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	2 215	4 136
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	-541	-1 235
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które nie przyniosły w danym okresie przychodów z czynszów	-	-

34. Inne aktywa

	31.12.2019	31.12.2018
Koszty do rozliczenia w czasie	43 963	43 966
Prawo użytkowania wieczystego gruntu	-	35 807
Dochody do otrzymania	174 809	178 234
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	16 465	44
Należności od dłużników różnych	272 616	404 286
Rozrachunki kartowe	666 072	618 984
Razem	1 173 925	1 281 321

Koszty do rozliczenia w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	597 540	584 833	598 241
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	652 929	615 000	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	82 529	81 000	79 123
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	239 577	232 000	208 549
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	5 758 095	5 548 332	-
Inne kredyty	obligacje	373 537	360 100	314 430
Emisja dłużnych papierów wartościowych	kredyty, obligacje	1 871 923	1 872 149	1 342 437
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Gieldowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	32 645	32 645	-
Transakcje pochodne	obligacje	54 461	53 452	32 631

RODZAJ TRANSAKCJI WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	417 979	352 714	415 119
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	738 238	690 200	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	71 227	70 000	63 415
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	109 874	108 000	96 818
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	3 700 090	3 652 863	-
Inne kredyty	obligacje	236 083	221 100	206 151
Emisja dłużnych papierów wartościowych	kredyty, obligacje	1 462 355	1 460 936	1 819 911
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Gieldowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	46 439	46 313	-
Transakcje pochodne	obligacje	529 569	520 445	470 905

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Blokowanie papierów wartościowych wynika:

- w transakcjach Repo i Sell-buy-back – z obowiązujących standardów na rynku pieniężnym dla tego rodzaju transakcji,
- w przypadku blokady na rzecz BFG – z obowiązujących przepisów Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
- dla kredytu lombardowego i technicznego – z polityki i standardów stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- w przypadku pozycji inne kredyty, depozyty oraz transakcje pochodne – z warunków umów zawartych pomiędzy Bankiem Pekao S.A. a jego klientami,
- dla emisji dłużnych papierów wartościowych – z obowiązujących przepisów Ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych,
- w przypadku blokady na rzecz KDPW – z posiadania statusu uczestnika rozliczającego transakcje giełdowe.

36. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	408 172	1 053 416
Depozyty innych banków i pozostałe zobowiązania	691 719	394 156
Otrzymane kredyty i pożyczki	5 194 074	4 060 142
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	218 449	67 447
Środki pieniężne w drodze	26 466	40 470
Zobowiązania z tytułu leasingu	659	-
Razem	6 539 539	5 615 631

Zobowiązania wobec innych banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec banków według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	2 988 513	1 799 447
CHF	187 225	226 207
EUR	3 312 304	3 494 632
USD	20 814	55 287
Pozostałe waluty	30 683	40 058
Razem	6 539 539	5 615 631

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

37. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według struktury podmiotowej i produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania wobec przedsiębiorstw, w tym:	54 146 677	53 468 205
środki na rachunkach bieżących	42 198 847	39 426 301
depozyty terminowe oraz pozostałe zobowiązania	11 947 830	14 041 904
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych, w tym:	10 915 849	10 946 907
środki na rachunkach bieżących	10 526 619	9 754 001
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	389 230	1 192 906
Zobowiązania wobec ludności, w tym:	91 900 464	84 510 108
środki na rachunkach bieżących	57 013 373	49 773 217
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	34 887 091	34 736 891
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	379 792	347 672
Środki pieniężne w drodze	240 407	211 025
Zobowiązania z tytułu leasingu	406 545	7 142
Razem	157 989 734	149 491 059

Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec klientów według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	130 477 778	123 029 852
CHF	421 014	350 419
EUR	17 418 917	16 552 992
USD	8 265 877	8 100 077
Pozostałe waluty	1 406 148	1 457 719
Razem	157 989 734	149 491 059

38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według rodzaju

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania z tytułu obligacji	3 361 056	1 978 319
Zobowiązania z tytułu emisji certyfikatów depozytowych	1 604 344	1 732 596
Zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych	1 342 437	1 519 899
Razem	6 307 837	5 230 814

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Grupa terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	6 057 073	4 901 179
EUR	24 786	329 635
USD	225 978	-
Razem	6 307 837	5 230 814

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

39. Zobowiązania podporządkowane

W dniu 30 października 2017 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 1,25 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 21 grudnia 2017 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO CatalySt.

W dniu 15 października 2018 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,55 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 16 listopada 2018 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO CatalySt.

W dniu 15 października 2018 roku Bank wyemitował 15-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,20 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 18 października 2018 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO CatalySt.

W dniu 4 czerwca 2019 roku Bank wyemitował 12-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,35 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 8 lipca 2019 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO CatalySt.

W dniu 4 grudnia 2019 roku Bank wyemitował 12-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,40 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 10 grudnia 2019 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO CatalySt.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania podporządkowane według rodzaju

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2019
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 025
Obligacje podporządkowane	550 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	16.10.2028	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	553 926
Obligacje podporządkowane	200 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	14.10.2033	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 10 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	201 534
Obligacje podporządkowane	350 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	04.06.2019	04.06.2031	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 12 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	350 937
Obligacje podporządkowane	400 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	04.12.2019	04.06.2031	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 12 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	401 071
Razem	2 750 000						2 764 493

Zobowiązania podporządkowane według rodzaju

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2018
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 025
Obligacje podporządkowane	550 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	16.10.2028	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	553 926
Obligacje podporządkowane	200 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	14.10.2033	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 10 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	201 534
Razem	2 000 000						2 012 485

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

40. Rezerwy

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	REZERWY NA SPRAWY SPORNE (*)	REZERWY NA RESTRUKTURYZACJĘ ZATRUDNIENIA	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	54 890	-	289 287	240 698	50 210	635 085
Utworzenie/aktualizacja rezerw	76 137	85 000	23 493	209 988	13 364	407 982
Wykorzystanie rezerw	-22 484	-66 046	-25 414	-	-15 842	-129 786
Rozwiązanie rezerw	-4 795	-	-24	-159 841	-	-164 660
Różnice kursowe	-	-	-	57	-	57
Inne zmiany	185	-	2 927	-	807	3 919
Stan na koniec okresu	103 933	18 954	290 269	290 902	48 539	752 597
Krótkoterminowe	32 696	18 954	261	41 155	920	93 986
Długoterminowe	71 237	-	290 008	249 747	47 619	658 611

(*) W tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF w kwocie 22 441 tys. złotych oraz rezerwa dotycząca przedterminowych spłat kredytów konsumenckich w kwocie 26 279 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku.

2018	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA RESTRUKTURYZACJĘ ZATRUDNIENIA	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	17 132	-	300 248	236 909	48 333	602 622
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	-	-	36 266	-	36 266
Stan na początek okresu - przeksztalcony	17 132	-	300 248	273 175	48 333	638 888
Utworzenie/aktualizacja rezerw	15 101	-	27 920	203 941	17 825	264 787
Wykorzystanie rezerw	-3 739	-	-38 567	-24 808	-15 899	-83 013
Rozwiązanie rezerw	-1 143	-	-5	-169 241	-49	-170 438
Różnice kursowe	-	-	-	1 391	-	1 391
Inne zmiany	27 539	-	-309	-43 760	-	-16 530
Stan na koniec okresu	54 890	-	289 287	240 698	50 210	635 085
Krótkoterminowe	3 559	-	12 740	50 987	1 968	69 254
Długoterminowe	51 331	-	276 547	189 711	48 242	565 831

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym. Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu kwoty prawdopodobnej do zapłaty.

Rezerwy na sprawy sporne obejmują również część całkowitej rezerwy utworzonej na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF, w części przypadającej na ekspozycje już spłacone (całkowicie bądź częściowo). Szczegóły dotyczące ww. rezerwy zostały zaprezentowane w Nocie 5.7 oraz 6.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Kwestia związana z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie umów o kredycie konsumenckim

W dniu 11 września 2019 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) wydał wyrok w sprawie C-383/18 dotyczącej pytań prejudycjalnych odnoszących się do prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.

Grupa dokonała analizy ryzyka prawnego wynikającego z powyższego wyroku i zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” dokonała oceny prawdopodobieństwa wpływu środków pieniężnych tytułem zwrotu prowizji w związku z przedterminową spłatą kredytów dokonaną przez kredytobiorców przed ww. wyrokiem TSUE.

Na potrzeby oszacowania wyżej wymienionej rezerwy Grupa wykonała analizę danych dotyczących przedterminowych spłat kredytów oraz reklamacji. W rezultacie powyższego Grupa wyznaczyła macrycę prawdopodobieństwa zwrotu w zależności od kwoty prowizji podlegającej zwrotowi oraz okresu kiedy wcześniejsza spłata została dokonana.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W rezultacie powyższej analizy Grupa ujęła rezerwę w kwocie 29,1 milionów złotych dotyczącą przedterminowych spłat kredytów konsumenckich wykonanych przed wyrokiem TSUE (tj. przed dniem 11 września 2019 roku), drugostronnie obciążając „Pozostałe koszty operacyjne”.

Przeprowadzone szacunki wymagały przyjęcia przez Grupę eksperckich założeń i wiążą się z istotną niepewnością.

W związku z powyższym Grupa przeprowadziła analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych parametrów rezerwy, gdzie zmiana poziomu tych parametrów miałaby następujący wpływ na kwotę rezerwy:

Parametr	Scenariusz	Wpływ na poziom rezerwy
Zmiana liczby reklamacji	+1000 sztuk	0,9
	-1000 sztuk	-0,9
Zmiana średniej kwoty zwrotu	+10%	2,9
	-10%	-2,9

W przypadku przedterminowych spłat kredytów wykonanych przez kredytobiorców po wyroku TSUE (tj. po dniu 11 września 2019 roku) Grupa dokonuje automatycznego obniżenia poniesionego przez kredytobiorcę całkowitego kosztu kredytu i zwraca środki do klienta.

Ponadto, w odniesieniu do ekspozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała szacunku możliwych przedpłat tych ekspozycji w przyszłości. W związku z powyższym, zgodnie z zasadami wyznaczonymi przez MSSF 9, Grupa skorygowała przychód odsetkowy o kwotę 9,5 milionów złotych w korespondencji z „Pozostałymi zobowiązaniami”.

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

Zarząd Banku Pekao S.A poinformował, że w dniu 4 kwietnia 2019 roku, zgodnie z postanowieniami Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2018 r. poz. 1969), podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Zamiarem Zarządu Banku było rozwiązanie umowy o pracę z maksymalnie 900 pracownikami Banku oraz zmiana warunków zatrudnienia maksymalnie 620 pracownikom Banku, w okresie od 26 kwietnia 2019 roku do 31 października 2019 roku.

Bank oszacował wysokość całości kosztów związanych z rozwiązaniem umów o pracę i zmianą warunków zatrudnienia pracowników Banku w ramach zwolnień grupowych na 85 milionów złotych i w tej wysokości utworzona została rezerwa restrukturyzacyjna w księgach rachunkowych Banku.

Saldo rezerwy restrukturyzacyjnej na dzień 31 grudnia 2019 roku dotyczy wypłat realizowanych w roku 2020.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Rezerwa na programy określonych świadczeń obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz pośmiertne. Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują w szczególności pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze.

41. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2019	31.12.2018
Przychody przyszłych okresów	177 582	133 844
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	62 768	68 910
Rezerwy na pozostałe zobowiązania pracownicze	243 609	248 472
Rezerwa na koszty rzeczowe	140 913	132 140
Pozostałe koszty do zapłacenia (*)	77 075	99 054
Wierzyciele różni	707 971	570 122
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	744 616	572 840
Rozrachunki kartowe	361 012	301 000
Razem	2 515 546	2 126 382

(*) W tym na dzień 31 grudnia 2019 roku kwota 49 737 tys. złotych stanowiąca rezerwę na zwroty części wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi (na dzień 31 grudnia 2018 roku – 69 388 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

42. Programy określonych świadczeń

Na mocy postanowień wewnętrznych regulacji dotyczących wynagradzania, pracownikom Grupy bądź ich rodzinom przysługują określone świadczenia z innych tytułów niż wynagrodzenie za pracę:

- a) odprawy emerytalne i rentowe,
- b) odprawy pośmiertne.

Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarium za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych („Projected Unit Credit Method”).

Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz pośmiertnych jest uzależniona od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Przewidywana kwota odpraw jest dyskontowana aktuarialnie, uwzględniając dyskonto finansowe oraz prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon. Dyskonto finansowe jest ustalone na podstawie aktualnych na dzień bilansowy rynkowych stopach zwrotu z obligacji skarbowych. Prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon, jest ustalone metodą ryzyk współzawodniczących („Multiple Decrement Model”), gdzie pod uwagę bierze się następujące ryzyka: możliwość zwolnienia z pracy, ryzyko całkowitej niezdolności do pracy oraz ryzyko śmierci.

Programy określonych świadczeń narażają Grupę na ryzyko aktuarialne, obejmujące:

- ryzyko stopy procentowej – spadek rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko wynagrodzeń – wzrost wynagrodzeń pracowników Grupy spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko długowieczności – zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników Grupy spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń.

Do głównych założeń, przyjętych przez niezależnego aktuarium na dzień 31 grudnia 2019 roku, należą:

- stopa procentowa do dyskontowania przyszłych świadczeń w wysokości 2,0% (na dzień 31 grudnia 2018 roku - 2,70%),
- długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie 2,75% (na dzień 31 grudnia 2018 roku - 2,50%),
- prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczone na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie,
- umieralność przyjęta zgodnie z Tablicami Trwania Życia dla mężczyzn i kobiet, publikowanymi przez GUS, odpowiednio skorygowanymi na podstawie historycznych danych Grupy.

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

	2019	2018
Stan na początek okresu	289 287	300 248
Koszty bieżącego zatrudnienia	15 915	18 360
Koszty z tytułu odsetek	7 554	9 555
Ponowna wycena zobowiązania:	2 174	-489
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	24 227	-523
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń finansowych	26 722	12 858
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek korekty założeń ex-post	-48 775	-12 824
Wyplacone świadczenia	-25 414	-38 567
Połączenie jednostek gospodarczych	753	-
Stan na koniec okresu	290 269	289 107

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy.

31.12.2019	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-24 367	28 198
Stopa wzrostu wynagrodzeń	27 622	-24 373

31.12.2018	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-24 620	28 563
Stopa wzrostu wynagrodzeń	27 693	-24 379

Zapadalność zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia profil zapadalności zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	31.12.2019	31.12.2018
Średni ważony okres obowiązywania zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń (w latach)	9,3	9,3

43. Płatności na bazie akcji

Program motywacyjny

W 2018 roku zakończono realizację Długoterminowego Programu Motywacyjnego Grupy UniCredit 2008 w zakresie opcji na akcje.

Transakcje płatności na bazie akcji są ujmowane, jako rozliczane w środkach pieniężnych. Wartość godziwa przyznanych opcji na akcje oraz akcje UniCredit S.p.A. została oszacowana na dzień przyznania praw na podstawie modelu Hull and White.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje i akcji UniCredit S.p.A., oraz średnie ważone ceny wykonania.

2018	OPCJE NA AKCJE	
	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA
Występujące na początek okresu	1 072 660	-
Przyznane w danym okresie	-	-
Umorzone w danym okresie	-231 843	-
Wykonane w danym okresie	-	-
Wygasłe w danym okresie	-840 817	-
Występujące na koniec okresu	-	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-

Wartość zobowiązania z przyznanych praw do akcji w ramach Planu Nabywania Akcji w okresie do 31 grudnia 2019 roku, na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 220 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku – 220 tys. złotych).

W 2019 i 2018 roku Grupa nie poniosła kosztów wynagrodzeń z tytułu programów motywacyjnych przyznanych pracownikom Grupy Banku Pekao przez Grupę UniCredit.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

System zmiennego wynagrodzenia dla Kadry Zarządzającej Banku Pekao S.A.

System dedykowany jest Pracownikom zdefiniowanym w Banku jako osoby zajmujące stanowisko kierownicze, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku - kluczowym dla realizacji strategii, zarządzania ryzykiem oraz długoterminowego wzrostu wyniku Banku.

Celem niniejszego Systemu jest wspieranie realizacji strategii działalności Banku, zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie konfliktów interesów.

W ramach Systemu uczestnik może otrzymać premię, w oparciu o podejście puli bonusowej zapewniające kompleksowy pomiar realizacji wyników na poziomie indywidualnym, jednostki organizacyjnej oraz wyników całego Banku, a także oceny ryzyka i zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez Bank standardami.

Premia składa się z części wypłacanej w gotówce oraz z części przyznanej w formie akcji Banku lub powiązanych z nimi instrumentów finansowych, w tym akcji fantomowych, jako ekwiwalent pieniężny o wartości odpowiadającej przyznanym akcjom.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ciągu okresu sprawozdawczego kończącego się w dniu 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał następujące transakcje płatności w formie akcji fantomowych

	SYSTEM 2015(*)	SYSTEM 2016(*)	SYSTEM 2017(*)	SYSTEM 2018(*)	SYSTEM 2019(**)
Rodzaj transakcji	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych (Cash-settled share based payments)				
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2015 r.	1 stycznia 2016 r.	1 stycznia 2017	1 stycznia 2018	1 stycznia 2019
Data ogłoszenia programu	Lipiec 2015 r.	Czerwiec 2016 r.	Kwiecień 2017	Kwiecień 2018	Styczeń 2019
Data przyznania programu	16 czerwca 2016 r.	19 kwietnia 2017 r.	21 czerwca 2018	25 lipca 2019	Data posiedzenia Rady Nadzorczej, na którym dokonana zostanie ocena za 2019 rok
Liczba instrumentów przyznanych	93 359 sztuk	127 256 sztuk	43 578 sztuk	168 242 sztuk	Zostanie ustalona w dacie przyznania programu
Data zapadalności	31 lipca 2021 r.	31 lipca 2022 r.	31 lipca 2023	31 lipca 2024	31 lipca 2025
Data nabycia uprawnień dla uczestników na stanowiskach Zarządu Banku oraz z tytułem Executive Vice President	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia uprawnień dla uczestników na pozostałych stanowiskach	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Warunki nabycia uprawnień	Ocena ryzyka; Ocena zgodności; Ciągłość zatrudnienia; Spełnienie warunku opartego na wynikach finansowych banku za dany okres				
Rozliczenie programu	(*) Uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW: • w przypadku rozliczenia dokonywanego w terminach rozliczania rat po okresie retencji obowiązkowej za miesiąc poprzedzający dzień Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za dany rok, • w przypadku rozliczenia dokonywanego w okresie retencji dobrowolnej, za 10 dni roboczych od dnia publikacji w danym kwartale okresowego raportu finansowego, oraz pożytki od nabytych akcji fantomowych w wysokości odpowiadającej dywidendzie wypłaconej akcjonariuszom w okresie retencji dla akcji nabytych przez uczestnika. (**) Uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej ceny zamknięcia notowań akcji Banku na GPW za 30 dni kalendarzowych poprzedzających dzień posiedzenia Rady Nadzorczej, na której dokonuje ona oceny sprawozdania finansowego Banku za dany rok oraz pożytki od nabytych akcji fantomowych w wysokości odpowiadającej dywidendzie wypłaconej akcjonariuszom w okresie retencji obowiązkowej dla akcji nabytych przez uczestnika..				

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Od stycznia 2019 roku obowiązuje System Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej odzwierciedlający postanowienia uchwały Walnego Zgromadzenia Banku o dostosowaniu wynagrodzenia członków zarządu do wymogów ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Dla systemów 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 wartość godziwa programu została oszacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Dla systemu 2019 na datę 31 grudnia 2019 roku Bank sporządził wycenę programu, zakładając, że data przyznania akcji fantomowych wystąpiła w dniu 31 grudnia 2019 roku. Wartość ta zostanie zmieniona w rzeczywistej dacie przyznania programu.

System Zmiennego Wynagradzania w części przyznanej w formie akcji fantomowych to program rozliczany w środkach pieniężnych, i dlatego jego wartość godziwa jest korygowana na każdą datę bilansową aż do momentu rozliczenia programu, który w tym programie pokrywa się z dniem nabycia uprawnień.

Wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych rozliczanych w środkach pieniężnych wyniosła 44 493 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku (na 31 grudnia 2018 roku – 44 729 tys. złotych).

Łączna wartość wewnętrzna zobowiązań z tytułu nabytych praw do akcji fantomowych wyniosła 33 585 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku (na 31 grudnia 2018 roku – 30 145 tys. złotych).

Koszty wynagrodzeń w 2019 roku z tego tytułu wynosiły 13 190 tys. złotych (w 2018 roku – 17 598 tys. złotych).

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie akcji fantomowych Banku.

	2019	2018
Występujące na początek okresu	276 564	297 483
Przyznane w danym okresie	168 242	43 578
Umorzone w danym okresie	-	-
Wykonane w danym okresie	-110 460	-64 498
Wygasłe w danym okresie	-	-
Występujące na koniec okresu	334 346	276 563

Powyższa tabela nie zawiera liczby akcji przyznanych dla Systemu 2019. Liczba ta zostanie ustalona w roku 2020 po dokonaniu oceny przez Radę Nadzorczą sprawozdania finansowego Banku oraz oceny realizacji celów indywidualnych za rok 2019. Hipotetyczna liczba akcji wyznaczona w oparciu o kwotę podstawową przyznanego bonusu poszczególnym uczestnikom programu oraz cenę akcji Banku na GPW na koniec grudnia 2019 roku wynosi 155 979 sztuk.

System zmiennego wynagradzania dla Kadry Zarządzającej Spółek Grupy Pekao

W celu wypełnienia wymogów dotyczących zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze (Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach) z dnia 6 marca 2017 roku (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, 1948, 1997 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 85) - spółki zależne: Pekao Bank Hipoteczny S.A., Pekao Leasing Sp. z o.o., Pekao Investment Banking S.A., Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o., Pekao Faktoring Sp. z o.o., Pekao Direct Sp. z o.o. (ex. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.) oraz Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., stosują system zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej.

W ramach niniejszego systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od osiągniętych wyników i efektów pracy uczestnika, danej jednostki organizacyjnej oraz wyników spółki w obszarze odpowiedzialności tej osoby z uwzględnieniem wyników całej spółki, a także oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez spółkę standardami.

Co najmniej 40% składników zmiennych wynagrodzeń jest rozliczane i wypłacane w okresie od trzech do pięciu lat od momentu ich przyznania.

Spółki wyceniają wartość przyszłych świadczeń pracowniczych w wartości godziwej przyjętego na siebie zobowiązania, zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze”. Skutki wyceny zobowiązań do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat jako koszty wynagrodzeń.

Wartość bilansowa zobowiązań wynikających z instrumentów rozliczanych w środkach pieniężnych wyniosła 6 621 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku (na 31 grudnia 2018 roku – 5 603 tys. złotych).

Koszty wynagrodzeń w 2019 roku z tego tytułu wynosiły 3 405 tys. złotych (w 2018 roku – 2 140 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

44. Leasing

Grupa jako leasingodawca

Grupa jako leasingodawca występuje w zaklasyfikowanych jako leasing operacyjny umowach wynajmu lokali.

W 2019 roku Grupa rozpoznała przychody z tytułu wynajmu lokali oraz leasingu samochodów w wysokości 20 848 tys. złotych (w 2018 roku 18 823 tys. złotych).

Poniższa tabela przedstawia analizę zapadalności opłat leasingowych, prezentując niezdyktowane opłaty leasingowe, które zostaną otrzymane po dniu bilansowym.

31.12.2019 – LEASING OPERACYJNY ZGODNIE Z MSSF 16	
Do 1 roku	2 668
Od 1 roku do 2 lat	917
Od 2 lat do 3 lat	709
Od 3 lat do 4 lat	613
Od 4 lat do 5 lat	486
Powyżej 5 lat	4 515
Razem	9 908
31.12.2018 – LEASING OPERACYJNY ZGODNIE Z MSR 17	
Do 1 roku	9 896
Od 1 roku do 5 lat	8 629
Powyżej 5 lat	380
Razem	18 905

Grupa jako leasingobiorca

Grupa jako leasingobiorca występuje w umowach najmu budynków oraz infrastruktury IT.

Informacje o umowach leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą, zostały przedstawione poniżej.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania ujęte w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”

2019	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	RAZEM
Stan na początek okresu	538 439	75 415	36 142	649 996
Amortyzacja	-110 473	-18 854	-10 809	-140 136
Zwiększenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania	31 509	-	3 091	34 600
Zmiana leasingu	2 385	-	-	2 385
Zamknięcie leasingu	-25 048	-56 561	-299	-81 908
Stan na koniec okresu	436 812	-	28 125	464 937

Zobowiązania z tytułu leasingu

POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	31.12.2019	1.01.2019
Zobowiązania wobec innych banków	3 444	1 056
Zobowiązania wobec klientów	403 761	584 133
Razem	407 205	585 189

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości ujęte w rachunku zysków i strat

2019 – LEASING ZGODNIE Z MSSF 16	
Koszty odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu	-13 388
Koszty związane z leasingami krótkoterminowymi, prezentowane w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”	-20 755
Koszty związane z leasingami aktywów o niskiej wartości, z wyłączeniem leasingu krótkoterminowego aktywów o niskiej wartości, prezentowane w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”	-153
2018 – LEASING ZGODNIE Z MSR 17	
Koszty opłat leasingowych	-171 100

Wartości ujęte w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

W 2019 roku całkowity wypływ środków pieniężnych z tytułu leasingów wyniósł 241 124 tys. złotych.

45. Zobowiązania warunkowe

Sprawy sądowe

Na dzień 31 grudnia 2019 roku z udziałem Grupy toczą się następujące istotne z uwagi na wartość przedmiotu sporu postępowania sądowe o zapłatę:

- 1) w grupie zobowiązań (przeciwko Grupie):
  - z powództwa osoby prawnej – powództwo o zapłatę tytułem nienależytego wykonania umowy, wartość przedmiotu sporu 17 521 646 EUR (co na dzień 31 grudnia 2019 roku według kursu średniego NBP stanowiło kwotę 74 617 929,49 złotych), data wszczęcia postępowania – 19 lipca 2018 roku, w dniu 27 maja 2019 roku Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej wydał wyrok oddalający powództwo w całości. Wyrok jest prawomocny, lecz powód złożył skargę o uchylenie wyroku do sądu powszechnego, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
  - z powództwa syndyka spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej – powództwo o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek postawienia przez Bank w stan natychmiastowej wymagalności wierzytelności z tytułu zapłaty ceny z umowy przelewu wierzytelności kredytowej oraz przeprowadzenia egzekucji komorniczej pozostałej do zapłaty części tej ceny, wartość przedmiotu sporu 57 450 130 złotych, data wszczęcia postępowania – 30 kwietnia 2015 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
  - z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę przez Bank kwoty pobranej tytułem rozliczenia terminowych operacji finansowych, wartość przedmiotu sporu 38 916 555,18 złotych, data wszczęcia postępowania – 2 października 2016 roku, w dniu 6 maja 2019 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok zasądający od Banku kwotę 3 392 349,18 złotych, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo, wyrok jest nieprawomocny. Powód i Bank złożyli apelacje od wyroku. W obecnym stanie faktycznym i prawnym w zakresie kwoty zasądzonej przez Sąd Okręgowy Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako prawdopodobne, a w pozostałym zakresie jako możliwe,
  - z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 750 000 złotych, data wszczęcia postępowania – 14 stycznia 2014 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
  - z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 491 607,61 złotych, data wszczęcia postępowania – 25 lipca 2019 roku. Przed doręczeniem pozwu Bank dokonał na rzecz powoda zapłaty należności głównej dochodzonej pozwem ze środków uzyskanych od regwaranta. W dniu 22 listopada 2019 roku powód ograniczył roszczenie do zapłaty kwoty 436 188,70 złotych tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie. W obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków w zakresie zmodyfikowanego roszczenia jako znikome,
  - z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę odszkodowania przez Bank w związku z nieprawidłowymi działaniami podmiotu z Grupy – byłego Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A., wartość przedmiotu sporu 30 000 000 złotych, data wszczęcia postępowania 16 maja 2019 roku, w dniu 7 lutego 2020 roku. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający powództwo w całości, wyrok jest nieprawomocny. W obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2) w grupie wierzytelności (z powództwa Grupy):

- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego – przedmiotem interwencji jest żądanie zapłaty z tytułu cesji wierzytelności stanowiącej zabezpieczenie należności Banku, wartość przedmiotu sporu 321 979 666,87 złotych, data wszczęcia postępowania 26 października 2018 roku,
- pozew Banku o zapłatę przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z tytułu hipoteki zabezpieczającej spłatę udzielonego kredytu, wartość przedmiotu sporu 132 877 901 złotych, data wszczęcia postępowania – 21 stycznia 2016 roku,
- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego – przedmiotem interwencji jest żądanie zapłaty z tytułu cesji wierzytelności stanowiącej zabezpieczenie należności Banku, wartość przedmiotu sporu 119 020 334 złotych, data wszczęcia postępowania 26 października 2018 roku,
- pozew wzajemny Banku o zapłatę należności z tytułu przelewu wierzytelności, wartość przedmiotu sporu 89 977 886 złotych, data wszczęcia postępowania – 28 lutego 2013 roku,
- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego - przedmiotem interwencji jest żądanie realizacji (zapłaty) nabytej przez Bank od jednego z pozwanych wierzytelności, wobec drugiego z pozwanych, wartość przedmiotu sporu 67 432 617,21 złotych, data wszczęcia postępowania – 23 stycznia 2006 roku.

Żadne z postępowań toczących się w IV kwartale 2019 roku przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie stwarzało zagrożenia dla płynności finansowej Grupy.

Grupa nie utworzyła rezerw na powyżej wymienione postępowania sądowe prowadzone przeciwko Grupie, wobec których w obecnym stanie faktycznym i prawnym ryzyko wpływu środków oceniane jest jako możliwe lub znikome.

Grupa utworzyła rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko podmiotom Grupy, które w opinii prawnej wiążą się z ryzykiem wpływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 103 933 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku 54 890 tys. złotych).

Ponadto, na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała oceny ryzyka prawnego dotyczącego walutowych kredytów hipotecznych w CHF i utworzyła rezerwę związaną z tym ryzykiem. Szczegóły zostały zaprezentowane w Nocie 6.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Udzielone zobowiązania finansowe

Udzielone zobowiązania finansowe według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Udzielone zobowiązania finansowe, w tym:		
na rzecz banków	377 742	312 155
na rzecz klientów	35 678 506	31 979 434
na rzecz podmiotów budżetowych	657 679	662 554
Razem	36 713 927	32 954 143

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Udzielone zobowiązania gwarancyjne według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania udzielone na rzecz banków, w tym:	1 868 388	1 229 675
gwarancje	1 822 039	1 224 617
potwierdzone akredytywy eksportowe	46 349	5 058
Zobowiązania udzielone na rzecz klientów, w tym:	10 087 707	11 222 563
gwarancje	7 048 690	6 824 237
gwarancje subemisji papierów wartościowych	2 982 379	4 320 967
poręczenia	56 638	77 359
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów budżetowych, w tym:	682 865	162 540
gwarancje	29 070	13 192
gwarancje subemisji papierów wartościowych	653 795	149 348
Razem	12 638 960	12 614 778

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Finansowe, w tym:	1 297 658	1 085 713
od banków	1 297 658	885 739
od klientów	-	199 974
od podmiotów budżetowych	-	-
Gwarancyjne, w tym:	18 071 470	20 181 274
od banków	4 896 962	3 556 811
od klientów	12 159 551	15 621 321
od podmiotów budżetowych	1 014 957	1 003 142
Razem	19 369 128	21 266 987

Ponadto Grupa ma możliwość uzyskania finansowania w Narodowym Banku Polskim pod zastaw posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

46. Kapitał zakładowy

Struktura kapitału zakładowego

SERIA / EMISJA	RODZAJ AKCJI	LICZBA AKCJI	WARTOŚĆ SERII / EMISJI WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	SPOSÓB POKRYCIA KAPITAŁU	DATA REJESTRACJI	PRAWO DO DYWIDENDY (OD DATY)
A	zwykłe na okaziciela	137 650 000	137 650	w całości opłacony	21.12.1997	01.01.1998
B	zwykłe na okaziciela	7 690 000	7 690	w całości opłacony	06.10.1998	01.01.1998
C	zwykłe na okaziciela	10 630 632	10 631	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
D	zwykłe na okaziciela	9 777 571	9 777	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
E	zwykłe na okaziciela	373 644	374	w całości opłacony	29.08.2003	01.01.2003
F	zwykłe na okaziciela	621 411	621	w całości opłacony	29.08.2003	19.05.2006 16.05.2007
G	zwykłe na okaziciela	603 377	603	w całości opłacony	29.08.2003	15.05.2008
H	zwykłe na okaziciela	359 840	360	w całości opłacony	12.08.2004	01.01.2004
I	zwykłe na okaziciela	94 763 559	94 764	w całości opłacony	29.11.2007	01.01.2008
Liczba akcji razem w szt.		262 470 034				
Kapitał zakładowy razem w tys. złotych			262 470			
Wartość nominalna jednej akcji = 1,00 zł						

Zmiana liczby akcji (w sztukach)

2019	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

2018	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

47. Pozostałe kapitały, wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego

Struktura kapitału własnego Grupy przypadająca na akcjonariuszy Banku Pekao S.A. przedstawia się następująco

	31.12.2019	31.12.2018
Premia emisyjna	9 137 221	9 137 221
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 982 459	1 982 459
Pozostałe kapitały rezerwowe	8 787 844	9 137 113
Kapitał z aktualizacji wyceny, w tym:	359 668	202 663
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-74 718	-72 300
wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	199 096	94 536
wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	132 612	138 680
wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	102 678	41 747
Pozostałe kapitały zapasowe, w tym:	398 238	406 460
kapitał zapasowy	354 419	362 641
obligacje zamienne na akcje – składnik kapitałowy	28 819	28 819
fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej	15 000	15 000
Pozostałe kapitały razem	20 665 430	20 865 916
Wynik z lat ubiegłych	293 340	-618 820
Wynik roku bieżącego	2 165 047	2 287 160
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego razem	2 458 387	1 668 340
Razem	23 123 817	22 534 256

Zysk netto Banku za rok 2018 w kwocie 2 310 600 tys. złotych został podzielony w następujący sposób: 1 732 302 tys. złotych - na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, a 578 298 tys. złotych - na pozostałe kapitały rezerwowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

48. Udziały niedające kontroli

Poniższa tabela zawiera informacje o każdej jednostce zależnej, która posiada udziały niedające kontroli istotne dla Grupy

NAZWA JEDNOSTKI ZALEŻNEJ	KRAJ ZAŁOŻENIA ORAZ MIEJSCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ UDZIAŁÓW NIEDAJĄCYCH KONTROLI W KAPITALE / W GŁOSACH		ZYSK NETTO PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI		ŁĄCZNE UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	
		31.12.2019	31.12.2018	2019	2018	31.12.2019	31.12.2018
Pekao Financial Services Sp. z o.o	Polska	33,50	33,50	1 570	650	11 739	11 491
Razem				1 570	650	11 739	11 491

Skrócone informacje finansowe każdej jednostki zależnej, która posiada udziały niedające kontroli istotne dla Grupy, zostały przedstawione poniżej

	PEKAO FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O.	
	31.12.2019	31.12.2018
Należności od banków	11 319	12 114
Wartości niematerialne	15 284	11 706
Rzeczowe aktywa trwałe	16 077	10 185
Pozostałe pozycje aktywów	8 594	8 775
AKTYWA RAZEM	51 274	42 780
Zobowiązania wobec klientów	5 215	-
Pozostałe zobowiązania	9 340	6 724
Pozostałe pozycje zobowiązań	1 679	1 755
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	16 234	8 479

	PEKAO FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O.	
	2019	2018
Przychody	64 545	53 796
Zysk (strata) netto za okres	4 687	3 926
Inne całkowite dochody	-23	-21
Całkowite dochody razem	4 664	3 905
Dywidendy wypłacone udziałom niedającym kontroli	1 214	-
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	17 250	9 774
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-10 948	-6 034
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-7 097	-5 000
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	-795	-1 260
Środki pieniężne na początek okresu	12 117	13 377
Środki pieniężne na koniec okresu	11 322	12 117

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

49. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2019	31.12.2018
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 162 682	13 026 584
Należności od banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	1 788 290	2 212 682
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	6 950 972	15 239 266

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 31 grudnia 2019 roku 5 523 571 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku 5 101 972 tys. złotych).

Zmiany zobowiązań wynikające z działalności finansowej

	STAN NA 1 STYCZNIA 2019 ROKU	WPŁYW WDROŻENIA MSSF 16	STAN NA 1 STYCZNIA 2019 ROKU Z WPŁYWEM MSSF 16	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM		STAN NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
					SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 230 814	-	5 230 814	1 040 362	-3 487	40 148	6 307 837
Zobowiązania podporządkowane	2 012 485	-	2 012 485	750 000	-	2 008	2 764 493
Kredyty otrzymane	4 060 142	-	4 060 142	1 099 798	33 498	636	5 194 074
Zobowiązania z tytułu leasingu	7 142	578 047	585 189	-199 461	-	21 477	407 205
Razem	11 310 583	578 047	11 888 630	2 690 699	30 011	64 269	14 673 609

	STAN NA 1 STYCZNIA 2018 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM		STAN NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU
			SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 771 399	2 468 592	11 206	-20 383	5 230 814
Zobowiązania podporządkowane	1 257 188	750 000	-	5 297	2 012 485
Kredyty otrzymane	3 006 353	919 024	136 683	-1 918	4 060 142
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	-	-	7 142	7 142
Razem	7 034 940	4 137 616	147 889	-9 862	11 310 583

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

50. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązanymi są transakcjami typowymi dla bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje w walutach obcych oraz gwarancje.

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami z nimi powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególne decyzyjne uprawnienia do podejmowania decyzji. W szczególności zawarcie transakcji z członkiem Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku lub podmiotem z nimi powiązany kapitałowo lub organizacyjnie wymaga podjęcia decyzji przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązane kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy, przy czym decyzje o zawarciu transakcji podejmowane są wyłącznie przez szczególne decyzyjne na poziomie Centrali Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	255	-	-	7 751	53 255	637	151
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	10 113	-	763	9 135	121 845	10 647	1 513
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	38	-	-	-	9 538	-	-
Razem	10 406	-	763	16 886	184 638	11 284	1 664

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	5	250	-	-	-	-	255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	13	10 100	-	-	-	-	10 113
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	38	-	38
Razem	18	10 350	-	-	38	-	10 406

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	53 255	-	-	-	-	-	53 255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	120 573	13	27	122	1 110	-	121 845
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	8 327	52	56	1 103	-	-	9 538
Razem	182 155	65	83	1 225	1 110	-	184 638

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	255	-	255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	10 113	-	10 113
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	-	38	-	38
Razem	-	-	-	10 406	-	10 406

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	34	-	-	53 221	-	53 255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	2 561	857	469	117 089	869	121 845
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	3 159	101	9	6 269	-	9 538
Razem	5 754	958	478	176 579	869	184 638

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	4	-	104	492	23 722	-	134
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	421	-	2 663	6 727	54 158	547	1 891
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	440	-	-	-	6 609	-	-
Razem	865	-	2 767	7 219	84 489	547	2 025

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	4	-	-	-	-	4
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	6	301	21	93	-	-	421
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	-	39	9	392	440
Razem	6	305	21	132	9	392	865

(*) Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	23 722	-	-	-	-	-	23 722
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	49 406	4 752	-	-	-	-	54 158
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	6 499	3	1	106	-	-	6 609
Razem	79 627	4 755	1	106	-	-	84 489

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	4	-	4
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	421	-	421
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	392	48	-	440
Razem	-	-	392	473	-	865

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	34	-	-	23 688	-	23 722
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	743	1 356	232	50 319	1 508	54 158
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	3 207	130	16	3 254	2	6 609
Razem	3 984	1 486	248	77 261	1 510	84 489

Przychody i koszty dotyczące transakcji z jednostkami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE	KOSZTY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	654	-621	18 145	-681	153	-2 026
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	608	-1 579	48 248	-143	1 949	-24 479
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	9	-41	1	-	-	-
Razem	1 271	-2 241	66 394	-824	2 102	-26 505

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE	KOSZTY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	990	-238	1 769	-2	376	-7 443
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	300	-512	28 682	-147	6 856	-8 085
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	2	-64	1	-	-	-
Razem	1 292	-814	30 452	-149	7 232	-15 528

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 801	15 000	-	489 728
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	665	10 000	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	172	-	-	-
Razem	3 638	25 000	-	489 728

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 801	-	2 801
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	-	665	-	665
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	172	-	172
Razem	-	-	-	-	3 638	-	3 638
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	15 000	-	-	-	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	10 000	-	-	-	-	10 000
Razem	-	25 000	-	-	-	-	25 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	489 728	489 728
Razem	-	-	-	-	-	489 728	489 728

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 801	-	2 801
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	665	-	665
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	172	-	172
Razem	-	-	-	3 638	-	3 638
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	15 000	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	10 000	-	10 000
Razem	-	-	-	25 000	-	25 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	489 728	-	-	-	-	489 728
Razem	489 728	-	-	-	-	489 728

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 818	15 000	-	494 500
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	617	16 000	-	6 000
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	488	-	-	-
Razem	3 923	31 000	-	500 500

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 818	-	2 818
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	20	-	-	597	-	617
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	75	412	1	488
Razem	-	20	-	75	3 827	1	3 923
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	49	11	14 940	-	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	50	6 040	9 910	-	-	16 000
Razem	-	99	6 051	24 850	-	-	31 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	494 500	494 500
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	6 000	-	-	-	6 000
Razem	-	-	6 000	-	-	494 500	500 500

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 818	-	2 818
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	617	-	617
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	488	-	488
Razem	-	-	-	3 923	-	3 923
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	15 000	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	16 000	-	16 000
Razem	-	-	-	31 000	-	31 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	494 500	-	-	-	-	494 500
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Razem	494 500	-	-	6 000	-	500 500

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	2019	2018
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	12 223	12 817
Świadczenia po okresie zatrudnienia	139	1 169
Świadczenia długoterminowe (**)	1 370	1 350
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	3 845	2 808
Płatności na bazie akcji (***)	5 418	2 975
Razem	22 995	21 119
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	1 049	1 279
Razem	1 049	1 279

(*) Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się: wynagrodzenie zasadnicze, premie oraz inne świadczenia, rozliczenie których nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(**) W pozycji "Świadczenia długoterminowe" ujęto rezerwy na odroczone wypłaty premii.

(***) Wartość płatności na bazie akcji stanowi część kosztów wynagrodzeń, ujętych zgodnie z MSSF 2 w okresie sprawozdawczym w rachunku zysków i strat Banku, stanowiących rozliczenie w czasie wartości godziwej instrumentów przypadające na opcje na akcje oraz akcje, w tym akcje, fantomowe, przyznane członkom Zarządu Banku.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w 2019 oraz w 2018 roku nie otrzymywali wynagrodzeń – w jakiegokolwiek formie, ani nie mieli żadnych należności z tego tytułu od spółek zależnych oraz stowarzyszonych.

Koszty wynagrodzeń Członków Zarządów i Rad Nadzorczych spółek zależnych

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	2019	2018
Zarządy Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	13 551	16 391
Świadczenia po okresie zatrudnienia	1 590	1 635
Świadczenia długoterminowe	1 180	1 932
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1 726	2 162
Razem	18 047	22 120
Rady Nadzorcze Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	732	746
Razem	732	746

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

51. Transakcje repo oraz reverse repo

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości (transakcje repo oraz sell-buy back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Przedmiotem transakcji repo i sell-buy back mogą być papiery wartościowe stanowiące portfel bilansowy Grupy lub papiery wartościowe zakupione w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell back).

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji repo oraz sell-buy back stanowiące portfel bilansowy Grupy, nie są usuwane z bilansu, gdyż Grupa zachowuje znacząco wszystkie korzyści i ryzyka wynikające z tych aktywów.

	31.12.2019		31.12.2018	
	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
do 1 miesiąca	218 252	218 449	67 432	67 447
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	218 252	218 449	67 432	67 447
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody				
do 1 miesiąca	379 287	379 792	225 248	225 424
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	379 287	379 792	225 248	225 424
Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu				
do 1 miesiąca	-	-	41 314	40 092
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	84 672	82 156
Razem aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-	-	125 986	122 248
Razem	597 539	598 241	418 666	415 119

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse-repo oraz buy-sell back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji reverse-repo oraz buy-sell back nie są ujmowane w bilansie, gdyż Grupa nie przyjmuje znacząco wszystkich korzyści i ryzyk wynikających z tych aktywów.

	31.12.2019		31.12.2018	
	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM
Należności od banków				
do 1 miesiąca	219 146	217 141	126 440	125 810
Razem należności od banków	219 146	217 141	126 440	125 810
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
do 1 miesiąca	502 262	495 610	-	-
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	502 262	495 610	-	-
Razem	721 408	712 751	126 440	125 810

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell back stanowią zabezpieczenie przyjęte przez Grupę, które Grupa ma prawo sprzedać lub zastawić.

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem, w tym:	712 751	125 810
sprzedanych (tzw. „krótka sprzedaż”)	184 799	102 429
sprzedanych z przyrzeczeniem odkupu	-	-

52. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

Ustawa o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 4 marca 1994 roku, z późniejszymi zmianami, wprowadziła wymóg tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Bank Pekao S.A. oraz wszystkie spółki z Grupy zatrudniające co najmniej 20 pracowników utworzyły ZFŚS oraz dokonują corocznych odpisów na rzecz ZFŚS zgodnie z przepisami określonymi w Ustawie i Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy. Podstawowym celem Funduszu jest finansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej na rzecz pracowników, byłych pracowników (rencistów / emerytów) oraz uprawnionych członków ich rodzin.

Stan Funduszu stanowią zakumulowane odpisy dokonane przez spółkę na rzecz ZFŚS, zwiększone o odsetki od środków funduszu i wpływy z oprocentowanych pożyczek oraz pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W skonsolidowanym bilansie Grupa dokonała kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Grupy. W związku z tym saldo z tytułu ZFŚS w skonsolidowanym bilansie Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów, stanu Funduszu i kosztów związanych z ZFŚS:

	31.12.2019	31.12.2018
Zadłużenie z tytułu udzielonych pożyczek	26 460	28 197
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	2 028	5 567
Aktywa ZFŚS	28 488	33 764
Stan ZFŚS	28 488	33 764
	2019	2018
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS	25 658	25 326

53. Zdarzenia po dacie bilansu

W dniu 20 lutego 2020 roku, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1969), Bank podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Zamiarem Banku jest rozwiązanie umowy o pracę z maksymalnie 1.200 pracownikami Banku oraz zmiana warunków zatrudnienia maksymalnie 1 350 pracownikom Banku, w okresie od 12 marca 2020 roku do 31 października 2020 roku

Bank w dniu 20 lutego 2020 roku powiadomił zakładowe organizacje związkowe o przyczynach zamierzonego grupowego zwolnienia oraz zwrócił się do organizacji związkowych o przystąpienie do konsultacji.

Ponadto Bank powiadomił urząd pracy o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych w Banku. Bank opublikuje kolejny komunikat w sprawie zwolnień grupowych po zakończeniu wymaganych prawem konsultacji z organizacjami związkowymi i zawrze w nim informację o szacowanej wysokości rezerwy związanej z restrukturyzacją zatrudnienia w Banku, która w całości obciąży wynik Banku. Ostateczne dane w zakresie wysokości zawiązanej rezerwy oraz wpływu restrukturyzacji zatrudnienia na wyniki finansowe Banku zostaną podane w sprawozdaniach finansowych Banku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

26.02.2020 data	Marek Lusztyn imię/nazwisko	Prezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Jarosław Fuchs imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Marcin Gadomski imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Tomasz Kubiak imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Tomasz Styczyński imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Marek Tomczuk imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Magdalena Zmitrowicz imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
26.02.2020 data	Grzegorz Olszewski imię/nazwisko	Członek Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis

Słowniczek

Słowniczek

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS – International Financial Reporting Standards) to standardy, interpretacje i ich struktura przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości RMSR (IASB – International Accounting Standards Board).

MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS – International Accounting Standards) – starsza nazwa standardów stanowiących część obecnych MSSF.

KIMSF – Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee) komitet działający w ramach Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości publikujący interpretacje MSSF.

CIRS – ang. Currency Interest Rate Swap – swap walutowo-procentowy jest to transakcja wymiany kwot kapitału i płatności odsetkowych w różnych walutach pomiędzy dwoma partnerami.

IRS – ang. Interest Rate Swap – umowa pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której strony wypłacają sobie wzajemnie (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu) odsetki od umownego nominalu kontraktu, naliczane według odmiennej stopy procentowej.

FRA – ang. Forward Rate Agreement – umowa, w ramach której dwaj kontrahenci ustalają wysokość stopy procentowej, która będzie obowiązywała w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu.

CAP – opcja cap na stopy procentowe to umowa finansowa, która ogranicza ryzyko, jakie ponosi pożyczający przy zmiennej stopie procentowej, narażający się na możliwość poniesienia strat w wyniku wzrostu stopy procentowej. Opcja cap to seria opcji call na stopy procentowe, w której wystawca gwarantuje nabywcy, że zrekompensuje mu dodatkowe koszty odsetkowe, które musi on płacić od swojego kredytu, jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie powyżej uzgodnionej stopy procentowej.

FLOOR – opcja floor na stopy procentowe, która ogranicza ryzyko poniesienia strat w wyniku spadku stopy procentowej przez kredytodawcę udzielającego kredytu przy zmiennej stopie oprocentowania. Opcja floor to seria opcji put na stopy procentowe, wystawca gwarantuje odsetki, które musi on zapłacić od kredytu, jeśli oprocentowanie od kredytu spadnie poniżej uzgodnionej stopy procentowej.

IBNR – ang. Incurred But Not Reported – rezerwa na poniesione lecz nieudokumentowane straty kredytowe.

PD – ang. Probability Default – parametr wykorzystywany przy Metodzie Wewnętrznych Ratingów oznaczający prawdopodobieństwo nie wywiązania się dłużnika ze spłaty swojego zobowiązania. PD mówi o tym, z jakim prawdopodobieństwem w horyzoncie jednego roku nastąpi strata kredytowa z nim związana.

LGD – ang. Loss Given Default – część ekspozycji kredytowej banku, która w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności kredytobiorcy (default) zostanie utracona.

EAD – ang. Exposure At Default – wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (default).

EL – ang. Expected Loss – oczekiwana strata kredytowa.

Life-time ECL – oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywotnim.

CCF – ang. Credit Conversion Factor – współczynnik konwersji kredytowej.

VaR – ang. Value at Risk – wartość zagrożona, miara o jaką wartość rynkowa aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadanyim prawdopodobieństwem.

ICAAP – ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

FVH, fair value hedge – rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej.

CFH, cash flow hedge – rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.